

UNIVERSITETET I BERGEN
Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap

AORG350 MASTEROPPGAVE

VÅR 2020

Barns medvirkning i domstolsavgjørelser

**En kvalitativ innholdsanalyse av
fylkesnemndas skjønnsmessige
vurderinger av barnets mening**

Kristine Irene Opheim

Forord

Etter seks år som student ved Universitetet i Bergen er det nå min tur til å si farvel til studenttilværelsen. Jeg har støtt på utfordringer både på det faglige og personlige plan som har gjort meg både klokere og ydmyk. Arbeidet med masteroppgaven har vært både utfordrende og engasjerende, og dette arbeidet har således vært med på å gi meg verdifulle verktøy som jeg nå skal ta med inn i arbeidslivet.

Det skal på ingen måte underslås at det siste halvåret har vært spesielt for de fleste. Jeg har savnet å sitte på lesesalen med mine medstudenter. Jeg har savnet alle kaffepausene og samholdet blant oss. Til tross for dette har vi likevel klart å opprettholde et godt samhold gjennom andre kanaler slik som så mange andre har måttet gjøre.

Jeg vil rette en stor takk til min veileder Marit Skivenes for alle gode tilbakemeldinger. Hennes drahjelp og faglige tyngde har vært en enorm ressurs og støtte i tider med mye tankespinn, bekymringer og motivasjonsmangel. Videre vil jeg takke forskningsgruppen jeg har vært en del av, «Centre for Research on Discretion and Paternalism». Takk for at dere har delt raust av deres kunnskap og tatt dere tiden til å lese mine utdrag.

Til slutt vil jeg rette en takk til mine nærmeste. Gjennom mine år på UiB har jeg knyttet mange gode vennskap som jeg forhåpentligvis vil ta med meg for resten av livet. En spesiell takk til Ane som har delt denne reisen med meg.

Tusen takk til Thomas for all din kjærlighet og støttende ord i denne perioden. Sist men ikke minst; en stor takk til mamma og pappa for at dere alltid tror på meg. Jeg håper og tror at jeg har gjort dere stolte.

Kristine Irene Opheim

Bergen, 23.06.20

Sammendrag

Denne oppgaven ønsker å fokusere på et av de mest inngripende paternalistiske tiltakene den norske stat foretar seg, og hvordan disse beslutningene vurderes. Oppgaven setter søkelys på dømmende organers skjønnsutøvelse omkring barns medvirkning i saker der barn vurderes plassert på institusjon uten eget samtykke ved å analysere et utvalg av vedtak tilgjengelig innenfor dette tiltaket på Lovdata i 2018 og 2019. Problemstillingen lyder som følger:

Hvordan vurderer fylkesnemnda barnets mening i saker der barn vurderes plassert og tilbakeholdt på institusjon uten eget samtykke?

Det teoretiske rammeverket baserer seg på paternalisme, skjønnsutøvelse og argumentasjonsteori. Sistnevnte har sammen med tidligere forskning og egen empirisk gjennomgang av datamaterialet vært førende for utforming av kategorier og dimensjoner, og har således fungert som en rettesnor for analyse- og funndelen av oppgaven min. Jeg har operasjonalisert og analysert problemstillingen min ved hjelp av tre underproblemstillinger. Disse underproblemstillingene søker etter å finne svar på hvordan fylkesnemnda ordlegger seg omkring lover og prinsipper om barns medvirkning, hvordan fylkesnemnda vurderer barnets alder og modenhet, og hvordan fylkesnemnda vekter barnets utsagn i sine vurderinger.

Hovedfunnene mine peker på at fylkesnemnda i all hovedsak påpeker «barnets beste» som lovhjemmelen som skal favne over barns medvirkning i avgjørelsen. I en alders- og modenhetsvurdering avdekkes det flere kriterier som anvendes, blant annet risikofaktorer for barnet og barnets innsikt i egen situasjon. Et funn som ikke har blitt påpekt i tidligere forskning er at barnets synspunkt blir vurdert ut ifra hvor pålitelig barnet fremstår. Det ser også ut til at denne vurderingen påvirkes av om barnet og fylkesnemndas er enige i avgjørelsen eller ikke. I vedtakene hvor det er enighet mellom barnet og fylkesnemnda om avgjørelsen foretas det oftere ikke en vurdering, og graden av enighet påvirker også hvordan fylkesnemnda anvender vurderingen for å støtte opp om sine argumenter. Vekting av barnets mening foretas i de fleste tilfeller i noen grad og i større grad. Vektingen ser også ut til å bli påvirket av hvorvidt det er enighet eller ikke mellom barnet og fylkesnemnda ved at det er de størst utbroderte og tilstrekkelige vurderingene av barnets mening som fremkommer i tilfellene der det er uenighet mellom barnet og fylkesnemnda, og motsatt.

Innholdsfortegnelse

1. Kapittel: Innledning	1
1.1 Avgrensning og problemstilling	4
1.2 Oppgavens oppbygning	7
2. Kapittel: Forskningsfelt og kontekst	9
2.1 Barnevernets oppbygning og oppgaver	9
2.2 Barnevernsinstitusjoner	10
2.2.1 Bruk av institusjoner og kritikk	12
2.3 Fylkesnemnda	13
2.4 Rettslig utgangspunkt	14
2.4.1 FNs Barnekonvensjon	14
2.4.1.1 <i>Artikkel 3 med kommentar</i>	15
2.4.1.2 <i>Artikkel 12 med kommentar</i>	16
2.4.2 Norsk lov	18
2.5 Tidligere forskning	19
2.6 Oppsummering	27
3. Kapittel: Teoretisk rammeverk	28
3.1 Paternalisme	29
3.1.1 Balansen mellom paternalisme og tvang	31
3.2 Skjønnsutøvelse	32
3.2.2 Skjønnsutøvelsens idealer	33
3.2.3 Profesjonelt skjønn og «discretionary space»	36
3.3 Argumentasjonsteori	38
3.3.1 Toulmins argumentasjonsmodell	39
3.4 Oppsummering og innvirkning på oppgaven	42
4. Kapittel: Forskningsdesign og metode	44
4.1 Samfunns- og forskningsmessig begrunnelse av problemstilling	44
4.2 Informasjon om datamaterialet	45
4.2.1 Lovdata	46
4.2.2 Utvalgsprosessen	46
4.2.3 Utforming av vedtakene	48
4.2.4 Demografi	49
4.3 Kvalitativ innholdsanalyse	50
4.3.1 Problemstillingen og datamaterialets påvirkning	52
4.4 Analyseprosessen	53
4.4.1 Kategorisering	53
4.5 Forskningskvalitet og begrensninger	59
4.6 Etske hensyn	61
4.7 Oppsummering	62
5. Kapittel: Funn og analyse	64
5.1 Hvordan ordlegger fylkesnemnda seg omkring lovbestemmelser og prinsipper om barns medvirkning?	65
5.1.1 Ingen ordlegging	66

5.1.2 «Barnets beste»	67
5.1.3 «Barnets mening – kort»	68
5.1.4 «Barnets mening – viktig og i større grad»	69
5.1.5 Oppsummering og refleksjon	70
5.2 Hvordan vurderer fylkesnemnda alder og modenhet?	70
5.2.1 Ingen vurdering	73
5.2.2 «Alder»	75
5.2.3 «Innsikt»	76
5.2.4 «Autentisk»	77
5.2.5 «Risiko»	78
5.2.6 «Konsekvent»	80
5.2.7 «Annet»	81
5.2.8 Oppsummering og refleksjon	83
5.3 Hvordan vektet fylkesnemnda barnets mening?	85
5.3.1 Ingen vektning	86
5.3.2 «Lite»	86
5.3.3 «Noe»	87
5.3.4 «En del»	89
5.3.5 Oppsummering og refleksjon	93
6. Kapittel: Avslutning	95
6.1 Hovedfunn og konklusjon	95
6.2 Begrensninger og veien videre	99
7. Litteraturliste	101
8. Vedlegg	108

1. Kapittel: Innledning

Et av samfunnsvitenskapens største interesseområder er hvordan man kan forstå og si noe om statlig bruk av makt ovenfor samfunnets borgere og strukturer (Skivenes & Sørsdal 2018, 59). I Norge står maktfordelingsprinsippet sterkt og legger til rette for en tredeling av makten i samfunnet. Regjeringen er den utøvende makt og har ansvar for å sette Stortingets bestemmelser ut i livet samt legge frem saker til behandling i Stortinget. Stortinget er den lovgivende makt, og skal vedta lover, bevilge penger gjennom statsbudsjettet og kontrollere at regjeringen setter ut Stortingets bestemmelser. Domstolene er den dømmende makt, og skal uavhengig fatte domsavsigelser ut ifra lovene som Stortinget vedtar. Parlamentarismen sikrer at regjeringen utformes ut ifra Stortingets sammensetning, og regjeringen må ha tillit i Stortinget for å kunne opprettholdes. Dette sikrer at makten i samfunnet utgår fra folket siden Stortingets sammensetning dannes ut ifra folkets stemmer i et Stortingsvalg. Denne maktfordelingen og parlamentarismen skal hindre at makten konsentreres hos en aktør, redusere spenningen mellom de som styrer og de som blir styrt, og sikre politisk tillit til staten blant borgerne (NOU 2003:19, 11).

Selv om maktfordelingsprinsippet står sterkt og makten skal utgå fra folket er det likevel slik at den norske stat utøver vesentlig makt i større og mindre grad i ulike situasjoner ovenfor folket med begrunnelse i det som kalles for paternalisme: «..paternalism justifies state coercion to protect individuals from self-inflicted harm, or in its extreme version, to guide them, whether they like it or not, toward their own good.» (Feinberg 1971, 105). Feinberg sitt sitat illustrerer både hvorfor og hvordan man tar beslutninger på vegne av borgere. Det handler om at staten tar valg og beslutninger ovenfor borgere som av ulike grunner ikke er i stand til å ta gode, rasjonelle og informerte valg ovenfor seg selv. Dette gjør man for å sikre bedre velferd ovenfor individet i fremtiden. Jo mer urasjonelle og farlige valg individet tar ovenfor seg selv eller de personene individet har omsorg for, jo større inngripende paternalistiske tiltak vurderes gjennomført (Feinberg 1971, 105).

En situasjon involverende paternalisme som ikke mange motsier er å ta avgjørelser på vegne av barn. Foreldre har et ansvar for å ta beslutninger på vegne av barnets beste interesse. Barn har ikke samme livserfaring som voksne, og det blir poengtert at de i mange tilfeller ikke er i

stand til å ta velinformerte valg. Barn har heller ikke samme konsekvenstankegang som voksne, og tenker derfor ikke alltid gjennom følgene av deres handlinger. Dette rettfærdiggjør hvorfor foreldre tar avgjørelser på vegne av dem (Goodin 1993, 233). Det er i midlertidig ikke bare foreldre som tar slike avgjørelser ovenfor barn. I visse tilfeller går staten inn og tar avgjørelser ovenfor barn. Noen ganger er disse avgjørelsene mindre inngripende, slik som for eksempel veiledningstimer om ulike problemstillinger for familien og barnet. Andre ganger er disse avgjørelsene meget inngripende, slik som når statlige organer velger å fjerne et barn fra sin egen familie og hjem. Hvilke tiltak som er best for barnet og familien vurderes ut ifra den aktuelle problematikken og legger derfor til rette for skjønnsmessige vurderinger av de som tar disse valgene.

Når paternalistiske tiltak skal gjennomføres er dette i mange tilfeller preget av skjønnsmessige vurderinger. Skjønnsmessige vurderinger er nødvendige i tilfeller der man ikke har klare retningslinjer for hvordan man skal løse en sak eller ta en avgjørelse. Det kan også hende at man har flere ulike muligheter av utfallsvinkler i en sak, og man må derfor velge hvilken av dem som passer seg i den aktuelle situasjonen. Skjønnsmessige vurderinger utføres i mange ulike yrker, men særlig i yrker med direkte menneskekontakt. Når man jobber med mennesker er det vanskelig å legge til grunn at «one-size fits all». Dette er fordi mennesker står i ulike livssituasjoner og må takle ulike problemer i hverdagen og livet. Dette er bakgrunnen for at man må ta skjønnsmessige vurderinger i saker omhandlende mennesker og deres liv. Jo større inngripen i menneskers liv, jo større blir viktigheten og begrunnelsen av de skjønnsmessige vurderingene som tas. Dette er fordi de sakene der det utføres størst inngripen i menneskers liv ofte er de mest alvorlige. Menneskers velferd står i stor grad på spill i slike situasjoner og saker, og det er viktig å komme frem til en ordening som vil føre til et bedre liv eller en bedre livssituasjon for det aktuelle individet i fremtiden. Dersom man foretar en dårlig begrunnet og feil avgjørelse ovenfor et individ i slike situasjoner kan dette potensielt føre til at situasjonen ikke blir bedre for individet, eller at situasjonen i verste fall forverres.

I Norge er det i all hovedsak barnevernet og fylkesnemnda som i første omgang foretar de skjønnsmessige vurderingene rundt tiltak omhandlende barn og familier. Barnevernet skal jobbe for å verne barn, både mot seg selv og mot omsorgssituasjoner som ikke er optimale. Barnevernet legger frem forslag til mildere tiltak hos familier, men også tiltak som involverer

større inngripen i familier og barns liv. I de mer alvorlige sakene kreves det hjemmel i lov, og i slike tilfeller er det fylkesnemnda som tar avgjørelsen rundt hvorvidt slike tiltak kan gjennomføres. Dette kan være hvis barn vurderes plassert i fosterhjem, eller hvis barnet vurderes plassert på institusjon.

Som nevnt over er dette skjønnsmessige vurderinger som tas med bakgrunn i lovverk og regler, og dette er fordi disse lovene og reglene skal tas med utgangspunkt i mange forskjellige situasjoner. I noen tilfeller kan det hende at avgjørelsene som tas ikke alltid anses som gode avgjørelser, eller at de ikke er godt nok begrunnet. Et kjapt google-søk gir over to millioner treff på det norske barnevernet og domsinstansene rundt som skal ta avgjørelser. Overskrifter som «norsk barnevern felt i menneskerettighetsdomstolen», «mistillit til barnevernet» og «krisen i barnevernet» er noen av de første overskriftene som dukker opp. Det har blitt arrangert demonstrasjonstog mot det norske barnevernssystemet i mange land, og det blir presentert påstander om at det norske barnevernet «tar barn» og er opptatt av å utøve makt istedenfor å hjelpe familien og barnet. Uten å gå for mye inn på dette her viser blant annet også en nylig publisert rapport av barnevernet i Bergen omhandlende ti konfliktfylte saker at det er betydelige svakheter i beslutnings- og argumentasjonsprosessen som leder frem til fattede vedtak (Fjeld et al 2020, 13). Det er derfor ingen tvil om at barnevernet i Norge og beslutningsaktørene knyttet til barnevernet er høyst dagsaktuelt og på den politiske agendaen.

En av prosedyrene eller faktorene som skal tas hensyn til i saker omhandlende barn er barnets mening og vurdering av egen situasjon. Norge ratifiserte FNs Barnekonvensjon i 1991. I denne konvensjonen slås det fast i både artikkel tolv og tre at barn har rett til å uttrykke sin mening i alle forhold som barnet berøres av. Disse meningene skal vektlegges ut ifra barnets alder og egnethet (Barne- og familiedepartementet 2003, 9-13). Barn har altså en grunnleggende menneskerett til å kunne si sin mening i saker som omhandler en selv, og disse meningene skal bli tatt på alvor og vurdert ut ifra barnets alder og modenhet. Slik medvirkning skal skje på de fleste arenaer i barnets liv, blant annet skole, barnehage, helsevesen og rettsinstanser. En aktør som forplikter seg til å ta hensyn til barnets mening og legge til rette for medvirkning er barnevernet i Norge, samt andre instanser og aktører tilknyttet tjenesten. I Norges lov om barneverntjenester presiseres det at alle barn som kan danne egne meninger og synspunkter har rett til å uttrykke disse i alle tilfeller der barnet

berøres og som loven omfavner (Barnevernloven, §1-6, 1992). Sentrale aktører som Forandringsfabrikken og Barnevernsproffene jobber kontinuerlig for systemforandringer basert på barns møte og erfaringer med barnevernet, og har sammen med forskning blant annet pekt på mangler ved å ta hensyn til barnets mening (Forandringsfabrikken).

1.1 Avgrensning og problemstilling

I avsnittene over har det blitt poengtert ulike ting. Maktfordelingsprinsippet har blitt forklart samt hvordan statlige organer foretar skjønnsmessige vurderinger og beslutninger ovenfor individer i samfunnet. Fylkesnemnda har blitt påpekt som en sentral aktør som tar slike beslutninger ovenfor barn. Etter mye lesing av forskningslitteratur, medieoppslag, lovverk og diverse rapporter har det fått meg til å reflektere rundt ulike spørsmål. Hvor ofte blir barns mening nevnt, og hvordan stiller fylkesnemnda seg til barnets mening? Hvordan tolker sentrale aktører den generelle og lite presise ordlyden i lovverket rundt barns medvirkning i praksis? Hvordan vektet egentlig barnets mening? Dette er spørsmål som har vært førende for valg av problemstilling, datamateriale og forskningsopplegg. Barns medvirkning i barnevernssaker er et vidt tema som krever mer presisering. Medvirkning i barnevernssaker skjer på mange ulike plan og på ulike nivåer. Barnets mening skal for eksempel komme frem i den tidlige saksbehandlingsprosessen av mindre alvorlige saker, men den skal også komme frem i domsavgjørelser om mer alvorlige saker.

For å favne både over paternalisme-begrepet samt skjønnsutøvelse har det vært naturlig for denne oppgaven å fokusere på de mer alvorlige sakene. Dette har blitt valgt da det er i de mest alvorlige sakene at maktbruken av statlige organer er størst. Dette omhandler familier og barn med alvorlige og ulike problemstillinger. Det har derfor blitt valgt et av de mest inngripende tiltakene som barnevernet gjør, nemlig *plassering og tilbakehold i institusjon uten samtykke* (Barnevernloven, §4-24, 1992). Barn som viser alvorlige atferdsvansker, er involvert i rus, begår kriminelle handlinger eller som på andre måter viser uønsket atferd kan plasseres på institusjon mot hans eller hennes vilje. Dette kan også skje mot foreldrenes samtykke (Barne- ungdoms og familiedirektoratet). Tiltak som dette er et tydelig inngrep i enkeltindividets autonomi, og krever skjønnsmessige vurderinger med bakgrunn i at eksisterende lovverk er utformet med en generell og lite presis ordlyd. Min problemstilling er derfor som følger:

«Hvordan vurderer Fylkesnemnda barnets mening i saker der barn vurderes plassert og tilbakeholdt på institusjon uten eget samtykke?»

Denne problemstillingen presiserer to ting. Den ene delen presiserer undersøkelsesobjektet, og legger videre føringer for datamaterialet. Den andre delen presiserer hvilke svar eller funn man ønsker å si noe om. Undersøkelsesobjektet som skal hjelpe meg å finne svar på mine spørsmål er fylkesnemnda. Funnene eller det jeg ønsker å finne svar på er hvordan man vurderer barns medvirkning. I tillegg er problemstillingen forankret i tidligere forskning, og søker å finne svar på viktige samfunnsmessige utfordringer. Problemstillingen favner også over et tema og en utvalgsgruppe som det finnes lite forskning på fra før av. Barn som vurderes plassert på institusjon uten samtykke er et alvorlig tiltak som burde forankres i gode begrunnelser og vurderinger. Alle disse faktorene er i tråd med Thiel sine kriterier for utforming av en god problemstilling, og skal utbroderes mer detaljert senere i oppgaven (2014, 14-15).

Problemstillingen som har blitt definert over er generell og krever en operasjonalisering for å lettere kunne besvares. Jeg har valgt å operasjonalisere problemstillingen min ved bruk av tre underspørsmål. Disse underspørsmålene er utformet etter gjennomgang av tidligere forskning, datamaterialet og med utgangspunkt i teoretiske tilnærminger. Dette utbroderes videre i metodekapittelet. Det første underspørsmålet er som følger:

1. Hvordan ordlegger fylkesnemnda seg omkring lovbestemmelser og prinsipper om barns medvirkning?

Når fylkesnemnda foretar sin vurdering i den enkelte sak starter alltid fylkesnemnda med å ramse opp hvilke lovhjemler som skal vurderes og tas hensyn til. I alle saker i mitt datamateriale skal barnets mening tas hensyn til ifølge lovverket, og det er derfor naturlig at lovhjemler og prinsipper rundt barnets mening derfor får en plass i disse avgjørelsene. Etter hvert når jeg leste datamaterialet mitt la jeg merke til at de ulike vedtakene inneholder forskjellig ordlyd angående barns medvirkning. Jeg har derfor valgt å inkludere en underproblemstilling som søker etter å kartlegge disse ulike formuleringene. Det vil blant

annet fremstå som positivt om det fremkommer tydelig og klart at barnets mening skal tas hensyn til og vurderes i avgjørelsen, og som oppgaven senere vil vise er dette noen som settes fokus på av sentrale aktører innenfor feltet. Dette underspørsmålet tar ikke sikte på å si noe om den individuelle vurderingen i sakene, men heller hvordan fylkesnemnda generelt stiller seg til barns medvirkning ved å se på lovhjemler og prinsipper som inkluderes som rettesnor for fylkesnemndas. Videre vil det være aktuelt å undersøke hvorvidt disse formuleringene har en sammenheng med selve vektingen av barnets mening da formuleringene i seg selv ikke nødvendigvis forteller hele sannheten om hvor viktig barnets mening er for fylkesnemndas avgjørelse. Neste underspørsmål er derfor som følger:

2. Hvordan vurderer fylkesnemnda alder og modenhet?

Lovverket rundt barns medvirkning i barnevernssaker sier at barnets mening skal tillegges vekt ut ifra barnets alder og modenhet. Noe mer utover dette sier ikke lovens ordlyd noe om. Fylkesnemnda har derfor stort rom for skjønnsutøvelse når det gjelder hvilke egenskaper som skal anses som modenhet. Dette er et veldig viktig element da disse vurderingene av modenhet er selve grunnlaget for hvor mye vekt barnets mening skal tillegges. Denne underproblemstillingen skal derfor utforske hvordan fylkesnemnda vurderer alder og modenhet ved å i første omgang kartlegge hvilke definisjoner som brukes. Videre vil det være aktuelt å utforske hvorvidt sakens utfall påvirker hvordan disse definisjonene anvendes. Med sakens utfall menes her med hvorvidt det er enighet eller ikke mellom barnet og fylkesnemnda i avgjørelsen som tas. Dette har blitt påpekt av tidligere forskning at har vist seg å utgjøre en forskjell for vurderingen. Videre lyder neste underspørsmål som følger:

3. Hvordan vekter fylkesnemnda barnets mening?

Dette underspørsmålet tar for seg hvordan barnets mening vektes i fylkesnemndas avgjørelser. Å vekte en avgjørelse kan bety ulike ting. I denne oppgaven betyr vekting hvordan fylkesnemnda har påpekt barnets mening, hvorvidt denne meningen har blitt vurdert, og hvorvidt det fremkommer begrunnelser for hvorfor eller hvorfor ikke barnets mening kan være avgjørende i den aktuelle sak. Dette underspørsmålet søker derfor ikke etter å kartlegge

hvorvidt barnets mening ser ut til å være avgjørende eller ikke i vedtakene i mitt datamateriale. Dette underspørsmålet utforsker heller hvorvidt barnets mening blir gjort tydelig, og om det har blitt gjort en tilstrekkelig vurdering av barnets mening i fylkesnemndas avgjørelse. En avgjørelse kan fremdeles være legitim og kan ha vist respekt for og vurdert barnets mening i stor grad til tross for at barnets mening ikke nødvendigvis har vært avgjørende. I liket med det andre underspørsmålet vil det her også være naturlig å se vurderingene opp mot hvorvidt barnet og fylkesnemnda er enige i avgjørelsen eller ikke, da dette som nevnt har blitt påpekt av tidligere forskning at kan utgjøre en forskjell i vurderingen.

1.2 Oppgavens oppbygning

Denne oppgaven er delt inn i seks kapitler. I kapittel to vil jeg presentere det jeg kaller for «forskningsfelt og kontekst». Dette kapitlet tar først for seg informasjon om hvordan barnevernet og fylkesnemnda er bygd opp og tar sine avgjørelser. Her vil det også presenteres informasjon om tiltaket jeg har valgt som base for mitt datamateriale, nemlig barn som vurderes plassert på institusjon uten eget samtykke. Dette er viktig bakgrunnsinformasjon for leseren. Videre vil det presenteres rettslige utgangspunkter som er aktuelle for oppgaven. Lover og regler knyttet til barns medvirkning vil her være en sentral for å belyse hvilke lover og prinsipper som fylkesnemnda skal rette seg etter om barns medvirkning. Til slutt vil det presenteres en del om tidligere forskning.

Kapittel tre er et teorikapittel. Her vil det først presenteres teori om paternalisme og skjønnsutøvelse. Paternalisme vil belyses som et teoretisk utgangspunkt for hvorfor man foretar slike inngripende avgjørelser omkring individers liv. Skjønnsutøvelse er det selve oppgaven i utgangspunktet handler om, og som problemstillingen min derfor bygger på. Problemstillingen ønsker å belyse de ulike måtene fylkesnemnda foretar skjønnsutøvelse ved å si noe om hvordan fylkesnemnda ordlegger seg om barns medvirkning, hvilke alders- og modenhetsvurderinger som foretas, og til slutt hvordan barnets mening vektes. I kontekst og forskningsfeltekapitlet påpekes det hvilke lovhjemler som deres vurderinger skal utgå fra. Ut i fra dette kapitlet vil man legge merke til at fylkesnemnda har et stort rom for skjønnsutøvelse ved at lovhjemlene omkring barns medvirkning er noenlunde vage og legger derfor til rette for stor grad av skjønnsutøvelse. Til slutt i dette kapitlet vil det presenteres

argumentasjonsteori med fokus på Toulmin's seks punkter omhandlende hva man skal se etter i et argument for at argumentet skal anses som gyldig (2003). Dette har blitt brukt som utgangspunkt for analysen og hjulpet meg med å blant annet danne kategorier for analysen.

Kapittel fire er metodekapittelet mitt. I dette kapittelet forklarer og argumenterer jeg for de metodiske valgene som har blitt foretatt i min oppgave. Her presenteres blant annet hvordan jeg har foretatt datautvelging, analytisk metode og forskningsetiske refleksjoner. I denne oppgaven har det blitt foretatt en kvalitativ innholdsanalyse av datamaterialet mitt ved at jeg har utformet kategorier ut ifra problemstilling, teoretisk tilnærming og tidligere forskning. Jeg presenterer blant annet et kodeskjema der jeg forklarer hvilke deler av teksten som inngår i de ulike kategoriene.

Kapittel fem er analyse- og funndelen. I denne oppgaven har jeg valgt å presentere funn- og analyse parallelt da jeg oppfattet dette som mest hensiktsmessig og ryddig for denne oppgaven. Analysen følger underproblemstillingene, og vil derfor presenteres ut ifra en slik inndeling.

Kapittel seks er konklusjon og avslutning og her vil jeg oppsummere og sammenfatte mine funn basert på analyse- og funndelen. Videre vil jeg presentere hvilke implikasjoner denne oppgaven har for forskningsfeltet og reflektere rundt hvilket bidrag denne oppgaven har for feltet. Til slutt vil jeg komme meg forslag til videre forskning. Kapittel syv er kildelisten, og kapittel åtte er oppgavens vedlegg. Her vil jeg legge ved matrisene der jeg har plassert funnene innenfor de ulike underspørsmålene samt en oversikt over referanser til sakene i datamaterialet mitt.

2. Kapittel: Forskningsfelt og kontekst

Denne oppgaven skal studere dommer avsagt i fylkesnemnda i forbindelse med Barnevernlovens paragraf §4-24, plassering på institusjon uten eget samtykke. Det er derfor nødvendig med en gjennomgang og presentasjon av det norske barnevernets oppgaver og oppbygning samt rettsinstanser som fylkesnemnda slik at leseren skal ha en oppfattelse av hvordan saksgangen foregår samt hvordan barnevernet jobber. Videre vil selve tiltaket, plassering av barn på institusjon uten eget samtykke utbroderes samt bruken av slike institusjoner og kritikk rettet mot den. I tillegg vil også aktuelle lovbestemmelser og nøkkelbegreper presenteres. Disse vil presenteres da det er nødvendig å vite hvilke lovbestemmelser som legger føringer for barns medvirkning da det er fylkesnemndas skjønnsvurderinger rundt dette som oppgavens problemstilling favner over. Slike lovbestemmelser og nøkkelbegreper er blant annet Barnevernloven §4-24, Grunnloven §104 og artikkel tolv og tre i FNs barnekonvensjon samt utfyllende kommentarer til disse artiklene. Til slutt vil det presenteres tidligere forskning av barns medvirkning. Det vil hovedsakelig fokuseres på barns medvirkning i domstolsavgjørelser, men det vil også inkluderes noe forskning og rapporter om barns medvirkning under saksbehandlingsprosessen i barnevernet. Det er tross alt her alle barnevernssaker begynner. Dette kan i tillegg bidra med å skape et bilde av barns medvirkning i en større kontekst og ikke bare innenfor domstolsavgjørelser. Videre vil det også presenteres en del om hva barn selv mener om deres muligheter for medvirkning. En fullstendig gjennomgang av alt som foreligger av forskning og rapporter på området vil ikke være mulig på grunn av oppgavens begrensede omfang. For å sikre at fokuset ikke blir for ensidig har det blitt foretatt en utvelgelse av et knippe relevant materiale fra ulike kilder, med ulike resultater og fra ulike årstall.

2.1 Barnevernets oppbygning og oppgaver

På nasjonalt nivå finner man barne-, ungdoms- og familieetaten, også kalt «Bufetat». Denne etaten består av fem regionale barnevernmyndigheter og en sentral barnevernmyndighet kalt «Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet, også kalt «Bufdir». Disse institusjonene har forskjellige ansvarsområder. Førstnevnte har blant annet ansvar for etablering og drift av institusjoner. Bufetat skal også bistå kommunalt barnevern med for eksempel plassering av barn utenfor hjemmet og fosterhjem. Bufdir har blant annet ansvar for lovtolkninger og utarbeidelser av retningslinjer og faglige veiledere. På det lokale nivået finner man

barnevernet i kommunene. Alle kommuner skal ha en barneverntjeneste som drifter det daglige arbeidet etter barnevernloven. Enkelte kommuner har egen barneverntjeneste mens i andre tilfeller samarbeider kommuner om en felles tjeneste. Det kommunale barnevernet har ansvar for blant annet forebyggende arbeid, gjennomføring av undersøkelser og vurdering av hjelpetiltak i hjemmet (Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet 2020a).

I Norge er omsorg for barnet foreldres plikt og ansvar, men likevel kan foreldre ha behov for ulike typer hjelp til dette i korte eller lengre perioder. Barnevernet er derfor både et støtte- og kontrollorgan. Barnevernet skal gi barn, unge og familier støtte i perioder der hjemmesituasjonen er vanskelig. Her kan for eksempel tiltak som råd og veiledning, avlastningstiltak eller støttekontakt være aktuelt. Barnevernet skal også sørge for at barn og unge løftes ut av familiesituasjoner som kan være skadelige for barnet og sørge for trygge oppvekstvilkår for dem. I slike situasjoner er det barnevernets ansvar å gripe inn. Et aktuelt tiltak i denne sammenhengen kan være å plassere barnet utenfor hjemmet i en kortere eller lengre periode ved bruk av for eksempel fosterhjem, eller ved at barnet plasseres på institusjon. Dette kan skje både med eller uten foreldre og barns samtykke (Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet 2020b).

2.2 Barnevernsinstitusjoner

Bruken av barnevernsinstitusjoner er et av mange tiltak barnevernet kan benytte seg av. En barnevernsinstitusjon er kort fortalt en plass man kan bo om ikke man kan bo hjemme hos sine foreldre av forskjellige årsaker. I Norge drives barnevernsinstitusjoner både av det offentlige, private og ideelle organisasjoner (Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet 2020c). Ideelle organisasjoner skiller seg fra kommersielle aktører ved at de ikke baserer seg på profit men bruker overskuddet til å drive virksomheten. I Norge er disse aktørene spesielt fremtredende i helse og sosiale sammenhenger (Trætteberg & Sivesind 2015, 15). Alle institusjoner skal godkjennes av Bufetat. Tiltaket er i hovedsak rettet mot ungdom da barn under 12 år som regel blir plassert i fosterfamilier (Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet 2020c).

Barnevernloven gir fylkesnemndene lov til å plassere og tilbakeholde barn i institusjon uten eget samtykke. Dette kan være både uten barnets og foreldrenes samtykke, eller bare uten barnets samtykke. Barn og ungdom som plasseres eller vurderes plassert i barnevernsinstitusjoner kan ha ulike behov og utfordringer, og plasseres derfor av ulike grunner. Det fremkommer av loven at et barn må ha vist alvorlige atferdsvansker for at dette skal kunne gjennomføres. Loven påpeker spesifikt at:

«Et barn som har vist alvorlige atferdsvansker ved alvorlig eller gjentatt kriminalitet, ved vedvarende misbruk av rusmidler eller på en annen måte kan uten eget samtykke eller samtykke fra den som har foreldreansvaret for barnet, plasseres i en institusjon for observasjon, undersøkelse og korttidsbehandling i opptil fire uker, eller i den kortere tid som er fastsatt i vedtaket. Ved nytt vedtak kan plasseringen forlenges med opptil fire nye uker» (Barnevernloven, §4-24, 1992).

«På en annen måte» menes her med alle andre former for alvorlige atferdsvansker utenom kriminalitet og rusavhengig atferd som fylkesnemnda finner at gir grunn til å tilbakeholde barnet i institusjon. Det fremkommer videre av loven at man kan plassere barn både i kortere eller lengre perioder ut ifra en vurdering av barnets problemomfang. Hvis barnet vurderes at har behov for mer langvarig behandling kan det bestemmes at barnet skal plasseres i opptil 12 måneder. Ved særlig alvorlige tilfeller kan det også fattes et nytt vedtak om opphold på opptil 12 nye måneder. Barnevernet skal følge opp situasjonen, vurdere tiltaket på nytt og eventuelt behov for videre plassering etter seks måneder. Institusjonen som blir foreslått som behandlingssted må være i materielt og faglig stand til å kunne hjelpe barnet med sine vansker. Mener fylkesnemnda at dette ikke er tilfellet kan det ikke fattes vedtak om plassering. Hvis vedtaket besluttet og settes i gang før barnet fyller 18 år kan det gjennomføres etter overnevnte kriterier. Barnet kan altså plasseres i opptil 12 måneder selv om barnet fyller 18 år i løpet av oppholdet (Barnevernloven, §4-24, 1992).

De ulike institusjonene skal ha en klar faglig målsetning og målgruppe. Arbeidet som utføres på institusjonene skal være faglig forankret og i hovedsak være sysselsatt av personer med relevant fagbakgrunn. Noen institusjoner er rene boinstitusjoner og har som formål å huse

ungdom som av ulike grunner ikke kan bo hjemme hos sine foreldre. Andre institusjoner spesialiserte seg på ungdom med alvorlige atferdsvansker og tilbyr behandling rettet mot dette. I tillegg finnes det også institusjoner som huser ungdom som av ulike grunner må plasseres raskt, og institusjoner som har behandlingstilbud til ungdom med rusproblemer. Det finnes også en type institusjon som kalles for enetiltak. Dette er muligens det mest kontroversielle institusjonstilbudet til ungdom i Norge. Tiltaket plasserer ungdommen i institusjon alene og ikke sammen med andre barn. Tiltaket skal brukes i de sjeldnere tilfeller hos ungdom som har meget komplekse og vanskelige utfordringer (Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet 2020c).

2.2.1 Bruk av institusjoner og kritikk

Bruken av institusjonsplasseringer for ungdom er relativt lav i forhold til bruken av fosterhjem som plasseringsalternativ utenfor hjemmet. Ved utgangen av 2018 var 15092 barn plassert i tiltak utenfor hjemmet, og dette utgjorde litt under 40% av barn og unge som fikk hjelp fra barnevernet. 77% av disse bodde i fosterhjem, 15% av barna var plassert i egen bolig med oppfølging, mens de resterende 8% var plassert i barnevernsinstitusjon (Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet, 2020d). Ved utgangen av 2018 var 1161 barn plassert på institusjon (Statistisk sentralbyrå, 2020). Ved utgangen av 2019 var 14694 barn plassert i tiltak utenfor hjemmet, og dette utgjorde 39% av barn og unge som fikk hjelp fra barnevernet. 73% av disse bodde i fosterhjem, og i likhet med året før ser man at et stort flertall av barn som plasseres utenfor hjemmet plasseres i dette tiltaket. 19% av barna var plassert i egen bolig med oppfølging, mens de resterende 8% var plassert i barnevernsinstitusjon (Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet 2020e). Dette tilsvarer 1151 som var plassert på institusjon ved utgangen av 2019 (Statistisk sentralbyrå, 2020)

Ved flere anledninger har det vært diskusjon om forholdene barn og ungdom lever under på barnevernsinstitusjonene i Norge, og særlig har bruken av tvang vært mye omdiskutert. Helsetilsynet publiserte i oktober 2019 en omfattende rapport rundt bruken av tvang på barnevernsinstitusjoner i Norge. Ansatte på barnevernsinstitusjoner har lov til å bruke tvang ovenfor ungdommer i særskilte tilfeller, og det er strenge og lovhjemlede retningslinjer for når og hvordan tvang kan brukes. Institusjonene skal samtidig jobbe forebyggende for å unngå tvang i størst mulig grad da det er et meget inngripende virkemiddel (Helsetilsynet

2019, 3-4). Forandringsfabrikken la tidlig i 2019 frem en rapport om opplevelsen av tvangsbruk ovenfor ungdommer på institusjon. Det ble gjennomført 55 intervjuer av barn som da bodde eller nylig hadde bodd på barnevernsinstitusjon i denne rapporten. Fastholding, skjerming og fotfølging ble rapportert som de mest brukte tvangsvirkemidlene. Flere av barna påpeker at tvangsbruken følte som straff og ikke som et virkemiddel som er til for å beskytte dem fra seg selv og andre (Forandringsfabrikken 2019, 8-10). Barna og ungdommene forteller hvordan tvangsbruken vekker dårlige minner fra oppveksten, hvordan den fører til at de mister tillit til voksne og at det bidrar til å danne et bilde av dem som syke og farlige mennesker (Forandringsfabrikken 2019, 22-25). Med bakgrunn i informasjon nevnt ovenfor ser man at bruken av institusjonsopphold er et av de minst anvendte tiltakene som gjennomføres av barnevernet. Det har også blitt presentert kritikk mot slike institusjoner, og særlig blir bruken av tvang på slike institusjoner påpekt. Dette fører til en potensiell stor risiko ved å plassere et barn på institusjon. Barnets mening og medvirkning i slike saker blir derfor viktige å ta til etterretning.

2.3 Fylkesnemnda

Fylkesnemnda er et organ som ligner en domstol, og det finnes 12 slike nemder i Norge. Fylkesnemnda skal ta avgjørelser i saker omhandlende for eksempel omsorgsovertakelser eller ved andre tvangsinngrep ved atferdsvansker hos barn og ungdom (Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet 2020a). Fylkesnemnda starter som regel ikke en sak selv, men sakene bringes inn for nemnda av sakens parter. Avgjørelser vedtatt i fylkesnemnda kan bringes inn for tingretten av enten den private part eller kommunen. I tingretten skal alle sakens sider prøves på nytt. I spesielle og mer prinsipielle tilfeller kan barnevernssaker ankes videre til lagmannsretten og Høyesterett (Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker, a).

Vanligvis starter saksgangen ved at fylkesnemnda får et forslag om tiltak fra kommunen. Deretter innkaller fylkesnemnda til forhandlingsmøte, og i dette møtet skal partene og deres eventuelle vitner presentere sin sak. Utvalget i Fylkesnemnda består normalt av nemndsleder, et fagkyndig medlem og et alminnelig medlem. Dette utvalget skal avgjøre utfallet av saken ved flertallsvedtak (Regjeringen). Nemndsleder er utdannet jurist og skal lede prosessen. Et fagkyndig medlem er en person med faglig kompetanse rundt barn, omsorg og helse. Dette kan være for eksempel en psykolog, lege eller en sosionom (Fylkesnemndene for barnevern

og sosiale saker 2017). Et alminnelig medlem er en lekdommer som skal bidra med sin personlige erfaring og rolle som medlem av samfunnet. Det er kommunene som skal oppnevne lekdommerne, og i de aller fleste kommuner er det partier som legger frem forslag til lekdommere. I noen tilfeller bestemmer nemndleder saken alene, og i noen tilfeller kan fylkesnemndsutvalget utvides til fem medlemmer. Da består nemndsutvalget av to alminnelige dommere, to fagkyndige og en nemndleder (Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker, c)

2.4 Rettslig utgangspunkt

I avsnittene under skal det rettslige utgangspunktet for hvordan fylkesnemnda skal vurdere barns medvirkning presenteres. I avsnittene under vil artikkel 3 i Barnekonvensjonen, artikkel 12 i Barnekonvensjonen, kommentarer til artikkel 3 og 12 fra Barnekomiteen samt norsk lov om barns rett til medvirkning og prinsippet om barnets beste være sentrale elementer. Disse juridiske kildene og prinsippene sier noe om hvilke retningslinjer og lover fylkesnemnda skal rette seg etter når de skal vurdere og vekte barnets mening i saker omhandlende barn som vurderes plassert på institusjon uten eget samtykke.

2.4.1 FNs Barnekonvensjon

I forbindelse med denne oppgaven er artikkel 12 i Barnekonvensjonen sentral. Norge ratifiserte FNs barnekonvensjon i 1991. Konvensjonen stadfester at alle barn har egne rettigheter og rett på beskyttelse, og med barn menes alle under 18 år. Dette er den første internasjonale menneskerettighetskonvensjonen som gir barn en særskilt juridisk status. FN har en egen barnekomité som følger med og overvåker hvordan landene som har sluttet seg til konvensjonen tar vare på rettighetene nevnt i konvensjonen. Komiteen kommer så med anbefalinger om hvordan enkelte land kan forbedre seg når det gjelder barns rettigheter. Konvensjonen er meget omfattende, og alle land i verden har sluttet seg til den bortsett fra USA. Dette gir den stor gjennomslagskraft og alle land som har ratifisert konvensjonen forplikter seg til å følge dens prinsipper. På grunn av konvensjonens omfang og størrelse har det blitt gjort mulig at land kan reservere seg mot deler av den. Land som ønsker kan dermed velge bort eller reservere seg mot artikler som landet ikke ønsker å følge. Dette blir sett på som en av konvensjonens store svakheter (FN-sambandet, 2019). For eksempel har

Afghanistan og Iran reservert seg mot alle artikler som ikke er i tråd med sharia-lover (United Nations Treaty Collection, 1995).

2.4.1.1 Artikkel 3 og kommentar

Artikkel 3 kan ses på som en «sekkebestemmelse» som inneholder flere ulike faktorer om barns rettigheter, men hovedtyngden ligger på barns rett til beskyttelse og vern om deres velferd. Artikkelen er relevant for denne oppgaven da vedtakene fra fylkesnemnda i de aller fleste tilfeller henviser til barnets beste som veiledende for vurderingene deres. Artikkelens kommentar påpeker også at en viktig del av en barnets beste-vurdering er å ta barnets mening til etterretning. Artikkelen lyder som følger:

- 1. Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.*
- 2. Partene påtar seg å sikre barnet den beskyttelse og omsorg som er nødvendig for barnets trivsel, idet det tas hensyn til rettighetene og forpliktelsene til barnets foreldre, verger eller andre enkeltpersoner som har det juridiske ansvaret for ham eller henne, og skal treffe alle egnede, lovgivningsmessige og administrative tiltak for dette formål.*
- 3. Partene skal sikre at de institusjoner og tjenester som har ansvaret for barns omsorg eller beskyttelse, retter seg etter de standarder som er fastsatt av de kompetente myndigheter, særlig med hensyn til sikkerhet, helse, personalets antall og kvalifikasjoner samt kvalifisert tilsyn (Barne- og familiedepartementet 2003, 9)*

Artikkelen poengterer at ved alle handlinger som omhandler barn skal barnets beste være et grunnleggende hensyn. Artikkelen legger hovedvekt på at handlinger eller bestemmelser på vegne av barn skal gjøres med bakgrunn i at vurderingene skal føre til god beskyttelse og omsorg for barnet. Det vil si at når fylkesnemnda skal vurdere hvorvidt et barn skal plasseres på institusjon eller ikke er fokuset på barnets omsorg og beskyttelse hovedprioritet når fylkesnemnda skal vurdere saken.

I 2013 publiserte Barnekomiteen en kommentar til artikkel 3. Kommentaren til artikkel 3 fungerer som en veiledning for hvordan artikkelen skal anvendes samtidig som den oppklarer uvissheter i ordlyden da flere av artiklene i barnekonvensjonen har en generell ordlyd. Med bakgrunn i dette fører det til at artiklene kan anvendes på mange forskjellige måter og gir derfor stort rom for skjønnsutøvelse når de skal anvendes i praksis. De ble påpekt at artikkelen også kan tolkes som en «sekkebestemmelse» som inneholder flere forskjellige momenter som skal tas med når man vurderer hva som er barnets beste i den enkelte sak. Det sentrale for denne oppgaven er hvordan artikkelen påpeker at barnets mening skal være en del av vurderingen av barnets beste. Når man skal vurdere barnets beste skal man ta barnets mening og utsagn til etterretning i denne vurderingen, og dette påpeker således at å høre barnet er en del av vurderingen omkring barnets beste (UNCRC 2013, 9). Andre komponenter av artikkelen peker på at vurderingen også skal ta barnets identitet, helse, familierelasjoner, utdanning, beskyttelsesbehov, sikkerhet og sårbarhet til etterretning i sin vurdering. Det påpekes videre at ikke alle elementene vil være relevante i alle saker, og at i noen tilfeller går gjerne noen elementer på bekostning av andre. I slike tilfeller må elementene veies opp mot hverandre for å komme frem til hva som er det viktigste for barnets beste i den aktuelle situasjonen eller saken (UNCRC 2013, 13-17).

2.4.1.2 Artikkel 12 og kommentar

Artikkel 12 konstaterer barnets rett til å uttrykke egne meninger, og lyder som følger:

- 1. Partene skal garantere et barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunkter i alle forhold som vedrører barnet, og tillegge barnets synspunkter behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet.*
- 2. For dette formål skal barnet særlig gis anledning til å bli hørt i enhver rettslig og administrativ saksbehandling som angår barnet, enten direkte eller gjennom en representant eller et egnet organ, på en måte som er i samsvar med saksbehandlingsreglene i nasjonal rett (Barne- og familiedepartementet 2003, 13).*

Artikkelen poengterer at alle barn som er i stand til å danne og gi uttrykk for sine synspunkter har rett til å gjøre dette i rettslig saksbehandling. Dette betyr at når en sak omhandlende

plassering av et barn på institusjon tas opp i fylkesnemnda skal barnet fritt kunne uttrykke sin mening om alle forhold i saken. Dette kan være for eksempel uttrykk om tidsperspektiv eller lengde på plassering, hvor barnet skal plasseres, samtykke til urinprøvekontroll eller hvorvidt barnet ønsker plassering på institusjon i det hele tatt. Det poengteres også at barnets rett til å uttrykke seg skal tillegges vekt i samband med barnets alder og modenhet. Dette er en del av artikkelen som potensielt uttrykker stor grad av skjønnsutøvelse på grunn av dens vage formulering og lite spesifikke innhold.

I 2009 publiserte Barnekomiteen en kommentar til artikkel 12. Komiteen viste bekymring ovenfor mye dårlig praksis av dette prinsippet og påpekte at mange barn opplevde barrierer når det gjaldt å få dette prinsippet på plass (UNCRC 2009, 6). Dette dokumentet skal med bakgrunn i dette fungere som en veiledning for alle land og instanser innenfor disse landene som forplikter seg til å ta artikkelen til etterretning i sine bestemmelser. Formålet med kommentaren er at den skal styrke forståelsen av artikkelen for de som anvender den, forklare hvilke rettslige og politiske steg som burde tas for å sikre implementering av artikkelen, belyse de positive aspektene ved å implementere artikkelen samt gi retningslinjer for hvordan man på en god måte skal vekte barns meninger og utsagn (UNCRC 2009, 6-7). I likhet med kommentaren til artikkel 3 sier denne kommentaren også noe om sammenhengen mellom artikkel 12 og andre artikler. Her blir det blant annet påpekt at artikkel 12 og 3 skal ses på som komplementære artikler, og ikke som motsetninger. Det påpekes at artikkel 3 ikke kan realiseres med mindre komponentene i artikkel 12 om medvirkning ikke respekteres (UNCRC 2009, 18).

Kommentaren peker på mange sider ved artikkelen og hvordan den skal tolkes og anvendes, men noe som er spesielt interessant for denne oppgaven er den delen av artikkelen som omhandler vurdering av barnets mening, og spesielt hvordan denne skal vektas i forhold til alder og modenhet: «This clause refers to the capacity of the child, which has to be assessed in order to give due weight to her or his views» (UNCRC 2009, 11). Kommentaren peker videre på at alder alene ikke er en god nok indikasjon på hvor mye vekt barnets mening skal tilegnes, og at barns alder alene nødvendigvis ikke sammenfaller med barnets grad av forståelse og modenhet (UNCRC 2009, 11). Kommentaren fraråder faktisk stater fra å sette aldersbestemmelser på å vekte og høre barnets mening da dette kan være med på å sette

begrensninger for hvorvidt barn høres. Artikkelen definerer modenhet som muligheten til å forstå og vurdere implikasjonene av en spesiell situasjon: «Maturity refers to the ability to understand and assess the implications of a particular matter, and must therefore be considered when determining the individual capacity of a child» (UNCRC 2009, 11). Videre påpeker kommentaren at modenhet er et vanskelig begrep å definere, men sier videre at det handler om å kunne uttrykke sin mening om saken på en fornuftig og uavhengig måte: «If the child is capable of forming her or his own views in a reasonable and independent manner, the decision maker must consider the views of the child as a significant factor in the settlement of the issue» (UNCRC 2009, 13). Kommentaren peker videre på at konsekvensene eller påvirkningen av den aktuelle saken på barnets liv må tas hensyn til. Jo større disse konsekvensene er for barnet, jo viktigere blir vurderingen av barnets mening. Det henvises også til at i de tilfeller der barnet ikke er enig i beslutningen som tas skal det fremkomme en grundig vurdering med særlig fokus på hvorfor barnets mening ikke kan tas til etterretning (UNCRC 2009, 11). For at ikke barns medvirkning eller høring av barns meninger og utsagn skal forbli en formalitet må det komme tydelig frem i et organs beslutning om en sak hvordan barnets mening har blitt tillagt vekt (UNCRC 2009, 13).

2.4.2 Norsk lov

Land som har ratifisert Barnekonvensjonen er pålagt å harmonisere eget lovverk med konvensjonen. Hvordan ulike land velger å gjøre dette er opp til dem selv. Noen velger å inkorporere hele konvensjonen i eget lovverk, mens andre lager egne lover med tilleggsmomenter som er ment å speile eller være de samme som Barnekonvensjonens artikler. Norge inkorporerte Barnekonvensjonen inn i eget lovverk i 2003. Hvis det skulle oppstå konflikter mellom norsk lov og Barnekonvensjonens artikler har Barnekonvensjonen forrang og dens artikler og prinsipper blir dermed gjeldende (Skjørten & Sandberg 2019, 301).

Norge har implementert begge artiklene nevnt ovenfor fra barnekonvensjonen i landets lovverk. I forbindelse med hvordan saksgangen i barnevernssaker skal foregå er det vedtatt en mer spesifikk bestemmelse enn den som påpekes i artikkel 12 i Barnekonvensjonen. Norges lov om barneverntjenester stadfester barnets rett til medvirkning, og påpeker videre aldersbestemmelser når det gjelder medvirkning: «Et barn som er fylt 7 år, og yngre barn som

er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal informeres og gis anledning til å uttale seg før det tas avgjørelse i sak som berører ham eller henne. Barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet» (1992 § 1-6, § 6-3). Videre fremkommer det av samme lov annet ledd at barn kan opptre som part i sin sak og gis partsrettigheter når barnet er fylt 15 år (1992, § 6-3). Når man blir gjort til part i egen sak får man oppnevnt egen advokat, og dermed skal man også kunne legge frem egne forslag til vedtak (Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker, B). Hensynet til barnets beste fremkommer også av norsk lov om Barneverntjenester: «Ved anvendelse av bestemmelsene i dette kapitlet skal det legges avgjørende vekt på å finne tiltak som er til beste for barnet. Herunder skal det legges vekt på å gi barnet stabil og god voksenkontakt og kontinuitet i omsorgen» (§4-1, 1992).

Både prinsippet om barnets beste og retten til medbestemmelse har i Norges Grunnlov blitt flettet sammen til en lovbestemmelse. Dette kan på mange måter ses å være i tråd med overnevnte sitat fra kommentaren til artikkel 12 der det påpekes at det ikke kan foretas en legitim barnets-beste vurdering hvis ikke barnets medvirkning eller utsagn tas hensyn til og vurderes:

«Born har krav på respekt for menneskeverdet sitt. Dei har rett til å bli høyrde i spørsmål som gjeld dei sjølve, og det skal leggjast vekt på meininga deira i samsvar med alderen og utviklingssteget. Ved handlingar og i avgjerder som vedkjem born, skal kva som er best for barnet, vere eit grunnleggjande omsyn. Born har rett til vern om den personlege integriteten sin. Dei statlege styresmaktene skal leggje til rette for utviklinga til barnet og mellom anna sjå til at det får den økonomiske, sosiale og helsemessige tryggleiken som det treng, helst i sin eigen familie» (Kongeriket Norges Grunnlov, §104, 1814).

2.5 Tidligere forskning

Archard og Skivenes har gjennomført en undersøkelse av saksbehandlere i barnevernet i England og Norge om hvordan de involverte barnet i sakene deres. Det fremkommer av studien at det var størst uenighet om praksisen rundt hvordan barn skulle involveres og hva dette betydde i praksis. Noen mente at dette betydde å la barnet uttrykke sine meninger og

ønsker rundt saken. Andre mente at å uttrykke sine meninger betydde å informere saksbehandler om detaljer rundt hva som hadde skjedd med barnet, for eksempel å uttrykke ovenfor eller fortelle en saksbehandler om overgrep eller vold. Noen saksbehandlere mente at involvering av barnet mente å gi barnet tilstrekkelig informasjon om saksgangen og hva barnevernet hadde bestemt skulle skje. Noen saksbehandlere mente også at barnets mening eller involvering av barnet kun hadde sin verdi i hvorvidt det ville gjøre sakens utfall vanskeligere eller lettere. Med dette menes at noen saksbehandlere mente at involvering kun var til for at barnet skulle føle seg involvert, og at denne involveringen gjorde at barnet var mindre vanskelig å ha med å gjøre i ettertid. Involvering var i dette tilfellet ikke tilstede for å faktisk ta barnets mening til etterretning, men fordi saksbehandlere hadde en forestilling om at dette gjorde saksgangen lettere (Archard & Skivenes 2009a, 396). Det ble også undersøkt hvorvidt barnets mening ble tatt på alvor eller ikke, og hvorvidt meningen deres hadde noe å si for saken eller ikke. Studien deres fant ut at til tross for ulik tankegang rundt involvering hadde ikke barnets mening mye å si for selve saken i det store og det hele: "If the child agrees with the child protection worker, then that is all well and good; if the child wants something else, then he or she can at least have his or her dissent recorded" Archard & Skivenes 2009, 397). Deltakelse eller medvirkning for barnet i dette tilfellet så altså ikke ut til å bety stort mer enn å få være tilstede. Man kunne se en tendens til at barns mening ofte ble brukt som en slags bekreftelse i de tilfellene der barnets mening sammenfalt med saksbehandlerens mening, og i saker der meningene om situasjonen var forskjellige ble det brukt argumenter om for eksempel sakens alvorlighetsgrad for å undergrave eller ikke høre barnets mening (Archard & Skivenes 2009a, 397).

Archard og Skivenes gjennomførte nok en studie i 2009. Denne studien omhandlet prinsippet om barnets beste og barns medvirkning i Norge og England. Det interessante for denne oppgaven er hovedsakelig delen omhandlende Norge, og her bestod datamaterialet av 8 høyesterettsavgjørelser omhandlende barnevern og omsorgsovertakelser mellom 2005 og 2007. Alle barna tilgjengelige i avgjørelsene var over 7 år (2009b, 5). Artikkelenes hovedproblemstilling handlet om hvordan man skulle balansere eller forsone prinsippet om barnets beste og barnets medvirkning og ønsker, og under denne problemstillingen har blant annet vekting av barnets mening i samband med alder og modenhet blitt undersøkt (Archard & Skivenes 2009b, 7-13). I de åtte norske sakene ble det påpekt fem interessante momenter når det gjaldt hva Høyesterett vurderte barnets mening ut ifra. Det første momentet peker på

at under vektingen av barnets mening la Høyesterett vekt på hvorvidt barna hadde uttrykt noenlunde samme ønsker over tid, og hvordan begrunnelsene barna hadde for sine ønsker fremsto. Det andre momentet peker på at Høyesterett vektla hvordan barna resonnererte rundt eller vektla konsekvensene av eget ønske. Det tredje momentet peker på at Høyesterett gjennomgående uttalte viktigheten av å respektere barnets mening. Dette kan derimot ikke nødvendigvis ses på som noe viktig i seg selv, og slike uttalelser må henge sammen med begrunnelser og vekting av barnets mening for å gi dem substans. Det fjerde momentet peker på alder som et viktig moment i vurderingen av barnets mening, og det femte momentet peker på faktorer som har å gjøre med hvordan barnet har kommet frem til meningen sin. Herunder er relevante spørsmål for eksempel om barnet har nok informasjon om saken til å danne seg en informert mening eller under hvilke omstendigheter barnet har uttrykt sine meninger om saken (2009b, 13-14).

Archard og Skivenes sin studie fra 2009 har også undersøkt hvordan barnets mening har blitt vektet. I likhet med avsnittet over er det delen omhandlende Norge som er interessant for denne oppgaven. I 4 av de 8 sakene så man at barnets mening og ønsker sammenfalt med hva Høyesterett mente var det beste utfallet for barnet. I disse sakene så man at det var vanskelig å si noe om hvordan barnets mening var vektet, men det fantes likevel noen ulikheter mellom hvordan sakene vektet barnets mening. I noen av sakene var barnets mening så vidt nevnt, mens i en av disse sakene var barnets mening nøye vurdert og utdypet. Den generelle trenden i sakene der det var enighet mellom barnet og Høyesterett var likevel at vurderingen av barnets mening sett opp mot deres modenhet og kompetanse var begrenset. I de resterende fire sakene var det i utgangspunktet uenighet mellom Høyesterett og barnet når det gjaldt sakens utfall, og i kun en av disse sakene dømte Høyesterett i favør av barnets mening til tross for uenighetene. Med bakgrunn i dette kan man derfor si at det kun er i en av disse sakene der barnets mening er avgjørende for saken. I de andre sakene der Høyesterett går imot barnets mening ser man likevel at det gjøres en innsats for å forklare og rettferdiggjøre sin vurdering ovenfor barnet på en god måte. Dette er særlig gjennomført i to av sakene der barnets mening og Høyesteretts vurdering avviker i stor grad (2009b, 16-17).

Både Skivenes (2010) og Skivenes og Helland (2019) har gjennomført studier der barnets mening og involvering i adopsjonssaker er en av flere inkluderte faktorer. I Førstnevnte

studies beslutningsprosessen i Høyesterettssaker omhandlende adopsjon som tiltak med fokus på vurderingen rundt barnets beste (Skivenes 2010, 340). I den første saken fra 1997 ble de to involverte barna på henholdsvis syv og ni år sin mening ikke vurdert. Barna sine meninger er lite vektlagt, mens morens posisjon både juridisk og emosjonelt er i stor grad utdypet. I den andre saken er heller ikke det involverte barnets mening nevnt. I tråd med forrige sak ser man også her at morens tilstand blir vektlagt i stor grad, men barnets behov og interesser blir i liten grad referert til. I den tredje saken ser man at barnets mening og interesse i stor grad blir vurdert. I denne saken ser man også at morens interesser i mindre grad blir vektlagt til fordel for barnets (Skivenes 2010, 345-347). Den andre studien inneholder et kapittel der barnets mening og dens vekt har blitt studert. Datamaterialet består av 59 adopsjonssaker fra fylkesnemnda i 2016 (Skivenes & Helland 2019, 61). Når nemnda har vektet barnets mening har det blant annet blitt lagt vekt på hvorvidt barnet har uttrykt samme ønske over tid og hvor tydelig barnet er i sine ønsker. I tillegg blir det påpekt at barnets mening ikke tas hensyn til i noen tilfeller da fylkesnemnda vurderer at barnet er for ungt, og fordi de ikke har tilstrekkelig informasjon om barnets ønsker for å kunne gjøre en vurdering rundt barnets mening. Videre påpekes det at barnets mening er tydelig i rundt en tredjedel av sakene, og at det store bildet fra de sakene der det foretas vurderinger ser man at det gjøres gode vurderinger av barnets mening, at barnets mening tillegges betydelig vekt, og at det blir foretatt en modenhetsvurdering av barnet (Skivenes & Helland 2019, 63-64).

Magnussen og Skivenes gjennomførte i 2015 en studie om barns involvering i avgjørelser omhandlende omsorgsovertakelser i fylkesnemnda mellom 2007 og 2013 (711). Studien viste at i 30 prosent av sakene ble barnets mening ikke nevnt i det hele tatt i fylkesnemndas avgjørelse. Videre ser man at i 11 prosent av sakene er barnets mening nevnt, men denne kommenteres ikke eller resonneres rundt av fylkesnemnda. I ytterligere 30 prosent av sakene ser man at fylkesnemnda nevner barnets mening i sin avgjørelse, men meget kort. I 15 prosent av sakene ser man at fylkesnemnda tar til etterretning ulike kriterier hos barnet som for eksempel alder, om barnet ser ut til å forstå situasjonen og om barnet ser ut til å vise innsikt rundt egen situasjon. I de resterende 13 prosentene ser man at barnets mening blir vurdert og utbrodert rundt i meget stor grad (Magnussen & Skivenes 2015, 715-718). Alder er særlig relevant for fylkesnemnda i denne studien da det ble påpekt at de fleste barn mellom 5 og 6 år sine meninger ikke ble nevnt i det hele tatt. Barn som var 7 år eller eldre får meningen sin nevnt i større eller mindre grad. Fylkesnemnda her gir ingen forklaringer for hvorfor disse

barna sin mening ikke blir nevnt og forfatterne konkluderer dermed med at fylkesnemnda ikke har tatt ordlyden i loven alvorlig nok. Fylkesnemnda skal også ta hensyn til barnets alder og modenhet når avgjørelser skal tas. I denne studien fremkommer en slik vurdering bare i en fjerdedel av sakene, og i ulik grad. Faktorene som fylkesnemnda legger vekt på og som går igjen i disse sakene er alder, om barnets mening er autentisk eller ikke, risikoen i forhold til barnets situasjon og barnets mening og hvis barnet er konsistent i sin mening, altså at barnet for eksempel over tid uttrykker samme mening (Magnussen & Skivenes 2015, 720).

Skjørten og Sandberg har et kapittel i boken «Children's Rights in Norway» der de har undersøkt hvordan barn medvirker i saker omhandlende omsorgsrettigheter for foreldre. Dette kan være hvem av foreldrene som skal ha hovedomsorg for barnet, samværsrettigheter mellom en av foreldrene og barnet eller bostedsordninger. Studien har undersøkt 4 vedtak fra Høyesterett i løpet av det siste tiåret, og 491 vedtak fra Tingretten mellom 1998 og 2005 omhandlende omsorgsrettigheter og ordninger. Sakene som inneholdt utsagn eller medvirkning fra barn ble videre studert nærmere for å se på hvordan deres meninger ble vurdert og tillagt vekt (Skjørten & Sandberg 2019, 308-310). Studien er omfattende og delt opp i to deler, en med barn over 7 år og en med barn under 7 år. Datamaterialet i oppgaven min inneholder vedtak der alle barn og ungdommer er over 7 år, og jeg har derfor valgt å fokusere på den delen omhandlende barn over 7 år. Et av hovedfunnene peker på at barns mening har blitt mer synlig i sakene over tid, og dette har å gjøre med at det har blitt implementert nye lovbestemmelser om barns medvirkning i løpet av årene som sakene spenner over. Når det gjelder vekting av barnets mening så man også en økning av at barnets mening i større grad tas med som en del av beslutningen. I sakene der barnets mening ble tatt med som en viktig del av beslutningen så man at det ble vektlagt om barnet hadde en tydelig og begrunnet mening som ble uttrykt over tid. Diskusjonen hvorvidt barnets mening skulle være avgjørende ble ofte sett opp mot hvor skadelig barnets ønske om utfall av saken ville være for barnet (Skjørten & Sandberg 2019, 315-317). Videre påpekes det at barnets mening ofte er fremtredende og blir tillagt stor vekt i saker der barnet ønsker kontakt, men der utgangspunktet for saken er at en av foreldrene muligens mister retten til kontakt. Dette gjelder de fleste saker bortsett fra de omhandlende vold. I saker der barnet ikke ønsker kontakt varierer denne vektingen med alder. Studien viser også at det barnets mening angående hva han eller hun mener er beste løsning oftere blir resonnert rundt i saker der vurderingen av tingretten går imot barnets ønsker. I slike saker blir det vektlagt å finne en

balanse eller en ordning som både tar hensyn til barnets beste og barnets mening. I de sakene der dette likevel ikke er mulig blir barnets ønsker og meninger som nevnt resonnert rundt i stor grad i tillegg til gode begrunnelser for hvorfor deres mening ikke kan være avgjørende. I et av sitatene som studien fremhever ser man at tingretten har inkludert en unnskyldning i sin vurdering til barna fordi ønsket deres ikke kan imøtekommes (Skjørten & Sandberg 2019, 318-320).

Flere rapporter har pekt på barns medvirkning og mangelen av den. En tilsynsrapport fra helsetilsynet har undersøkt barns medvirkning i saksprosessen frem til det ble foretatt en beslutning om tiltak. Gjennom intervjuer med Bufetats ansatte og ledere, dokumentgransking og saksgjennomgang har Fylkesmannen i alle Norges fem regioner gjennomgått barns medvirkning i denne prosessen. Det ble avdekket flere lovbrudd omkring barns medvirkning på flere punkter. Det fremkom blant annet at det fantes ulike oppfatninger av hva medvirkning betydde, hvordan barnets synspunkter skulle brukes og påvirke saken, og av hvem som skulle ivareta eller legge til rette for slik medvirkning. I en av regionene påpekte fylkesmannen at i kun 5 av 19 saker som ble gjennomgått fremkom barnets synspunkt. Det fremkom heller ingen begrunnelse for hvorfor barnets mening ikke har blitt nevnt eller tatt hensyn til. Flere av rådgiverne visste heller ikke hva det innebar at barnet skulle medvirke, og de kjente heller ikke til at det skulle gjøres en avveining av barnets synspunkter opp mot andre faktorer i saken. Det ble videre påpekt at flere mente det var tilstrekkelig å bare ha en samtale med barnet, og at barnets synspunkt ikke nødvendigvis ble ansett som relevant. I en annen region ble det også avdekket lovbrudd når det gjaldt barns medvirkning i akuttsaker. I 16 av 20 akuttsaker som ble gjennomgått ble det heller ikke foretatt en vekting og vurdering av barnets synspunkt slik som loven pålegges at skal gjøres (Helsetilsynet 2018, 11-12).

Tidlig i 2020 ble det publisert en tilstandsrapport av barnevernet i Bergen. Undersøkelsen tok sikte på å gjennomgå ti særlig konfliktfylte barnevernssaker i Bergen kommune. Et av hovedfunnene i rapporten peker på manglende samarbeid mellom barnet og barnevernet. Barn har ved flere anledninger fortalt om alvorlige og uholdbare omsorgssituasjoner, men disse ble ikke tatt på alvor. Barneverntjenesten hadde også ved flere tilfeller fått informasjon om dette fra andre aktører, men likevel ble det ikke satt i gang en tilstrekkelig undersøkelsesprosess for å avdekke hvilke forhold barna levde under (Fjeld et al 2020, 13-14). En annen delrapport fra

prosjektet «Undersøkellesarbeid i Barnevernet: fra bekymring til beslutning» har undersøkt hvorvidt barn og foreldre har innflytelse og medvirker med barnevernet i undersøkelsesprosessen. Et av hovedfunnene fra rapporten er at barnevernet hadde samtaler med barna under undersøkelsesprosessen i om lag 60% av sakene i deres datamateriale. For barna i datamaterialet som var over 6 år hadde barnevernet samtaler med ca. 73% av disse. Dette tyder på at barnevernet har en tendens til å ha samtaler de eldre barna, men at de mindre ekskluderes (Skaale Havnen et al 2020, 4). Selv om det ble holdt samtaler med barna betyr ikke nødvendigvis at barnets mening ble hørt i alle samtalene. Det ble undersøkt ved hjelp av referatene og journalnotater hva disse samtalene inneholdt. I kun 30% av disse tekstkildene ble det avdekket at barnets mening har blitt spurt etter og tydeliggjort. Videre påpekes det også at det i sjeldne tilfeller blir foretatt en vurdering av barnets mening, og i de tilfellene det blir gjort refereres det hovedsakelig til hvordan barnet fremstår under samtalen (Skaale Havnen et al, 71-72). Hvorvidt barnets mening hadde en påvirkning på sakens utfall har rapporten ingen klar formening om. Det som derimot påpekes er at samtaler med barn har påvirket barnevernets bekymringer og hvorvidt det har blitt tatt en beslutning om tiltak eller ikke. Dette gjaldt særlig i alvorlige saker omhandlende fysisk vold, grensesetting, forståelse av barnet, beskyttelse av barnet og i konflikter mellom foreldre. Med utgangspunkt i dette konkluderer rapporten med at barnets mening har en slags indirekte påvirkning på resultatet i saken (Skaale Havnen et al, 76).

Hva mener så barn selv om egen medvirkning? Flere artikler og rapporter har påpekt at barn ikke føler at deres mening verken høres eller blir tatt på alvor. Haugen et al har gjennomført en studie av barn og foreldres opplevelse av medvirkning i barnevernet. I denne studien kom det frem, både hos barna og foreldrene, at de ved flere tilfeller ble informert i stor grad under sakens gang. Videre påpekes at til tross for dette opplevde verken barna eller foreldrene at de hadde noen reell innflytelse på sakens avgjørelse (Haugen et al 2012, 58). Barna pekte særlig på at de ikke var klar over hvilke alternativer som lå foran dem under undersøkelsesprosessen, for eksempel når det gjaldt ulike tiltak. Hvis dette hadde vært informert om hadde muligens barna følt at de hadde større muligheter til å påvirke saken ved å kunne si noe om hvilket tiltak de følte passet best for dem. Videre pekte barna på at det ikke var det viktigste for dem å bestemme utfallet i saken, men at medvirkning var viktig fordi det gav dem en følelse av at de i det minste deltok i saken (Haugen et al 2012, 53-54). Paulsen har gjennom intervjuer med ungdommer om deres erfaring med medvirkning i barnevernet påpekt at ungdommene

opplever at deres synspunkt verken blir spurt om eller tatt på alvor i den grad de skulle ønske. Et gjennomgående tema og et av de viktigste funnene fra denne artikkelen er at ungdommer i et flertall av intervjuene påpeker at de har vært tilstede i situasjoner der det har blitt informert om situasjonen og saken, men deres meninger, ønsker og behov har i liten grad blitt spurt om (Paulsen 2016, 9-10).

Man ikke unngå å nevne Barnevernsproffene, som anses for å være et av de største talerørene for barns opplevelser og møte med barnevernet i Norge. I 2016 la de frem forslag til ny barnevernlov med forslag basert på deres direkte erfaringer med barnevernet. Her påpekes det blant annet at språket som anvendes rundt barn og barns medvirkning burde endres til formuleringer som barnet forstår. De påpeker at mye av språket og formuleringene som anvendes fører til større avstand mellom barnet og barnevernet. Det påpekes at ord og formuleringer som blir uforståelige eller lite intuitive for barna kan føre til at det føles som om barnevernet bruker dette som et maktverktøy istedenfor at man blir tatt på alvor og blir hørt (Forandringsfabrikken 2016, 8). Videre pekes det på at barn i mye større grad må få medbestemmelsesrett omkring egen sak og situasjon. Eksempler er tilstrekkelig informasjon om saksgangen og alternativer, å kunne bidra i dokumentasjonen rundt barnet, og at barna rett og slett får bestemme mer i visse saker omhandlende eget liv, for eksempel angående samvær og kontakt med familie etter omsorgsovertakelser (Forandringsfabrikken 2016, 12). Videre har Barnevernsproffene sammen med barnevernledere og forskere på barnevernsfeltet publisert boken «Barnas Barnevern – trygt, nyttig og samarbeidende for barn». I denne boken kommer det blant annet frem at uttrykket «barnets beste» ikke er et uttrykk som barna selv føler at er intuitivt, og at det oppleves noe diffust hva dette uttrykket innebærer. «Alexander» er en av proffene med direkte erfaring fra barnevernet, og han peker på at ved en vurdering av barnets beste er det barnets meninger og erfaringer som burde være grunnleggende for alle vurderinger som tas. Det pekes på at om et vedtak avviker fra barnets ønsker må årsaken og begrunnelsen for dette komme tydelig frem i vurderingen, og «barnets beste» må ikke anvendes som et begrep med mindre barnets mening og vurderingen av den kommer tydelig frem (Alexander Proff & Glorija Proff 2018, 46-48).

2.6 Oppsummering

I denne delen av oppgaven har det først blitt foretatt en gjennomgang av informasjon relevant for leseren med fokus på blant annet informasjon om barnevernet og dets oppbygning, fylkesnemndas oppgaver og sammensetning, informasjon om plassering av barn på institusjon og bruken av tiltaket. Videre har det rettslige utgangspunktet for barns medvirkning blitt gjennomgått. Her har det blitt presisert aktuelle lover og prinsipper om barns medvirkning som fylkesnemnda skal ta hensyn til i sine avgjørelser. Til slutt har det blitt foretatt en gjennomgang av et utvalg av tidligere forskning og rapporter på området, både i saksbehandlingsprosessen, domstolsavgjørelser, og litt om hvordan barn selv opplever medvirkning. Det fremkommer at barns medvirkning, spesielt i saksbehandlingsprosessen, ikke blir godt nok ivaretatt. Dette er noe som også fremkommer av barns egne vurderinger omkring medvirkning. Det fremkommer også at barns medvirkning i domstolsavgjørelser ser ut til å ha en noenlunde større rolle selv om resultatene er blandet. Her ser man også at barns medvirkning avhenger av ulike faktorer, for eksempel sakens alvorlighetsgrad og graden av enighet mellom barnet og beslutningsaktøren. Videre har det blitt avdekket visse kriterier som ser ut til å være gjeldende for vurdering av barnets mening, blant annet risikofaktorer, hvorvidt barnet ser ut til å være bastant i sine meninger og om barnet ser ut til å ha tilfredsstillende innsikt i egen problematikk. Materialet som har blitt presentert i dette kapitlet har blitt tatt med videre i oppgaven, særlig de rettslige utgangspunktene og resultater fra tidligere forskning. Sammen med både min egen empiriske gjennomgang av datamaterialet og teoretiske perspektiver har dette dannet grunnlaget for kategoriseringen og analysen av datamaterialet mitt.

3. Kapittel: Teoretisk rammeverk

I denne delen skal det teoretiske rammeverket for oppgaven presenteres. Sammen med relevant lovverk og forskning presentert i kapittel to presenterer disse to kapitlene rammeverket for analysedelen av oppgaven. Tanken bak presentasjonen av det teoretiske rammeverket er en slags tredeling som gir mening for dette kapittelet. Den første delen handler om paternalisme, den andre handler om skjønnsutøvelse, og den tredje handler om argumentasjonsteori.

Den første delen har jeg valgt å se på som en form for teoretisk bakgrunnsinformasjon. Her har jeg inkludert teori om paternalisme, og dette presenteres da datamaterialet mitt består av domsavgjørelser om hvorvidt barn skal plasseres på institusjon uten eget samtykke eller ikke. Dette er et tydelig bruk av statlig paternalisme da en statlig instans som fylkesnemnda i dette tilfellet har muligheten til å begrense barns frihet i stor grad med bakgrunn i at dette skal være til det beste for barnet. Bakgrunnen for å inkludere dette i teorikapittelet er at det kan være gunstig med en gjennomgang av dette for leseren slik at leseren skal ha kunnskap om den teoretiske og filosofiske bakgrunnen for hvorfor man gjør slik inngripen i menneskers liv.

Den andre delen av teorien handler om skjønnsutøvelse. Dette er hovedsakelig fordi det er skjønnsutøvelse i praksis i relasjon til barnets mening som oppgavens problemstilling søker etter å si noe om, og hvordan man tolker lover og standarder relatert til dette i praksis. At man skal vurdere barns medvirkning er nedfelt både i Barnekonvensjonen og i det norske lovverket, men hvordan man velger å resonnerer seg frem til hvordan barns mening skal vektlegges, hvordan man skal vurdere modenhet og hva som ser ut til å påvirke dette er opp til hvert enkelt nemndsutvalg å vurdere.

Til slutt vil det presenteres argumentasjonsteori da det er denne delen jeg har utformet min kategorisering og analysedel ut ifra. Argumentasjonsteori har hjulpet meg med å finne ut av hvilke deler av datamaterialet mitt som burde fokuseres på, og hvordan jeg kan kategorisere disse delene på en måte som gjør at de både er i tråd med problemstillingen min og har bakgrunn i relevant teori.

3.1 Paternalisme

Paternalisme sikter til restriksjon av individets autonomi til deres eget beste i større eller mindre grad (Pope 2004, 660-661). «By paternalism, I shall understand roughly the interference with a person's liberty of actions justified by reasons referring exclusively to the welfare, good, happiness, needs, interests or values of the person being coerced» (Dworkin 1972, 65). Man begrenser et individs frihet med håpet eller ønsket om at denne begrensningen skal i fremtiden føre til bedre livs- og beslutningskvalitet for individet (Le Grand & New 2015, 7). Et vidt akseptert eksempel på paternalisme i praksis er foreldres ansvar ovenfor sine barn. Foreldre tar i mange tilfeller avgjørelser for og bestemmer over sine barn. Det er vidt akseptert at barn i mange tilfeller ikke er klar over hva som er til deres eget beste og at foreldre derfor må handle eller bestemme på vegne av sine barn selv om barna kanskje ønsker noe annet. Paternalisme er også et kjent politisk virkemiddel brukt av staten ovenfor sine innbyggere for å sikre at individer ikke utfører handlinger som kan skade dem selv eller andre. At et domstollignende organ som fylkesnemnda kan fatte vedtak om å plassere ungdom på institusjon mot egen vilje er et godt eksempel på paternalisme i praksis. Her bruker staten tvang ovenfor ungdommer med uønsket og muligens skadelig oppførsel fordi dette blir vurdert at er til deres eget beste (Goodin 1993, 232-233).

Det finnes ulike grader eller typer av paternalisme. Man skiller ofte mellom svak og hard paternalisme. Svak paternalisme handler om å begrense en persons frihet i de tilfeller der individet har begrenset kunnskap, autonomi eller frivillighet. Som oftest griper man inn i beslutningsprosessen til individet og forsøker derfor å hindre individet i å gjennomføre handlinger som kan være skadelig for han eller henne, eller som skal hjelpe individet til å ta «gode» valg. Et eksempel relatert til oppgavens tematikk er frivillige tiltak som barnevernet tilbyr. Før det går så langt at fylkesnemnda eventuelt må vurdere om et barn skal plasseres på institusjon skal familien og barnet tilbys frivillige tiltak. Det finnes mange typer frivillige tiltak, og hvilket man ender opp med avhenger av den aktuelle familien og barnets problematikk. Noen tiltak kan være direkte knyttet opp mot barnet, noen kan være tilknyttet foreldrene, og noen kan være tilknyttet begge deler. Noen eksempler kan være hjelp til barnehageplass, tilsynsbesøk for å sjekke hvordan situasjonen er hjemme, eller kurs for foreldre i hvordan man kan sette grenser for og hjelpe barn i vanskelige situasjoner (Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker, b) Det som gjør slike tiltak til svake paternalistiske virkemidler er at familien som hovedregel må samtykke i tiltaket for at de skal

kunne gjennomføres. Man har muligheten til å takke nei til et slikt tilbud, men barnevernet oppfordrer familier til å takke ja da dette kan være til stor hjelp for deres familiesituasjon (Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet 2019)

Eksempelet om fylkesnemndas beslutningsmyndighet ovenfor ungdommer som vurderes plassert på institusjon uten samtykke kan til en viss grad kategoriseres som hard paternalisme. Pope nevner visse kriterier som må være tilstede for at handlingen skal kunne kategoriseres som hard paternalisme. Den første påpeker at aktøren som utfører den paternalistiske handlingen faktisk begrenser det aktuelle individets autonomi på en eller annen måte (Pope 2005, 683). Den andre påpeker at begrensningen av individets autonomi skal være til det beste for individet: «If A acts paternalistically he does so with an altruistic motive; he aims at promoting the good of another» (Pope 2005, 684). Det tredje kriteriet går ut på at handlingen utføres til tross for individets preferanser eller meninger om handlingen eller bestemmelsen. Det fjerde og siste kriteriet er det viktigste, og handler om at den paternalistiske aktøren gjennomfører handlingen ovenfor individet uansett om individet ønsker det eller ikke. «..hard paternalism is aimed at overriding consumer's decisions. Hard paternalism doesn't help the consumer make an informed choice – it eliminates the choice» (Pope 2005, 685).

Ved å plassere ungdom i institusjon begrenser man hans eller hennes frihet i stor grad. Man kan plassere en ungdom langt fra sitt bosted for å unngå at ungdommen skal være i kontakt med sitt omgangsmiljø. Dette vil sies å være til det beste for ungdommen da dette miljøet er med på å forsterke eller bidra til hans eller hennes problemer, og kriterium nummer to er derfor oppfylt. Kriterium nummer tre og fire er kriterier som kan diskuteres om er oppfylt eller ikke. En stor andel av barna som plasseres på institusjon motsetter seg enten selve institusjonsoppholdet som helhet eller for eksempel institusjonens plassering. I disse tilfellene skal oppholdet på institusjon gjennomføres til tross for at ungdommen ikke ønsker dette. Det er også slik at det som fylkesnemnda bestemmer skal gjennomføres om ungdommen samtykker i tiltaket eller ikke. Kriterium nummer fire er derfor ofte oppfylt. Kriterium nummer tre kan derimot diskuteres. Fylkesnemnda skal ta hensyn og vekte barnets mening i saker som dette, og man kan derfor ikke si at individets meninger og preferanser om saken er totalt fraværende.

3.1.1 Balansen mellom paternalisme og tvang

Ovenfor har paternalisme blitt definert som et virkemiddel for å begrense noens frihet til deres eget beste. Begrepet har også blitt knyttet opp mot denne oppgavens forskningsspørsmål og tema, altså hvordan plassering av barn og ungdom i institusjon uten samtykke til deres eget beste fungerer som et paternalistisk virkemiddel. Selv om det kan sies at friheten til disse barna blir begrenset når de ankommer institusjonen i større eller mindre grad, er plasseringen i seg selv på mange måter en direkte tvangshandling. Ordlyden i loven sier klart og tydelig «uten samtykke» og betyr derfor at handlingen skal utføres om barna sier seg enig i avgjørelsen eller ikke. Ikke bare er selve plasseringen en tvangshandling, men barnet eller ungdommen har heller ikke muligheten til å skrive seg ut når han eller hun ønsker.

Sarah Conly argumenterer i sin bok for at personlig autonomi ikke burde ses på som viktigere enn konsekvensene av at mennesker skal kunne bestemme over seg selv i alle tilfeller: «I argue that, in fact, autonomy is not all that valuable; not valuable enough to offset what we lose by leaving people to their own autonomous choices» (Conly 2012, 1). Denne oppgaven tar dog ikke for seg i stor grad hvorvidt plassering av ungdom mot egen vilje er filosofisk eller moralsk riktig eller ikke, men hennes argumenter og definisjoner av begreper kan likevel være med på å forklare og bygge opp om hvorfor man gjør slike tvangsinngrep i barn og ungdommers liv. Conly presenterer et begrep hun kaller for «coercive paternalism». Hun definerer begrepet som å tvinge mennesker til å ikke utføre uønskede handlinger, til å utføre ønskede handlinger, eller begge deler: «..force people to refrain from certain activities and to engage in others» (Conly 2012, 18). Når fylkesnemnda tar avgjørelsen om å plassere barn eller ungdom på institusjon gjør man dette for å hindre at barnet skal delta i aktiviteter eller komme seg bort fra et miljø som kan være skadelig for han eller hun. Dette kan som nevnt være alt i fra voldelig oppførsel til rusmisbruk. Man ønsker også å oppfordre barnet eller ungdommen til å fokusere på aktiviteter som er bra for han eller hun, som for eksempel samtalerapi eller meningsfulle og sunne hobbyer. Tvangsaspektet kommer som nevnt inn ved selve plasseringen. Man tvinges til å oppholde seg på institusjonen i et bestemt tidsrom uten mulighet for å skrive seg selv ut om det skulle være ønskelig. Dette er en meget inngripende handling i barns og ungdommers liv, men kan også argumenteres for å være en meget nødvendig inngripen.

I en perfekt verden lærer man av sine feil, og resonerer seg frem til at slik gjør man kanskje ikke neste gang. Det er likevel slik at noen har såpass store problemer kanskje psykisk eller på grunn av effekten av narkotiske midler at denne resoneringen ikke er tilstede. I mange tilfeller ønsker man kanskje heller ikke å endre sine vaner av ulike grunner. Det er i slike situasjoner man burde være føre-var. Når barn eller ungdom som står i situasjoner som krever at man må vurdere plassering på institusjon uten samtykke kan det å innse alvoret i sine handlinger for sent føre til store konsekvenser før eller senere i livet. Med bakgrunn i dette kan det derfor som Conly poengterer være nødvendig med tvangsinngrep eller «hard paternalisme» for å hindre at konsekvensene blir så store at de ikke kan reverseres (2017, 217).

3.2 Skjønnsutøvelse

Skjønnsutøvelse er måten man tolker og anvender lover og regler i praksis: “the means by which law – the most consequential normative system in a society – is translated into action” (Hawkins 1992, 11). Aktører som foretar beslutninger basert på slike lover og regler må derfor tolke, gjøre egne vurderinger av og ta valg om hvordan slike lover og regler skal anvendes i praksis (Hawkins 1992, 11). Det blir satt visse standarder av autoritetsaktører, for eksempel statlige organer og regjeringer. Deretter er det opp til aktuelle aktører som foretar beslutninger basert på disse standardene å tolke dem i praksis (Dworkin 1977, 48).

Lover og regler er som regel vage i sin naturlige form (Hawkins 1992, 90). Dette fører som nevnt til at det er aktørene som anvender og bruker dem sitt ansvar å omgjøre dem til praksis: «..the translation of rule into action, the process by which abstraction becomes actuality..» (Hawkins 1992, 11). Dworkin omtaler skjønnsutøvelse som «the hole in a doughnut». I midten av en doughnut finner man et åpent hull, og dette hullet illustrerer rommet for skjønnsutøvelse. Området rundt, altså selve doughnuten, er standarder eller restriksjoner satt av autoritetsaktører (Dworkin 1977, 48). Når det gjelder lover og regler kan man derfor si at selve doughnuten er loven eller regelens ordlyd, mens området i midten er muligheten eller rommet man har for å tolke loven eller regelen i praksis. I forbindelse med oppgavens problemstilling er det blant annet ønskelig å si noe om hvordan fylkesnemnda vurderer barnets alder og modenhet. Her vil det faktisk at man skal vurdere barnets mening opp mot alder og modenhet være selve doughnuten, mens hvordan fylkesnemnda vurderer dette i praksis blir hullet i midten, altså rommet for skjønnsutøvelse.

En kjent term brukt om mennesker som jobber med yrker der det utøves skjønnsutøvelse er bakkebyråkrater som gjort kjent av Lipsky: «..street-level bureaucrats have considerable discretion in determining the nature, amount, and quality of benefits and sanctions provided by their agencies» (Lipsky 2010, 13). Et av de definerende fellestrekkene ved bakkebyråkrater er at de ofte er i direkte kontakt med deres målgruppe. Selv om bakkebyråkrater har disse to fellestrekkene varierer rommet for skjønnsutøvelse og kontakten med sine målgrupper ut ifra profesjon og stilling. Dette handler om forskjeller i deres skjønnsmessige rom, og skal utbroderes senere i kapitlet (Winter & Nielsen 2008, 103-104). Med bakgrunn i dette avgjøres derfor mange viktige avgjørelser ovenfor blant annet enkeltindivider av lokale organer eller av individuelle tjenestemenn, slik som når fylkesnemnda foretar sine avgjørelser ovenfor barn som muligens skal plasseres på institusjon. Slike avgjørelser kan det i mange tilfeller være vanskelig å ansvarliggjøre, og har blitt kalt «the black hole of democracy» (Rothstein 1998, 80).

3.2.2 Skjønnsutøvelsens idealer

I avsnittet over har det blitt forklart i generelle termer hva skjønnsutøvelse er. Skjønnsutøvelse er som nevnt tolkningen av standarder, regler og lover. Selv om skjønnsutøvelse i seg selv har en subjektiv fremtoning påpekes det av Molander at all skjønnsutøvelse skal guides av tre viktige prinsipper: likebehandling, reproduserbarhet og individualisering (Molander 2016, 32).

Likebehandling handler om å behandle like saker tilnærmet likt: «The formal principle of justice demands comparative consistency in judgments across time, space, and persons» (Molander 2016, 32). I et demokratisk samfunn er dette et viktig ideal fordi man ønsker å unngå forskjellsbehandling av sine borgere. Man ønsker med andre ord å etterstrebe «an idea of fairness» ovenfor sine borgere (Molander 2016, 33). Dette er dog et vanskelig prinsipp når det gjelder skjønnsutøvelse. Skjønnsutøvelse i sin natur handler om å kunne tolke lover i praksis, både ut ifra den eventuelle saks fakta og kontekst. Likebehandling er derfor et vanskelig prinsipp å forholde seg til når det er snakk om lover og regler som skal anvendes i tilfeller hvor man ofte står ovenfor forskjellige fakta, hendelser og andre faktorer knyttet til

seg. Det er ikke bare et vanskelig ideal å etterkomme av den grunn, men også på grunn av skjønnsutøvelsens subjektive natur. På grunn av lover og reglers vage form, er det derfor rom for at mennesker kan tolke saker forskjellig, og sakene kan derfor få forskjellig utfall (Molander 2016, 32).

Reproduserbarhet eller “The principle of reproducibility” henger på mange måter sammen med overnevnte prinsipp, men handler i større grad om at forskjellige mennesker skal komme frem til samme konklusjon om samme sak ved hjelp av de samme faktaene. Molander bruker eksempelet med en lege som diagnostiserer en pasient med tuberkulose. Hvis prinsippet om reproduserbarhet er perfekt, skal to forskjellige leger komme frem til samme diagnose ved å analysere den samme pasientens symptomer. Hvis dette ikke er tilfellet kan begge diagnostiseringene eller en av dem være feil: «if a phenomenon cannot be reproduced, there are good reasons to believe that it is not real, namely, that it is caused by an error or is the product of someone’s imagination or methods» (Molander 2016, 33).

Det tredje og siste prinsippet er kanskje det prinsippet som er mest kompatibelt med skjønnsutøvelse og kalles for individualisering. Mennesker har ofte behov eller står i situasjoner som er spesielle for dem, og som gjør det nødvendig å behandle saker individuelt: «..what is best for a unique person in a particular situation» (Molander 2016, 34). Dette prinsippet legger ikke vekt på sammenligning med andre. Her foretar man betraktninger og hensyn som passer til hver enkelt situasjon og individ. Problemet med dette prinsippet er at det muligens kan sies å utfordre de to overnevnte prinsippene. Hvis man skal legge dette prinsippet til grunn i alle vurderinger kan dette muligens føre til at likebehandling og reproduserbarhet sidestilles. Man kan ende opp med å vurdere like saker alt for forskjellig, noe som fører til urettferdighet. Samtidig vil det være vanskelig for forskjellige mennesker å komme til samme konklusjon om samme sak da det blir et for stort fokus på å skulle vurdere saken individuelt.

Tatt i betraktning overnevnte prinsipper eller idealer er det nødvendig å påpeke et par ting. Selv om de overnevnte prinsippene kan ses på som noen slags idealer når det kommer til skjønnsutøvelse er det slik at sakene som behandles av fylkesnemnda ikke kan oppfylle alle

disse kriteriene, og det med god grunn. Likebehandling og reproduserbarhet er de mest konfliktfylte kriteriene eller idealene i denne sammenhengen. Som nevnt over kan det være vanskelig å etterkomme prinsippet om likebehandling i saker omhandlende barn som vurderes plassert på institusjon, men samtidig er ikke dette målet heller i slike saker. På grunn av barns forskjeller i problematikk i disse sakene er det helt nødvendig og ønskelig å behandle dem individuelt. I slike tilfeller blir det nærmest umulig å ha et ideal om å skulle behandle like saker likt da det nærmest ikke finnes saker som er såpass like at de til punkt og prikke kan behandles på samme måte. Ungdommene eller barna har også i mange tilfeller helt ulike behov når det gjelder hvilken type behandling de behøver, hvor de skal oppholde seg, og hvor lenge de skal oppholde seg der. Dette gjør det helt nødvendig med en individuell behandling av disse sakene.

Reproduserbarhet vil også være vanskelig og heller ikke særlig nødvendig av noenlunde samme årsaker nevnt over. Barn som vurderes plassert på institusjon har som nevnt ofte sammensatte og komplekse utfordringer. Eksempelet nevnt over med legen som skal vurdere hvorvidt sin pasient har tuberkulose eller ikke har i dette tilfellet noe fylkesnemnda i sine saker ikke har, nemlig bestemte symptomer de burde se etter. Disse symptomene er som regel også de samme for hvert individ som opplever denne sykdommen. Leger har alle lært på medisinstudiet hvilke symptomer som er tegn på tuberkulose, og på denne måten blir prinsippet om reproduserbarhet mulig å etterkomme da ulike leger kan og burde komme frem til samme diagnose ut ifra pasientens symptombeskrivelser. Fylkesnemnda har ingen slike felles symptomer å se etter når de skal vurdere en sak, og derfor har man heller ingen felles diagnoser som kan settes. De fleste barn og ungdommer har ulike «symptomer» som varierer fra sak til sak, og man har derfor også helt ulike «diagnoser» som må settes ut ifra disse symptomene.

Det siste prinsippet er kanskje det som er mest kompatibelt og lettest å etterkomme i saker omhandlende barn som vurderes plassert på institusjon. På den ene siden er det ønskelig å vurdere disse sakene ulikt da man skal etterkomme prinsipper og lover som sier at dette må gjøres. Barnets beste og barnets medvirkning er for eksempel to prinsipper som er med på å legge til rette for individualitet. Man skal vurdere hva som er barnets beste i hver enkelt sak, og man skal både høre og vekte barnets mening i hver enkelt sak. På den andre siden blir dette

også helt naturlig og nødvendig med tanke på at de fleste saker er såpass forskjellige. Det blir derfor ikke bare et prinsipp som er ønskelig å etterfølge, men et prinsipp som etterfølges mer eller mindre av seg selv med bakgrunn i at sakene er så forskjellige.

3.2.3 Profesjonelt skjønn og «discretionary space»

Tidligere i oppgaven har det blitt forklart hvordan nemndsutvalget i fylkesnemnda vanligvis er sammensatt, nemlig av en jurist, et fagkyndig medlem og et alminnelig medlem. Disse nemndsutvalgene er altså sammensatt av mennesker med forskjellig profesjonell bakgrunn og skal bidra med sin ekspertise når det skal vurderes hvorvidt barn eller ungdom skal plasseres på institusjon eller ikke. De utøver derfor det som kan omtales som profesjonelt skjønn: «..professional discretion that is exercised when members of different professions act as gatekeepers of the welfare state and make decisions, or make premises for decisions..» (Molander 2016, 60). Når fylkesnemnda resonerer og fatter vedtak ovenfor barna skal de gjøre den skjønnsmessige vurderingen ut ifra deres faglige kompetanse. Den juridiske parten sørger for at beslutningene som tas er innenfor det juridiske rammeverket som er satt. Den fagkyndige legger frem sine skjønnsmessige vurderinger av barnet ut ifra ens egen fagbakgrunn, enten han eller hun er psykolog, sosionom eller helsesøster. Det alminnelige medlemmet skal komme med innsigelser basert på sin egen personlige erfaring og rolle som alminnelig samfunnsmedlem.

“Discretionary space” har så vidt blitt nevnt tidligere i kapitlet og ble omtalt som «the hole in the doughnut». For å si dette på en annen måte uttrykkes hullet i doughnuten som et gitt rom hvor noen har muligheten til å dømme, bestemme og handle ut ifra egen dømmekraft. Det kan også referere til resoneringen eller argumenteringen man foretar seg i tilfeller som preges av usikkerhet. Strukturen rundt, altså selve doughnuten, er lovene og reglene man må etterfølge. Molander et al bruker en todeling for å beskrive rommet for yrkesmessig- eller profesjonell skjønnutøvelse, «strukturelt- og epistemologisk rom». Det strukturelle rommet definerer hvilke lover, regler og retningslinjer de som utøver skjønn skal rette seg etter. Det strukturelle rommet representerer kontroll, og sier noe om hva man skal holde seg «innenfor», og man kan i utgangspunktet ikke velge å bevege seg utenfor det. Likevel er dette rommet ofte vagt definert slik som nevnt tidligere om hvordan lover og regler er utformet. Hvilke og hvordan man tar valg innenfor dette rommet blir i mange tilfeller derfor en skjønnsmessig

vurdering (Molander et al 2012, 2015). Det epistemologiske rommet handler om argumentasjonen bak valgene man tar innenfor de strukturelle rammene representerer derfor en stor del av skjønnsutøvelsen (Molander et al 2012, 215). I tilfeller der det er snakk om yrkesmessig- eller profesjonell skjønnsutøvelse risikerer man å bli holdt ansvarlig ovenfor sine skjønnsmessige vurderinger, og man skal derfor ha gode argumenter og holdepunkter bak sine vurderinger: «When someone is delegated discretionary powers, he is charged with deciding and acting in a certain area under the condition that he can be held accountable» (Molander et al 2012, 215). Kort oppsummert kan man si at det strukturelle rommet er rammene man utøver skjønn innenfor slik som for eksempel fastsatte lover og retningslinjer, mens det epistemologiske rommet er hvordan man argumenterer for og rettferdiggjør avgjørelsene man tar innenfor det strukturelle rommet.

Når det gjelder denne oppgaven har det strukturelle rommet blitt presentert i kapittel to og er mer presist de juridiske kildene som fylkesnemnda skal rette seg etter når de tar sine avgjørelser og vurderer barnets utsagn og mening. Barn rett til å uttale seg før det fattes vedtak om barnets situasjon. Barnets mening skal så vektes og vurderes ut ifra barnets alder og modenhet. I denne oppgaven er dette i grove trekk det relevante skjønnsmessige rommet av strukturell karakter. Med bakgrunn i Molander sine utsagn ovenfor vil dette derfor si at man i utgangspunktet ikke skal bevege seg utenfor dette rommet. I mer praktiske termer kan man derfor si at det som blir påpekt i lovbestemmelsene over er man pliktet til å gjøre, slik som at barnet skal ha rett til å uttale seg før det fattes et vedtak og at deres mening skal vektes ut ifra alder og modenhet. Dette er det strukturelle rommet og påpeker hva man skal gjøre. Likevel burde det påpekes at selv om beslutningsaktører pålegges visse handlingsnormer velger de ved flere tilfeller å ikke etterfølge dem. Det står klart i loven at barn skal få mulighet til å medvirke og si sin mening, og at denne meningen skal vektes ut ifra barnets alder og modenhet. Tidligere forskning har likevel vist at dette ikke er tilfellet, og at barns utsagn og synspunkter ved flere anledninger ikke høres, vurderes eller tas hensyn til.

Hvordan fylkesnemnda skal vekte barnets mening og hva som skal anses som modenhet påpekes det derimot ikke noe om i lovbestemmelsen. Det blir argumentene og resonneringen bak hvordan man velger å gjøre dette og hva man vil legge vekt på som representerer det epistemologiske rommet, og sier derfor noe om fylkesnemndas skjønnsmessige vurderinger.

Dette er blant annet i tråd med Magnussen og Skivenes sine vurderinger av hvor skjønnsutøvelsen ligger, og det påpekes at fylkesnemndas vurderinger og argumenter bak sine avgjørelser er det mest interessante for å forstå deres skjønnsmessige resonnering rundt barns medvirkning: «The key, as we see it, to understanding the rationale behind children's participation in care order decisions is thus to examine the discretionary reasoning of judges and their co-decision-makers within the given discretionary space» (Magnussen & Skivenes 2015, 710). Det er nettopp sistnevnte som er det mest interessante og relevante for denne oppgaven også. Med bakgrunn i at det påpekes at det epistemologiske rommet, altså hvordan man argumenterer, vurderer og rettferdiggjør sine avgjørelser er et uttrykk for skjønnsutøvelse, vil det derfor naturlig nok være dette momentet som vektlegges tyngst i oppgaven og vil fremstå som avgrensning og basen for hva som skal fokuseres på under analysedelen.

3.3 Argumentasjonsteori

I avsnittet ovenfor har det med bakgrunn i relevant teori blitt forklart hvorfor det vil være hensiktsmessig å se på fylkesnemndas vurderinger og argumentasjon rundt barns medvirkning for å kunne si noe om den skjønnsmessige vurderingen de foretar seg om dette temaet. Dette har vært med på å spisse oppgaven spesielt ved å avgrense hvilke deler av vedtakene som skal fokuseres på, nemlig delen omhandlende fylkesnemndas vurdering sett opp mot barnets utsagn. Videre vil det være viktig med noen verktøy for hvordan analyse materialet skal kategoriseres og operasjonaliseres for å kunne svare på problemstillingen og underproblemstillingene mine. Som et verktøy for å kunne gjøre dette har jeg kommet frem til at argumentasjonsteori vil være et godt inntak.

Magnussen og Skivenes har i sin studie omhandlende barnets mening i omsorgsovertakelser nevnt at saksgangen rundt omsorgsovertakelser kan ses på som en prosess der de involverte parter legger frem side argumenter og synspunkter fremfor fylkesnemnda, og at fylkesnemnda videre vurderer og vektet argumentene for å kunne ta en rasjonell beslutning. Videre påpekes det i artikkelen at sentrale personer innenfor argumentasjonsteori slik som Robert Alexy mener at legitime svar på normative spørsmål kommes frem til gjennom såkalt rasjonell diskurs der alle parter involvert kan dele sin mening og at relevante argumenter skal være åpne for diskusjon. Videre påpekes det at tre regler må følges for at dette skal være oppfylt.

Den første handler om at man skal rettferdiggjøre og begrunne sine påstander. Den andre handler om at alle parter skal kunne si sine meninger. Den tredje handler om at ingen skal bli fratatt rettigheten til å utøve den første og andre regelen (Robert Alexy 1989 i Magnussen & Skivenes 2015, 710). Å skulle ta hensyn og vekte barnets mening i en sak ut ifra alder og modenhet omhandlende plassering på institusjon kan derfor fremstå som et normativt spørsmål eller påstand. Loven er klart rettleidende og sier noe om hva man skal gjøre, men inneholder også et vurderingsspørsmål angående hvordan barnets mening skal vektes og vurderes. I denne oppgaven vil det naturlig nok være fokus på alle tre overnevnte regler, men med et størst analytisk fokus på den første regelen.

3.3.1 Toulmins argumentasjonsmodell

Toulmin presenterer en modell som han påpeker at skal kunne være anvendelig når man skal analysere flere typer av argumenter. Modellen hans søker etter å definere en felles standard som kan brukes for å kritisere og analysere argumenter av forskjellige slag (2003, 14-15). Argumenter kan altså være så mangt, og kan derfor forekomme i mange former og variasjoner (Toulmin 2003, 88). Han påpeker seks sentrale punkter som burde være sentralt i et argument samt hva som eventuelt svekker eller styrker det fremsatte argumentet, og disse kaller han for «claim», «grounds», «warrants», «backing», «rebuttal» og «qualifier» (Toulmin 2003, 90-95). Charles Knepper legger i sin artikkel frem en god forklaring av disse punktene og viser hvordan disse kan brukes som et analytisk rammeverk for argumentasjon og beslutninger (1978, 237). Punktene er som følger:

1. Påstand («Claim»)

Påstanden er på mange måter konklusjonen i argumentet og det som blir hevdet av forfatteren eller personen som argumenterer. Det er dette man ønsker å redegjøre for eller rettferdiggjøre (Knepper 1978, 238). Et eksempel på en påstand aktuelt i denne oppgaven kan være at et eventuelt barn skal plasseres på institusjon, eller at et barn ikke skal plasseres på institusjon. Dette henger ofte i sammenheng med om barnet oppfyller vilkårene for alvorlige atferdsvansker gjennom rus, kriminalitet eller på en annen måte. Videre blir det påpekt at påstanden ofte kommer tidlig i argumentasjonen, og at denne igjen blir påpekt på slutten. I fylkesnemndsvedtak blir ofte påstanden det skal vurderes rundt påpekt i starten av deres vurdering og til slutt. Det blir i starten påpekt at saken skal vurderes ut ifra om en §4-24

plassering er aktuelt samt at det også i mange tilfeller vises til beslutningen om hvorvidt barnet har blitt vurdert at skal plasseres eller ikke. Til slutt kommer den samme konklusjonen igjen, og mellom disse to delene kommer bakgrunnen og vurderingene bak vedtaket.

2. Dokumentasjon/data («Grounds»)

Dokumentasjon eller data handler om begrunnelsene eller bevisene man legger frem for å støtte påstanden, og hvordan den aktuelle aktøren bruker sine vurderinger og sin dokumentasjon for å underbygge og styrke sin påstand (Kneupper 1978, 238). Dette er særlig aktuelt for denne oppgaven da det hovedsakelig er fylkesnemndas vurderinger og dokumentasjon som skal vurderes, og da med et særlig blikk på barnets medvirkning som en del av dokumentasjonen for å underbygge sin påstand. Dokumentasjon kan fremkomme ved at argumentet for eksempel henviser til aktuelt lovverk, og hvordan dette lovverket så adresseres.

3. Dokumentasjonens støtte («Warrants»)

Dokumentasjonens støtte er den delen av argumentet som skal linke påstand og dokumentasjon sammen. Her kan man for eksempel gjerne påpeke hva som foreligger av informasjon eller studier på samme område, og videre anvende dette som en måte å underbygge sin argumentasjon ved å som sagt linke påstand og dokumentasjon sammen. I mange tilfeller er dette en del av argumentasjonen som kan anses som implisitt og som ikke nødvendigvis påpekes like tydelig slik som påstand og dokumentasjon (Kneupper 1978, 238). Når det gjelder fylkesnemndsvedtak er dette den delen av argumentasjonen som gjerne fremstår som implisitt i dokumentene. Man tar en avgjørelse om hva som skal skje med barnet ut ifra dokumentasjonen som foreligger, og denne dokumentasjonen peker også implisitt på dokumentasjonens støtte. Et eksempel kan være et barn som blir vurdert at skal plasseres (påstand) med bakgrunn i hans eller hennes dokumenterte alvorlige atferdsvansker (dokumentasjon). Dokumentasjonens støtte ville i et slikt tilfelle kanskje vært «alvorlige atferdsvansker av den grad som påpekes her medfører plassering på institusjon».

4. Ordbruk («Qualifier»)

Denne delen av argumentet har å gjøre med setningsbruk og ordbruk og kan derfor fortelle oss noe om både vekting og sannheten i det som blir sagt (Kneupper 1978, 238).

Argumentasjoner og påstander har ofte mer styrke bak seg om det anvendes styrkende, forklaringsdyktige og tydelige ord. Ord eller setninger som er mer vage kan så mer tvil rundt argumentet. Ordbruk slik som «det kan kanskje antas at..», «det er usikkert om..», «kan muligens føre til..», «det er en mulig sannsynlighet..» er naturlig nok med på å svekke argumentet. Dette er fordi selve argumentet fremstår som usikkert hvis det brukes slike ord rundt det. I en vurdering foretatt av fylkesnemnda kan det være med på å svekke deres påstander og vurderinger hvis dokumentet viser tydelig preg av slikt ordvalg, og dermed kan selve vurderingen også fremstå som usikker og relativt svak. Hvis vedtaket preges av ordbruk med styrkende konnotasjoner slik som «det er høyst sannsynlig at..», «det er ingen tvil om..», «bevisførselen peker klart i den retning av..» vil vedtakene preges av mer sikre valg og argumenter bak sin vurdering. Videre kan utydelig ordbruk eller ordbruk hvor betydningen ikke er klar og implisitt være med på å svekke argumentet. Noe som skal utbroderes senere i oppgaven er blant annet hvordan det ikke fremstår som intuitivt for dem som ikke har kunnskap om det at prinsippet om barnets beste skal inneholde en vurdering av barnets mening.

5. Motargumenter («Rebuttal»)

Bruken av motargumenter sier noe om hvorvidt aktøren som argumenterer er bevisst eller klar over at det kan finnes grunner som taler imot hans eller hennes argument og vurdering, eller hvorvidt det finnes andre mulige løsninger. Dette er veldig viktig for å påpeke eventuelle negative sider, og dette viser igjen hvorvidt disse negative sidene har blitt tatt med i aktørens konklusjon eller påstand (Kneupper 1978, 238). Ved å inkludere motargumenter vil dette styrke påstanden eller argumentet fordi man i tillegg da presenterer argumentet sitt som det beste alternativet, selv om man er klar over at det finnes motargumenter eller andre muligheter. Synligheten av motargumenter viser at argumentet ikke er for ensidig, og at man har vurdert de negative sidene ved det. Har man et for ensidig syn på argumentet er dette med på å svekke eller nedgradere argumentets holdbarhet. Et illustrerende eksempel relatert til oppgavens tematikk er om barnet har en annen mening om hva som er beste utfall eller løsning enn det fylkesnemnda har. Hvis ikke barnets mening kommer tydelig nok frem eller vurderes kan dette ses på som en svakhet ved argumentet, altså selve avgjørelsen.

6. Argumentets støtte («Backing»)

Denne delen handler om hva som støtter opp om argumentet. Når man presenterer et argument og en vurdering er det viktig at man også legger frem hva som taler for at vurderingen skal gjennomføres, eller hva som støtter opp om argumentet (Kneupper 1978, 238). Når fylkesnemnda foretar sine vurderinger er det helt essensielt at en plassering skal være siste utvei, og at alt annet skal være prøvd ut innen den tid. Å inkludere en vurdering rundt hvorvidt alle andre tiltak er prøvd ut eller ikke vil være med på å styrke et argument om plassering. Dette er fordi alt annet er prøvd ut, og plassering gjenstår som eneste mulige løsning. I motsatt tilfelle kan mangelen på utprøving av frivillige hjelpetiltak være med på å støtte en avgjørelse om å ikke plassere barnet siden alle andre muligheter ikke har blitt prøvd ut før saken har blitt bragt frem for fylkesnemnda. Når det gjelder barnets mening kan dette også være en av flere mulige måter å støtte opp om en avgjørelse på. Hvis barnets mening ikke er i samsvar med fylkesnemndas vurdering kan det tenkes at dette kan være en mulighet for å styrke argumentet om å ikke gjennomføre en plassering. I motsatt tilfelle kan det hende at et barn som vurderes plassert og som er enig i plasseringen blir brukt som en måte å støtte opp om vurderingen av de tilfellene der vedtaket ender med plassering av barnet.

3.4 Oppsummering og innvirkning på oppgaven

I dette kapittelet har det teoretiske rammeverket for oppgaven blitt presentert. Som nevnt innledningsvis har teori om paternalisme blitt presentert som et slags bakteppe for å illustrere denne typen inngripen i individers liv. Det har blant annet blitt påpekt at dette er inngripen man gjør i individers liv med tanken om at dette skal føre til et bedre liv eller økt velvære for individet i fremtiden, og at slik inngripen kan gjøres på flere måter og med ulik grad av inngripen. Plassering av et barn på institusjon uten hans eller hennes samtykke er av en slik alvorlighetsgrad at det kan kategoriseres som en av de hardeste formene for paternalisme og tvang. Dette er inngripen man gjør av ulike grunner, men hovedgrunnen er et ønske og en antakelse om at barnet skal få tilstrekkelig hjelp rundt egen problematikk og til å mestre egen hverdag ved en plassering i de tilfeller der dette vurderes nødvendig.

Skjønnsutøvelse har blitt presentert da det er dette oppgavens problemstilling søker å si noe om, nemlig hvordan man tolker lover og standarder relatert til barnets mening i praksis. Det har blant annet blitt presentert det jeg har valgt å kalle for «skjønnsutøvelsens idealer» og

hvordan oppgavens problemstilling relaterer seg til dette. Profesjonelt skjønn har blitt utbrodert da fylkesnemnda som oftest består av et alminnelig medlem, et fagkyndig medlem og en juridisk part. Til slutt i denne delen har rommet for skjønnsmessige vurderinger blitt gjennomgått og det har blitt presentert at det er fylkesnemndas vurderinger og begrunnelser for sine avgjørelser relatert til barns medvirkning i denne oppgaven som best presenterer dette rommet. Med bakgrunn i dette vil det være disse begrunnelsene og vurderingene innenfor deres skjønnsmessige rom som på best måte kan fortelle noe om hvordan fylkesnemnda vurderer barns utsagn og meninger.

Den siste delen som har blitt presentert er argumentasjonsteori. Denne delen skal fungere som et hjelpemiddel under analysedelen samt hjelpe meg med å kategorisere datamaterialet mitt. Når jeg skal foreta min analyse av fylkesnemndas vurdering av barn som vurderes plassert på institusjon er det ønskelig å anvende deler av Toulmins punkter fra hans argumentasjonsmodell som rettesnor for kategorisering og analyse. «Ordbruk» vil kunne si noe om hvordan fylkesnemnda velger å formulere og presisere seg rundt prinsipper og lovhjemler omkring barnets mening. Ved å anvende punktet «dokumentasjon» har jeg valgt å se på dette som et uttrykk for om lovhjemlene i forbindelse med barns medvirkning blir nevnt eller ikke, og hvordan disse resonneres rundt og vurderes. Her vil det være aktuelt å se på blant annet vurderingen av alder og modenhet som tydelig påpekes i lovverket at det skal foretas en vurdering om. «Argumentets støtte» vil kunne hjelpe med å avdekke hvordan barnets mening tas hensyn til i fylkesnemndas avgjørelse, og hvorvidt barnets mening ser ut til å ha vært en viktig faktor for avgjørelsen eller ikke. «Motargumenter» vil også være en liten del av denne delen ved å se på hvorvidt eller hvordan barnets ønsker eller forslag til alternative løsninger vektet og tas hensyn til.

4. Kapittel: Forskningsdesign og metode

Et design eller forskningsopplegg er en plan eller skisse for en undersøkelse (Ringdal 2016, 105). Et sentralt element i utformingen av et forskningsdesign er valg av forskningsstrategi, metode og teknikk. Begrepene i forrige setning blir ofte brukt om hverandre, og det kan derfor være nyttig å presisere forskjellen mellom dem for å unngå begrepsforvirring.

Forskningsstrategi er det overordnede designet eller prosedyrene som forskningsopplegget skal følge. Ut ifra hvilken forskningsstrategi forskningsopplegget følger velger man deretter hvilken metode for datainnsamling man ønsker å anvende. Teknikken handler om på hvilken måte de innsamlede dataene vil bli analysert (Thiel 2014, 57).

I dette kapittelet vil de ulike metodiske valgene for oppgavens forskningsdesign begrunnes. Først vil valget av forskningsstrategi knyttet opp mot oppgavens problemstilling først begrunnes, og knyttet opp mot dette vil deretter valget av kvalitativ innholdsanalyse begrunnes som valg av metode. Videre vil utvalget og datagrunnlaget presenteres samt ulike valg og begrunnelser knyttet opp mot denne prosessen. Deretter vil teknikken for dataanalyse presenteres samt valg av kategorier og dimensjoner. Til slutt vil det presenteres en diskusjon og vurdering av oppgavens forskningskvalitet og etiske hensyn.

4.1 Samfunns- og forskningsmessig begrunnelse av problemstilling

Når man formulerer et forskningsspørsmål eller problemstilling er det viktig å ha i bakhodet hva man ønsker at forskningsspørsmålet skal bidra med. Det er ønskelig at samfunnsvitenskapelig forskning skal bidra med noe til samfunnet i større eller mindre grad (King et al 1994, 8-9). Grønmo legger vekt på at problemstillinger skal ha en samfunnsmessig og en forskningsmessig begrunnelse. Den samfunnsmessige begrunnelsen legger vekt på den sosiale konteksten. Dette handler om at problemstillinger skal forsøke å bidra med forskning som er viktig for å løse bestemte problemer i samfunnet eller for å dekke andre samfunnsmessige behov. En forskningsmessig begrunnelse handler om hva slags vitenskapelig betydning problemstillingen har. En slik begrunnelse sier noe om hvordan den valgte problemstillingen kan være på å utvikle eller bidra til ny forskning innenfor det aktuelle forskningsområdet (2004, 72-73).

Når det gjelder denne oppgaven kan det argumenteres for at problemstillingen som er formulert både har en samfunnsmessig og en forskningsmessig begrunnelse. Oppgavens problemstilling gjentas for ordens skyld: «*Hvordan vurderer fylkesnemnda barnets mening i saker der barn vurderes plassert og tilbakeholdt på institusjon uten eget samtykke?*». Som tidligere nevnt i kapittel tre om forskningsfelt er det tydelig at dette er et viktig og samfunnsaktuelt tema. Barns medvirkning har fått et stadig større fokus og rolle både i lovverk og praksis. Likevel ser man ut ifra forskning på feltet at det er et sprik mellom regelverk og praksis. Flere aktører som skal etterfølge prinsippene og lovene i praksis opplever manglende retningslinjer for hvordan dette skal etterfølges, og dette har ført til ulike tilnærminger til hva barns medvirkning i praksis betyr. Dette viser et tydelig behov for mer informasjon og forskning på området slik at det settes mer fokus på problemstillinger rundt barns medvirkning. Det er også relevant å undersøke hvordan bestemmelsene rundt barns medvirkning utartes i praksis både for å sette fokus på det store skjønnsmessige rommet aktører som skal vurdere dette har, samt vise hvordan dette skjønnsrommet praktiseres. Problemstillingen i denne oppgaven setter også fokus på en annen fokusgruppe enn det som er vanlig i forskningen på dette temaet da veldig mange undersøkelser retter fokuset mot omsorgsovertakelser. Problemstillingen fokuserer også på et tiltak som retter seg hovedsakelig mot barnet alene, noe som ikke ser ut til å være tilfellet i hovedvekten av tidligere forskning. Med bakgrunn i dette kan man kanskje forvente seg andre resultater enn det som har blitt påpekt tidligere.

4.2 Informasjon om datamaterialet

I denne delen skal jeg presentere informasjon om datamaterialet. Det vil bli gitt en kort presentasjon av selve portalen der jeg har fått mitt datamateriale fra, og videre vil utvelgelsesprosessen bli gjennomgått. Her vil jeg presentere hvilke valg jeg har tatt underveis i utvelgingen av vedtakene i mitt datamateriale. Jeg vil blant annet begrunne hvorfor jeg har tatt valgene, for eksempel hvorfor jeg har valgt å ekskludere visse saker og inkludere andre. og antallet saker jeg til slutt endte opp med i mitt endelige utvalg. Til slutt vil jeg presentere annen relevant informasjon om utvalget mitt som for eksempel hvordan vedtakene er utformet, hva de inneholder av informasjon og hvordan sakene fordeler seg geografisk og på alder.

4.2.1 Lovdata

Datamaterialet i oppgaven er som nevnt dommer avsagt i fylkesnemnda i henhold til Barnevernloven §4-24, plassering og tilbakehold i institusjon uten samtykke. Sakene har blitt gjort tilgjengelige for alle studenter ved Universitetet i Bergen gjennom arkiveringsystemet «LovdataPro». Lovdata er en privat stiftelse opprettet av Justisdepartementet og Det juridiske fakultet i Oslo. Lovdata sitt åpne nettsted inneholder de viktigste rettskildene som regulerer Norges borgere sine rettigheter og plikter samt dommer fra Den Europeiske Menneskerettighetsdomstol og nye høyesteretts- og lagmannsrettsavgjørelser (Lovdata, a). Betalingssiden LovdataPro inneholder derimot litt flere funksjoner enn offentlige Lovdata, og det er gjennom denne man får tilgang til dommer avsagt i fylkesnemnda. Dommene fra Fylkesnemnda som blir lagt ut på LovdataPro er ikke alle saker avsagt i fylkesnemnda i hele Norge. Det gjøres et utvalg av disse sakene. I realiteten finnes det mange flere domsavgjørelser avsagt enn det som ligger ute på LovdataPro, bortsett fra saker avsagt i Høyesterett der alle ligger ute tilgjengelig (Lovdata, b).

4.2.2 Utvalgsprosessen

Et av de viktigste punktene når det gjelder datainnsamling er å redegjøre for hvordan dataene ble laget, eller som i mitt tilfelle, hvordan man har fått tak i dem og gjort sitt utvalg ut ifra dette materialet (King et al 1994, 51). Per dags dato (04.03.20) ligger det 387 domsavgjørelser tilgjengelig ute på Lovdata avsagt med hjemmel i §4-24. Alle vedtakene strekker seg helt tilbake til 2002. På grunn av oppgavens begrensede omfang og tidsperspektiv så jeg det helt nødvendig å begrense datamaterialet ytterligere. Etter nøye vurdering ble det bestemt at jeg først og fremst skulle avgrense datamaterialet mitt til alle tilgjengelige vedtak fra 2018 og 2019 avsagt med hjemmel i §4-24. Dette tilsvarte på dette tidspunktet 80 vedtak. Bakgrunnen for at 2018 og 2019 har blitt valgt er at det er ønskelig å si noe om hvordan dette praktiseres så tett opp mot publisering av forskningsmaterialet som mulig. I løpet av 2018 og 2019 har det som nevnt innledningsvis vært mye diskusjon rundt norsk barnevernspraksis i norske og utenlandske medier. I tillegg unngår man at fallgruver ved endringer i lovverk ved å velge 2018 og 2019. Loven har ikke blitt endret på disse to årene. Dette er viktig da man unngår at forskjeller i praksis kan kobles til forskjeller i lovens ordlyd.

Når jeg hadde valgt hvilket tidsrom vedtakene skulle spenne over ble det videre nødvendig med en gjennomlesning av sakene for å finne ut om det var noen saker som burde filtreres ut. Det jeg først oppdaget var at flere av sakene var såkalte klagesaker. Flere av sakene fra 2018 var for eksempel saker som opprinnelig hadde blitt vedtatt sent i 2017, men som ble bragt frem for Fylkesnemnda som klager tidlig i 2018. Disse valgte jeg å filtrere bort for å på best mulig vis forholde meg så mye som mulig til valgte årstall. Klagesakene jeg fant i 2019 hadde også flere av de opprinnelige vedtakene sine liggende i vedtakene fra 2018. Jeg bemerket meg at de opprinnelige vedtakene og klagesakene inneholdt veldig mye av den samme informasjonen, bortsett fra den delen av saken som klagen omhandlet. Mye av informasjonen i klagesakene som var interessant for meg var derfor den samme informasjonen som den som finnes i de opprinnelige vedtakene. I tillegg var flere av disse sakene korte og bar preg av mye stikkord og henvisninger til det opprinnelige vedtaket. Jeg tok derfor en avgjørelse om å fjerne alle klagesaker. I 2018 og 2019 tilsvarte dette 12 saker. Jeg satt på dette tidspunktet igjen med 68 saker.

Videre ble det så filtrert ut syv saker basert på andre kriterier. I 2018 var det to saker som hadde havnet under §4-24 som handlet om noe helt annet enn plassering på institusjon uten samtykke, samt en sak som ikke egnet seg. Den ene handlet om samtykke til adopsjon av et fem år gammelt barn, mens den andre handlet om omsorgsovertakelse og plassering i fosterhjem av en 16 år gammel gutt. Den siste var en sak omhandlende en 18 år gammel enslig mindreårig flyktig. Dette var den eneste saken i datamaterialet som omhandlet en enslig mindreårig flyktning. Selv om sakene i datamaterialet er forskjellige på flere plan, er det likevel et ønske at datamaterialet er så likt som mulig, og i saker omhandlende enslige mindreårige flyktninger må man adressere andre lover enn i «vanlige» 4-24 saker. Den største grunnen til å fjerne denne saken var i midlertidig at denne personen var 18 år på vedtakstidspunktet, og er derfor ikke lenger kategorisert som et barn. Også her begynner andre lovhjemler å spille inn som ikke er aktuelt for min oppgave. I 2019 var det to saker som handlet om noe helt annet enn plassering på institusjon uten samtykke, en sak som ble avvist basert på flytting til utland, og en sak som ikke egnet seg. Et vedtak handlet om reduksjon av samvær for et barn som bor i beredskapshjem, og det andre handlet om adopsjon av et to år gammelt barn. Den siste saken handlet om endring av institusjonsplassering samt klage på selve plasseringen for en 16 år gammel jente. Saken ble filtrert ut med bakgrunn i at saken handlet om egnetheten av ny institusjonsplassering for barnet samt at saken også er en klage

på selve vedtaket om institusjonsplassering. Ved å ha filtrert ut ytterligere disse sakene fra 2018 og 2019 var det totale antallet saker i mitt datamateriale på dette tidspunktet 61 saker.

Det ble så nødvendig å begrense datamaterialet ytterligere ved å se på alderen til de som ble vurdert plassert. Da oppgavens problemstilling fokuserer på barns medvirkning var det i utvalgsprosessen helt nødvendig at saker som inneholdt voksne ble filtrert ut. Med voksne menes i denne oppgaven alle over 18 år. Dette gjaldt kun 3 saker. I 2019 ble det filtrert bort en sak som omtalte en 19 år gammel kvinne, mens i 2018 ble det filtrert bort to saker omhandlende en 32 år gammel kvinne og en 22 år gammel kvinne. Det som derimot var utfordrende var hvor grensen skulle settes for de som ble 18 år i løpet av året saken ble behandlet. Dette gjaldt ca. 13 saker. Jeg endte til slutt opp med å inkludere alle saker der ungdommen var 17 år på tidspunktet saken ble behandlet i fylkesnemnda. I disse tilfellene ble også institusjonsoppholdet påbegynt før ungdommen fylte 18 år. De tilfellene der ungdommen var 18 år på tidspunktet saken ble tatt opp i Fylkesnemnda, eller der ungdommen fylte 18 år før institusjonsoppholdet ble påbegynt har blitt ekskludert fra datamaterialet. Dette er hovedsakelig fordi fylkesnemnda behandler sakene ut ifra alderen på vedtakstidspunktet, og fordi mange saker også fastsetter lengden på oppholdet slik at det ikke strekker seg lenger enn frem til personen fyller 18 år. Da blir det ofte påpekt at det må reises ny sak og legges til grunn andre lovbestemmelser siden personen da blir ansett som voksen, og andre juridiske bestemmelser i forbindelse med bruk av tvang blir gjeldende. Det er likevel slik at det i flere saker vedtas institusjonsopphold som strekker seg utover tidspunktet der barnet oppnår myndighetsalder. Med bakgrunn i disse avgrensningene inkluderte jeg derfor 11 av 13 slike saker. De to sakene som ble ekskludert ble det fattet vedtak om 8 og 7 dager før ungdommene fylte 18 år. Det ble påpekt i sakene at dersom oppholdet ikke ble påbegynt før ungdommene fylte 18 år falt vedtaket bort. Med bakgrunn i både at jeg ikke vet om vedtakene ble påbegynt og at disse sakene inneholdt en del andre juridiske bestemmelser enn de som hovedsakelig reises i disse sakene ovenfor barn valgte jeg derfor å ekskludere dem. Etter hele utvelgelsesprosessen endte jeg derfor til slutt opp med 56 saker.

4.2.3 Utforming av vedtakene

Alle vedtaksdokumentene følger hovedsakelig samme struktur. Alle vedtakene starter med en presentasjon av saken. Denne presentasjonen inneholder blant annet hvilket geografisk

område saken går under, dato for når saken ble ført i fylkesnemnda, et lite sammendrag av saken samt hvem som har forfattet dokumentet. I alle sakene er det fylkesnemndslederen som forfatter sakene. Videre er alle vedtakene bygd opp slik at de starter med en gjennomgang av sakens historikk. Her kommer det frem blant annet informasjon om barnets familiehistorikk og tidligere opplevelser i barndommen, eventuelle diagnoser barnet har fått påvist, og hvilke hendelser knyttet opp mot barnet som har ført til at det har blitt bragt frem en begjæring om plassering etter §4-24 for fylkesnemnda.

Etter presentasjonen og sakens historikk kommer partenes anførsler. Først ut er kommunen og barnevernets anførsler om hvorfor det har blitt bragt frem sak for fylkesnemnda. Deretter kommer barnets anførsler frem og hvordan han eller hun stiller seg til kommunens anførsler, og videre kommer andre private parter sine anførsler om hvordan de oppfatter saken og forholder seg til kommunens anførsler. Dette er i mange tilfeller foreldrene sammen, mor og far hver for seg hvis de har delt omsorgsrett, og i noen tilfeller fosterforeldrene. Til slutt kommer fylkesnemndas vurdering av bevisførselen og anførslene og deres beslutning i saken.

Vedtakene er forskjellig i lengde og hvor mye informasjon de velger å inkludere. Noen vedtak er lengre og strekker seg over 10-12 sider, mens andre er kortere og strekker seg over 3 sider. Fylkesnemndas vurdering er ofte forskjellig utformet der noen har valgt å lage underoverskrifter for ulike deler av vurderingen slik som for eksempel «innledning», «barnets mening», «alvorlige atferdsvansker» og «plasseringslengde», mens andre er sammenhengende tekst. I alle sakene presenteres lovhjemlene som skal vurderes og hvilke kriterier som må oppfylles for å kunne fatte et vedtak etter §4-24 først. Forskjellene i lengde på vedtakene har ofte å gjøre med hvor nøye fylkesnemnda velger å gå innpå de ulike delene av saken samt hvor nøye de er med å begrunne sine valg og vurderinger, og er noe som jeg naturlig nok vil komme tilbake til i funn- og diskusjonsdelen.

4.2.4 Demografi

Som nevnt over endte jeg opp med 56 vedtak etter utvelgelsesprosessen. I både 2018 og 2019 var det totale antallet for hvert årstall 28 saker. Alle sakene er avsagt i fylkesnemnder over hele Norge. Fylkene inkludert i 2018 er Rogaland (N=6), Sogn og Fjordane (N=2), Østfold

(N=4), Oslo og Akershus (N=4), Oppland og Hedmark (N=1), Troms og Finnmark (N=1), Buskerud og Vestfold (N=2), Møre og Romsdal (N=3), Trøndelag (N=2) og Telemark (N=3). Fylkene inkludert i 2019 er Rogaland (N=6), Sogn og Fjordane (N=7), Østfold (N=2), Agder (N=3), Oslo og Akershus (N=4), Oppland og Hedmark (N=1), Troms og Finnmark (N=2), Møre og Romsdal (N=1), Trøndelag (N=1) og Nordland (N=1). Hvordan sakene fordelte seg geografisk var lett å identifisere da det spesifiseres i starten av hvert vedtak hvilket geografisk område den aktuelle saken falt innenfor samt at vedtakenes referanser inneholder både geografisk tilhørighet og nummer.

I alle vedtak var det mulig å identifisere kjønn enten ved at dette var spesifisert i begynnelsen eller sammendraget av saken, eller ved at barnet som det ble vurdert om skulle plasseres på institusjon i løpet av domsavgjørelsen ble omtalt som «han» eller «hun». I 2018 var det totalt 18 vedtak der det var snakk om plassering av en gutt på institusjon, og 10 vedtak der det var snakk om plassering av en jente. I 2019 var det totalt 22 vedtak der det var snakk om plassering av en gutt på institusjon, og 6 vedtak der det var snakk om plassering av en jente.

Personene som omtales i vedtakene spenner seg over forskjellige aldersgrupper, men et stort flertall av dem omhandler barn mellom 15 og 17 år. I 2018 var det 7 vedtak der barnet var 15 år, 9 vedtak der barnet var 16 år, 8 vedtak der barnet var 17 år. I tillegg var det 3 vedtak der barnet var 14 år, og et der barnet var 13 år. I 2019 var det 9 vedtak der barnet var 15 år, 7 vedtak der barnet var 16 år, og 10 vedtak der barnet var 17 år. I tillegg var det et vedtak der barnet var 14 år, og et der barnet var 12 år.

4.3 Kvalitativ innholdsanalyse

Når man analyserer data i form av tall står valget ofte mellom ulike statistiske teknikker. Disse teknikkene er standardiserte og brukeroppskrifter finnes i bøker og manualer, mens det påpekes at et kvalitativt analyseopplegg kan være preget av fleksibilitet og ustandardiserte metoder. I tillegg er det slik at når datamaterialet består av tekst og ikke tall legger dette ofte til rette for en kvalitativ tilnærming (Ringdal 2016, 248-249). Det er likevel høyst mulig å gjennomføre kvalitative analyseopplegg på en systematisk og strukturert måte, og hvordan jeg har gjort dette vil jeg utbrodere i avsnittet om hvordan analyseprosessen har blitt foretatt i

praksis. Når man anvender kvalitativ innholdsanalyse på en strukturert måte er man blant annet opptatt av å gå gjennom tekstdokumentene på en systematisk måte samt ved å anvende kategorisering for å registrere dataene som er aktuelle i sammenheng med oppgavens problemstilling (Grønmo 2004, 187).

Bakgrunnen for valg av datamateriale og påvirkning på valg av metode har flere grunner. En av dem handler naturlig nok om å finne ut hvor man kan finne gode svar på det problemstillingen forsøker å si noe om. Som nevnt tidligere i oppgaven skal det fremkomme av domsavgjørelsene fra fylkesnemnda hvordan barnets mening har blitt hørt, tatt hensyn til og vektet. Det er derfor et godt inntak til å finne svar på problemstillingen ved å anvende kilder som skal inneholde akkurat den informasjonen som problemstillingen søker å svare på. En annen bakgrunn for valg av datamateriale handler om forskningsoppleggets begrensninger. Masteroppgaver har en tidsbegrensning, og det er derfor en fordel å anvende seg av kilder som er relativt tilgjengelige. Tilgjengelige dokumenter som kilder gir en større trygghet og forutsigbarhet når man jobber under tidsbegrensning. Man trenger ikke bruke tid på å utforme intervjuguide og spørsmål, man slipper å bruke tid på å vente på svar fra eventuelle informanter, purre på informanter og gjennomføre intervjuer hvis man for eksempel skulle anvendt seg av kvalitative intervjuer. Man unngår også faren ved å ikke ha nok informanter i forkant av innlevering. Sistnevnte er blant annet i tråd med Thiel sine tanker om hvilke faktorer som kan påvirke valgene i forskningsprosessen (2014, 59).

I tillegg til overnevnte faktorer finnes det flere positive sider ved hvorfor et datamateriale basert på foreliggende tekst og dokumenter kan være en fordel. Dokumentene jeg analyserer blir for eksempel ikke endret i løpet av tiden jeg studerer de. En nyhetsartikkel i media kan endres ved behov eller nye opplysninger, men vedtakene jeg forholder meg til er endelige og blir ikke endret. Dokumentene endres heller ikke av det faktum at jeg studerer og anvender dem. Hvis man for eksempel gjennomfører intervjuer må man være bevisst på at ens egne holdninger, reaksjoner og væremåte som kommer til uttrykk kan påvirke de som blir intervjuet. Dokumenter blir ikke påvirket av dette og man unngår derfor denne problemstillingen. Ved å anvende juridiske kilder slik som jeg gjør får man detaljerte beskrivelser av handlingsløpet i saken samt at man må begrunne sine påstander og avgjørelser i større eller mindre grad i henhold til lovverket. Det er slike begrunnelser og argumenter av

Fylkesnemndas avgjørelser jeg er interessert i å se på, og det vil derfor være et godt inntak for å besvare problemstillingen min ved å anvende datamaterialet jeg har valgt.

4.3.1 Problemstillingen og datamaterialets påvirkning på metodevalg

Når man har valgt problemstilling og datamaterialet for oppgaven foreligger er det viktig at man tilpasser valget av metode deretter. Dette er fordi problemstillingens natur og formulering er en av faktorene som legger klare føringer for hva slags undersøkelsesopplegg og metode man videre burde ta utgangspunkt i (Grønmo 2004, 124). Når det gjelder denne oppgavens problemstilling kan det argumenteres for at den legger føringer for hva slags metode som burde anvendes. Problemstillingen tar først og fremst sikte på å forklare og tolke hvordan nemndsutvalget i Fylkesnemnda vurderer barns medvirkning i saker omhandlende barn som vurderes plassert på institusjon uten samtykke. Når man har fokus på tolkning og forklaring legger dette som oftest til rette for et kvalitativt undersøkelsesopplegg. Kvalitative teknikker søker etter å spore et budskap uten at måling og statistikk står sentralt (Bratberg 2017, 101). Denne oppgavens problemstilling setter ikke fokus på å telle antall ord eller hvor ofte en ide eller utsagn forekommer. Formålet er heller å fange opp vesentlige elementer rundt hvordan fylkesnemnda reflekterer omkring barns medvirkning (Bratberg 2017, 50-51).

Datamaterialet er en annen faktor som legger føringer for hva slags metode man velger å anvende. I denne oppgaven gir det mening å anvende meninger som analyseenheter. Her er utgangspunktet ytringer fra aktører, og det er innholdet eller innholdselementer i ytringene som da utgjør analyseenhetene. Meninger er her brukt i vid forstand. Det kan være for eksempel tanker, argumenter, oppfatninger og vurderinger. Her har man ikke et aktørfokus, men heller et fokus på aktørenes meninger og ytringer (Grønmo 2004, 80). I forbindelse med denne oppgaven vil det være vurderingene, tankene og argumentene som nemndsutvalget i fylkesnemnda bruker for å vurdere barns medvirkning som blir analyseenhetene. Disse skriftlige eller muntlige analyseenhetene kan i teorien komme fra forskjellige kilder. Det kan anvendes for eksempel taler, avisartikler eller partiprogrammer. Datamaterialet som skal anvendes i denne oppgaven er dokumenter, nærmere bestemt dommer avsagt i fylkesnemnda om barn som vurderes plassert på institusjon uten eget samtykke. Med bakgrunn i at datamaterialet består av dokumenter legger dette til rette for en innholdsanalyse, da

innholdsanalyse i bred forstand kan anvendes om «enhver analyse som systematisk sammenfatter tekstinhold» (Bratberg 2017, 101).

4.4 Analyseprosessen

I avsnittene over har det blitt redegjort for valg av kvalitativ innholdsanalyse, positive sider ved å anvende en slik metode og hvorvidt problemstillingen og datamaterialet har vært førende for valg av kvalitativ innholdsanalyse. I denne delen skal jeg redegjøre for den praktiske delen av analysen og hvordan jeg har arbeidet med dokumentene etter utvalgsprosessen. Videre vil det i neste avsnitt redegjøres for kategoriseringsprosessen og hvordan dette har hjulpet meg med å analysere datamaterialet mitt.

Når jeg skulle starte med selve analyseprosessen var jeg som nevnt tidligere opptatt av at dette skulle skje på en så systematisk måte som mulig. Etter at jeg hadde gjennomført utvalgsprosessen startet jeg med å gå gjennom og lese alle vedtakene i detalj og i flere stadier. Jeg leste først alle vedtakene fra 2018 i kronologisk rekkefølge, og deretter 2019. Samtidig som jeg leste vedtakene lagde jeg sammendrag av hvert vedtak. I sammendragene valgte jeg å inkludere momenter fra alle delene av vedtakene med et ekstra fokus på delene omhandlende barns medvirkning og fylkesnemndas vurderinger og argumentasjoner rundt dette. Dette tok en del tid da jeg valgte å inkludere mer enn nødvendig i forhold til problemstillingen min i tilfelle jeg skulle oppdage noe interessant som kunne være ønskelig å nevne i oppgaven. Videre gikk jeg nok en gang gjennom datamaterialet med særlig fokus på fylkesnemndas vurdering, og laget blant annet kommentarer i margene ved siden av om argumenter og begrunnelser jeg la merke til i vedtakene som var spesielt sentrale og viktige for min problemstilling. Dette har sammen med det teoretiske rammeverket, juridiske retningslinjer og tidligere forskning vært førende for kategoriutviklingen, jeg hadde derfor et godt utgangspunkt for hvordan jeg best burde kategorisere innholdet i dokumentene som var relevant for problemstillingen min.

4.4.1 Kategorisering

Etter at jeg var ferdig med å lese gjennom alle vedtakene og lage sammendrag av disse var det behov for å spisse analysematerialet enda mer. Ifølge Ringdal er kategorisering en viktig del

av ytterligere datareduksjon og analyse, og dette var nå mitt neste steg (2016, 249). Mitt mål har hele tiden vært å utforme et kodeskjema med så utelukkende kategorier som mulig, og som favner over problemstillingen min på en god måte samtidig som det tas hensyn til tidligere forskning og teoretiske tilnærminger. Jeg har blant annet anvendt Toulmins argumentasjonsmodell som rettesnor for å få et begrep om hvilke deler av datamaterialet som er relevant å fokusere på samt at tidligere forskning og juridiske retningslinjer har blitt anvendt for å blant annet utforme kategoriene videre ved å dele dem opp i det jeg har kalt for dimensjoner.

Dette har vært en stegvis prosess preget av prøving og feiling. Det første kodeskjemaet jeg utformet så helt annerledes ut enn det jeg til slutt endte opp med. Jeg oppdaget fort at jeg måtte være så tydelig som mulig i mine kodebeskrivelser, og først da ble det lettere å vite hvilke sitater og deler av teksten som passet inn i de ulike kategoriene. Da jeg skulle dele inn kategoriene i dimensjoner støtte jeg fort på utfordringer. Det var vanskelig å lage dimensjoner som evnet å favne over en spesiell type utsagn eller formulering da ingen saker er like. De har forskjellige hendelsesforløp og utfordringer. Med bakgrunn i dette må fylkesnemnda som tidligere nevnt foreta individuelle vurderinger i de enkelte sakene. På grunn av dette var jeg nødt til å utforme noen slags kriterier som de ulike dimensjonene måtte inneholde på tross av ulik formulering. Dette gjorde det lettere å plassere sitatene innenfor rett dimensjon. Selv om argumenter og vurderinger var ulikt formulert kunne de likevel presentere de samme faktorene eller inneholde samme type kriterier.

Tidligere i teorikapittelet har det blitt påpekt hvordan deler av argumentasjonsteorien presentert vil bli knyttet opp mot kategoriseringen, og dette blir utdypet i avsnittene under. Samtidig har kategoriseringen også blitt utarbeidet ut ifra tidligere forskning på området, ut ifra aktuelle lover på området og min egen empiriske gjennomgang av vedtakene. I arbeidet med avgjørelsene har jeg til slutt endt opp med å kode teksten ut ifra tre kategorier: «ordbruk om barns medvirkning», «alder og modenhet» og «vektning av barnets mening». Jeg vil presentere kategoriene i avsnittene under, og til slutt vil jeg sammenfatte kategoriene i en forenklet tabell med oversikt over kategoriene, dimensjonene og beskrivelsene av dem.

1. Ordbruk om barns medvirkning

Denne kategorien skal fortelle meg noe om hvor sentralt fylkesnemnda påpeker at barns medvirkning skal være i deres avgjørelser. Dette henger sammen med Toulmins punkt om «ordbruk» som sier at hvordan man ordlegger eller formulerer seg kan støtte opp om eller svekke argumentet eller vurderingen. Man kan derfor muligens si noe om hvordan fylkesnemnda velger å bruke en klar og tydelig formulering av barnets mening, og hvordan fylkesnemnda vurderer barns medvirkning generelt i sin vurdering. Barnevernsproffene er en aktør som blant annet peker på at det burde fremkomme tydelig at barnets mening er en viktig del av avgjørelsen, og at det burde anvendes språk som er intuitivt og som barnet forstår (Forandringsfabrikken 2016, Alexander Proff & Glorija Proff 2018). Det vil derfor fremstå som positivt om fylkesnemnda velger å inkludere barnets mening som en direkte lovhjemmel og påpeker denne klart og rett frem. Her vil det for eksempel være aktuelt å se på hvorvidt barnets mening presenteres som en del av barnets beste og ikke som viktig alene, eller om barnets syn og meninger presenteres som viktig alene. Det vil også være interessant å se hvorvidt fylkesnemnda velger å foreta en lengre utbrodering av viktigheten av barnets mening, og om det for eksempel artikkel 12 i barnekonvensjonen også inkluderes i teksten. Det har blitt nevnt tidligere i kapittelet at de fleste vedtak er delt opp med utsagn fra kommunens anførsler, barnets anførsler, foreldres anførsler, og til slutt fylkesnemndas vurdering. Fylkesnemndas vurdering inneholder alltid en beskrivelse av lovhjemlene som skal tas til etterretning i vedtaket. I disse beskrivelsene fremkommer det forskjeller i hvordan fylkesnemnda velger å ordlegge og formulere seg omkring lovhjemler og prinsipper om barns medvirkning. Videre vil det også fokuseres på om dette har en sammenheng med selve vurderingen av barnets mening i den enkelte sak, og jeg har derfor valgt å kryssjekke de to kategoriene «ordbruk om barns medvirkning» og «vekting av barns medvirkning». Dette vil bli gjort for å si noe om hvorvidt det finnes en sammenheng mellom formuleringen omkring barns medvirkning og selve vurderingen.

2. Alder og modenhet

Denne kategorien skal forsøke å avdekke noe om hvordan fylkesnemnda vurderer barnets alder og modenhet opp mot barnets mening i sine avgjørelser. Denne kategorien henger tett sammen og er utarbeidet ut ifra Toulmins punkt omhandlende «dokumentasjon». Jeg har valgt å se på «dokumentasjon» som et uttrykk for hvordan lovhjemmelen i forbindelse med barns medvirkning resonneres rundt og vurderes, tidligere i oppgaven påpekt som Barnevernloven

§6-3: «Et barn som er fylt 7 år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal informeres og gis anledning til å uttale seg før det tas avgjørelse i sak som berører ham eller henne. Barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet» (1992). Kommentaren til artikkel 12 peker videre på at «modenhet» er vanskelig å definere, men kan komme til uttrykk ved for eksempel barnets grad av innsikt i egen situasjon og forståelse av situasjonen (UNCRC 2009, 11). Med bakgrunn i dette vil jeg derfor blant annet se på hvorvidt fylkesnemnda resonnerer rundt barnets innsikt og forståelse av situasjonen. Tidligere forskning har også påpekt ulike kriterier som brukes for å vurdere barnets alder og modenhet, blant annet hvorvidt barnets mening er autentisk eller ikke, alder, barnets risikofaktorer, og om barnets er konsekvent eller uttrykker samme mening over lengre tid. Videre har tidligere forskning også påpekt at hvorvidt det foretas en modenhet- og aldersvurdering ser ut til å ha sammenheng med hvorvidt barnet er enig i avgjørelsen eller ikke (Magnussen & Skivenes 2015, Archard & Skivenes 2009b, Skivenes & Helland 2019, Skjørten & Sandberg 2019) Jeg vil dermed se etter og inkludere disse faktorene i denne kategorien, og se disse vurderingene opp mot hvorvidt barnet er enig i vurderingen eller ikke for å se om dette har en sammenheng med selve vurderingene og hvordan disse anvendes. Til slutt vil jeg ha en dimensjon som skal fange opp andre alders- og modenhetsvurderinger enn de som er påpekt av tidligere forskning da mitt datamateriale som nevnt er basert på et annet tiltak enn det som har vært vanlig i tidligere forskning.

3. Vekting av barnets mening

Den andre kategorien skal forsøke å si noe om hvor viktig barnets mening og ønsker ser ut til å spille inn i fylkesnemndas vurdering. Denne kategorien henger tett sammen med Toulmins punkt som tidligere ble omtalt i teorikapittelet som «argumentets støtte». «Argumentets støtte» handler om hva som støtter argumentet eller vurderingen. Det kommer klart frem i lovverket at barnet har rett til å si sin mening, og at denne meningen skal tillegges vekt i samsvar med alder og modenhet. Her har jeg derfor valgt å se på hvorvidt barnets mening fremkommer som et viktig hensyn i fylkesnemndas vurdering, og hvorvidt fylkesnemnda har gode resonnementer og begrunnelser for sine vurderinger omkring barnets mening. Dette betyr ikke at barnets mening nødvendigvis skal være avgjørende for beslutningen og at barnet skal bestemme sakens utfall. Det som skal undersøkes her er om barnets mening blir tatt hensyn til og utbrodert rundt på en tilstrekkelig måte. Tidligere forskning har vist blandede resultater. I noen flere tilfeller tas barnets mening ikke hensyn til eller høres som en

formalitet, både av saksbehandlere i barnevernet og av dømmende beslutningsorganer (Archard & Skivenes 2009a, Archard & Skivenes 2009b, Magnussen & Skivenes 2015). Dette bekreftes også av undersøkelser av hvordan barn selv oppfatter egen medvirkning (Haugen et al 2012, Paulsen 2016, Forandringsfabrikken 2016, Helsetilsynet 2018). I andre tilfeller påpekes det at barnets mening resonneres rundt og vurderes i større grad, spesielt i domstolsavgjørelser (Skivenes & Helland 2019, Skjørten & Sandberg 2019). Med bakgrunn i dette vil det derfor være interessant å se hvordan barnets mening vektes i mitt datamateriale da jeg som nevnt har fokus på et annet tiltak enn det som har vært fokuset i tidligere forskning. Nevnes barnets mening og ønsker i det hele tatt i forbindelse med avgjørelsen, nevnes dette kort uten begrunnelser, eller nevnes dette i større grad med begrunnelser? Dette er spørsmål som er ledende for denne kategorien, og her har jeg valgt å ta inspirasjon fra Magnussen og Skivenes sin studie om barns medvirkning i omsorgsovertakelser. De peker blant annet på hvordan fylkesnemnda resonnerer rundt barnets mening, og hvor mange faktorer og overveielser som vies til å vurdere barnets mening (2015, 718). Videre vil denne kategorien også inneholde en liten del av Toulmins punkt om «motargumenter» ved at det blir presisert i en av dimensjonene om det fremkommer en vurdering av barnets alternative ønsker utenom plassering, eller ønsker og kriterier som barnet ønsker oppfylt hvis en plassering skal foretas.

Tabell 1: Kategorier og dimensjoner

<i>Kategorier</i>	<i>Dimensjoner – beskrivelser for inkludering og ekskludering av tekst</i>
Ordbruk om medvirkning	<p>Inkluderer beskrivelser av fylkesnemndas formuleringer rundt lovverket og prinsipper om barns medvirkning generelt. Inkluderer ikke beskrivelser om det enkelte barns mening eller medvirkning, dette dekkes av kategorien «viktighet av barnets mening»</p> <ul style="list-style-type: none"> • Påpekes ikke • Barnets mening påpekes kort som «barnets beste». Eksempel: «Til slutt vil barnets beste være et grunnleggende hensyn» • Barnets mening påpekes kort, men som «barnets mening» alene. Eksempel: «Det vises til bvl §6-3a hvor det fremgår at barnets synspunkt skal vurderes» • Barnets mening påpekes alene, som viktig for avgjørelsen, andre bestemmelser tas med og det vies en større del av teksten til disse prinsippene og lovbestemmelsene. Eksempel: «Barnets syn vil være et viktig element i saken(..)Barnets rett til å bli hørt følger av barnevernkonvensjonen artikkel 12(..)Barnets mening skal tillegges vekt i samband med alder og modenhet(..)Barnets

	uttalerett og barnets beste har nær sammenheng, og barnets mening skal derfor inkluderes i denne vurderingen»
Alder og modenhet	<p>Inkluderer beskrivelser av alder og modenhet hos barnet slik som:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ingen – det gjøres ingen vurdering av barnets alder og modenhet • <i>Alder</i> alene – det gjøres en vurdering, men kun basert på alder. Eksempel: «Barnet er bare 14 år, og derfor kan ikke hennes meninger tillegges betydelig vekt» • Om barnet viser <i>innsikt</i> og forståelse rundt situasjonen. Eksempel: «Barnet ser ikke ut til å forstå alvoret i situasjonen og bagatelliserer sine problemer» • Om barnets mening er <i>autentisk</i> eller ikke. Eksempel: «Det er usikkerhet rundt hvorvidt barnets mening er et uttrykk for hennes eller noen andres ønsker» • Om barnets mening relaterer seg til barnets <i>risikofaktorer</i>. Eksempel: «På grunn av barnets store atferdsproblemer kan det derfor ikke tillegges stor vekt på barnets utsagn. Barnet har behov for trygge rammer og hjelp til å bli rusfri» • Om barnet er <i>konsekvent</i> i sine utsagn og uttrykker samme mening(er) over tid. Eksempel: «Hva barnet vil er uklart for nemda da barnet hele tiden har endret sine meninger» • <i>Annet</i>. Inkluderer andre tydelige beskrivelser av modenhet hos barnet utenom de som presenteres i dimensjonene ovenfor
Vekting av barnets mening	<p>Inkluderer eksplisitte beskrivelser av hvordan fylkesnemnda har vektlagt barnets mening i sin avgjørelse. Inkluderer kun vurderinger som er gjort i henhold til barnets mening, og ikke vurderinger av for eksempel barnets atferdsmønster og hvordan barnets handlinger har ført til grunnlag for vurdering av plassering på institusjon eller ikke.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ingen – barnets mening er ikke påpekt i forbindelse med avgjørelsen • Lite – barnets mening blir påpekt i liten grad, uten eller med en veldig kort beskrivelse av om barnets mening har blitt tillagt vekt. Eksempel: «Barnet har samtykket til plassering, og dette vedtaket er derfor i tråd med barnets mening» eller «Det kan ikke legges avgjørende vekt på barnets mening nå da barnet viser for destruktiv atferd». • Noe – barnets mening blir påpekt og gjort tydelig i saksfremstillingen i noen grad, i tillegg til en eller noen få faktorer som blir påpekt som bakgrunn for at barnets mening ikke kan eller kan tas til etterretning. Eksempel: «Barnet ønsker helst å bo hjemme og motta hjelp i form av frivillige tiltak(..)Nemnda har lagt vekt på barnets synspunkt, men har kommet frem til at det beste er å motta behandling på institusjon over tid. Barnet har vist alvorlige atferdsvansker som peker på at et opphold på institusjon vil være eneste mulighet nå(..)» • En del – barnets mening blir påpekt og gjort tydelig i saksfremstillingen i stor grad, i tillegg til én eller flere veloverveide begrunnelser for hvorfor barnets mening kan/ikke

	<p>kan være avgjørende og implikasjoner avgjørelsen har for barnet. Kan også påpeke barnets motargumenter og ønsker i tillegg til en begrunnelse for hvorfor/hvorfor ikke disse kan imøtekommes. Eksempel: «Barnet har gitt uttrykk for(..) Barnet har vist alvorlige atferdsvansker, og har tidligere lovet å vise endring uten at dette har skjedd. Følgende eksempler taler for dette(..)Det beste for barnet vil derfor være å plasseres på institusjon. Barnet risikerer å bli vesentlig skadelidende hvis ikke en plassering gjennomføres nå(..) Fylkesnemnda forstår barnets ønsker, men det finnes ikke ledige plasser i det området nå(..)»</p>
--	--

I tabellen ovenfor har jeg sammenfattet en forenklet beskrivelse av kategoriene basert på avsnittene over. Her presiseres det blant annet hvilke deler av teksten i vedtakene som inngår i de ulike kategoriene samt hvilke deler av teksten som ikke inngår i de ulike kategoriene.

4.5 Forskningskvalitet og begrensninger

I denne delen skal det gjøres vurderinger rundt oppgavens forskningskvalitet eller datakvalitet. Når det er snakk om samfunnsvitenskapelige data kan det være vanskelig å vurdere forskningskvalitet på en generell måte, og spesielt hvis det er snakk om kvalitative data slik det er snakk om i denne oppgaven. Det er likevel noen kriterier som kan være hjelpelige for å kunne belyse forskningskvalitet i samfunnsvitenskapelige oppgaver og studier der datamaterialet baserer seg på kvalitative metoder. Grønmo peker blant annet på at datamaterialet sin kvalitet stiger i takt med hvor egnet datamaterialet er til å svare på oppgavens problemstilling (2004, 217). Dette kalles for validitet, og validiteten er dermed høy hvis undersøkelsesopplegget fører til resultater som er relevante for problemstillingen. Det er ikke bare datamaterialet alene som sier noe om validiteten, men også sammenhengen mellom relevant teori og hvilke operasjonaliseringer man foretar seg (Grønmo 2004, 221). Man kan også skille mellom intern og ekstern validitet. Intern validitet handler om hvorvidt oppgavens undersøkelsesopplegg er gjennomført på en slik måte at man kan trekke gyldige konklusjoner, mens ekstern validitet sier noe om man kan generalisere resultatene til forhold utenfor oppgaven (Grønmo 2004, 233).

I denne oppgaven har problemstillingen hovedsakelig vært rettesnoren for alle valg som har blitt tatt. Problemstillingen min ønsker å si noe om fylkesnemndas vurderinger omkring barns medvirkning i saker der barnet vurderes plassert på institusjon uten eget samtykke. Jeg

presiserte tidlig i oppgaven at det har vært ønskelig å se på alvorlige saker, da inngripen i menneskers liv på dette nivået krever gode begrunnelser og vurderinger bak seg. Å bli plassert på institusjon uten eget samtykke er et meget inngripende tiltak i et barns liv, og ved å velge slike saker som base for datamaterialet mitt har dette etter mine vurderinger vært et godt inntak for å kunne si noe om barns medvirkning i alvorlige saker. Skriftlige vedtak fra fylkesnemnda om slike saker vil videre kunne fortelle noe om begrunnelsene og vurderingene som fylkesnemnda har foretatt seg i slike saker da slike vurderinger og begrunnelser i utgangspunktet skal fremkomme av disse avgjørelsene. Det kan derfor påpekes at ved å velge et datamateriale som skal inneholde informasjonen jeg søker naturlig nok er et godt inntak for å svare på oppgavens problemstilling, og at den interne validiteten dermed vil styrkes. Når det gjelder sammenhengen mellom teoretiske begreper og datamaterialet har kategoriene mine og hva jeg har valgt å ha fokus på i vedtakene blitt formet ut ifra denne sammenhengen. Ved å anvende relevant argumentasjonsteori har jeg utformet en kategorisering ut ifra blant annet deler av Toulmins punkter nevnt i forrige kapittel, og dette har dermed vært med på å koble relevant teori, problemstilling, datamateriale og kategorisering.

Det er likevel nødvendig å nevne noen refleksjoner rundt vedtakene som ligger tilgjengelige på Lovdata Pro. Som nevnt tidligere i kapittelet er det ikke alle vedtak innenfor denne paragrafen som blir lagt ut her, men et utvalg. Med bakgrunn i dette kan man derfor ikke påstå at mine funn er representative. Det ligger ingen tilgjengelig informasjon ute på lovdata om hvordan utvalget av hvilke vedtak som legges ut foretas, og det er derfor vanskelig å si noe om hvorvidt dette kan ha en påvirkning på resultatet. Det kan kanskje tenkes at man velger å legge ut de vedtakene man mener inneholder gode begrunnelser, eller de sakene som virker minst kontroversielle. Det som kan poengteres her er at vedtakene som ligger ute er meget forskjellige både når det gjelder lengde, begrunnelser for valg og ikke minst i hvordan man vurderer og uttrykker seg rundt barns medvirkning. Det kan derfor være mulig å anta at sakene som legges ut ikke bare er såkalte «glansbilder» eller «beste praksis»-tilfeller, og at vedtakene i datamaterialet mitt er en god representasjon av §4-24 vedtak.

Den ytre validiteten er noe som kan være utfordrende for kvalitative studier (Ringdal 2016, 248). Kan resultatene mine si noe om hvordan barns medvirkning vurderes rundt generelt av dømmende organer slik som fylkesnemnda? Dette er vanskelig å ha noen konkrete antakelser

om, men noe som kan påvirke dette er blant annet at gjennomsnittsalderen på barna i vedtakene mine er mellom 15 og 17 år. I kapittel to nevnes det blant annet at yngre barns meninger ofte blir lite vektlagt, og at eldre barns meninger oftere blir vektlagt. Dette gjelder både i barnevernets saksbehandlingsprosess men også i domstolsavgjørelser. Det at mitt datamateriale består hovedsakelig av eldre barn kan derfor føre til at vurderingen av barns medvirkning i større grad er tilstede. Et annet punkt er at dette er alvorlige saker der barn muligens plasseres på institusjon. Det kan derfor være vanskelig å generalisere resultatene over til andre tiltak som for eksempel mindre alvorlige tiltak.

Et annet begrep tett relatert til vurdering av datakvalitet er reliabilitet. Reliabilitet handler om hvorvidt oppgavens undersøkelsesopplegg og datainnsamling gir troverdige og pålitelige resultater. Tanken er at man skal kunne få samme resultater med samme undersøkelsesopplegg ved to anledninger. Dette kan være særlig vanskelig i kvalitative studier på grunn av det fleksible forskningsopplegget (Grønmo 2004, 220). Angående denne oppgaven er det et par punkter som kan pekes på som problematiske når det gjelder reliabilitet. Hvordan fylkesnemnda vurderer barns medvirkning tar i all hovedsak utgangspunkt i lover og forskrifter. Det er høyst sannsynlig at det i fremtiden vil fortsette å være fokus på barns rettigheter og medvirkning på ulike plan, og det at dette dermed påvirker lovgivningen. Lover og forskrifter kan endres, og dette fører naturlig nok til at fylkesnemnda kan få andre vilkår og standarder å rette seg etter i fremtiden når det gjelder vurderingen av barns medvirkning. Man vil derfor ikke få de samme resultatene om man anvender undersøkelsesopplegget mitt i denne oppgaven på et slikt tidspunkt, og noen av spørsmålene eller kategoriene relatert til problemstillingen kan også vise seg å være uaktuelle i fremtiden av samme grunn. Etter alt dette tatt i betraktning vil jeg likevel argumentere for at selve utformingen av kategorier og dimensjoner er gjennomført og tilstrekkelig utbrodert. Det kan derfor muligens påstås at hvis samme forskningsopplegg anvendes ved en senere anledning på samme datamateriale av andre vil det antageligvis føre til noenlunde samme resultater.

4.6 Etiske hensyn

Nå når dette kapittelet nærmer seg sin avslutning er det nødvendig å avslutte med noen tanker rundt oppgavens forskningsetiske hensyn. Angående anonymitet i forbindelse med vedtakene i datamaterialet mitt inneholder disse vedtakene ingen direkte personopplysninger som kan

føre til at oppgaven kan spores tilbake til personen det er snakk om i vedtakene. Lovdata har regler for personvern og anonymisering i sine vedtak, og personlige opplysninger slik som navn eller bostedsadresse fremkommer derfor ikke av disse vedtakene. Vedtakene i mitt datamateriale inneholder likevel indirekte bakgrunnsinformasjon slik som fødselsår, kjønn og hvilken fylkesnemnd i landet dommen er avsagt i. Jeg har heller ikke mulighet til å spørre barna i vedtakene om det er i orden for dem at jeg bruker sakene omhandlende dem i min masteroppgave. Jeg meldte derfor prosjektet mitt inn til «Norsk senter for forskningsdata», og fikk prosjektet mitt godkjent. Dette gjorde jeg for å sikre at prosjektet mitt samsvarte med NSD sine retningslinjer for etiske hensyn og personvern.

Et annet relevant punkt her handler om selektiv publisering, og det går blant annet ut på at man for eksempel bare tar med resultater eller deler av resultatene som gir det svaret som forskeren ønsker å fremme (Grønmo 2004, 464). I forbindelse med min oppgave har jeg ikke lagt frem noen antakelser eller resultater jeg ønsker at skal fremkomme. Jeg har utformet mitt forskningsopplegg slik at det både kan fremkomme tilstrekkelige og mindre tilstrekkelige vurderinger av barnets mening. Jeg har ingen ønsker om å fremme enten det ene eller det andre resultatet, og kategoriene og spørsmålene mine er utformet med et åpent sinn og basert på tidligere forskning. Et eksempel er kategorien omhandlende vektning av barnets utsagn. Denne kategorien er åpen for å inneholde både vurderinger som tilsier at barnets mening har blitt vektet på en god måte der barnets mening kan være sentral for avgjørelsen, men også det motsatte. Analyse- og funndelen av oppgaven min vil derfor kunne inkludere både først- og sistnevnte vurderinger. Videre har jeg også i kategorien som tar for seg vurdering av alder og modenhet inkludert en dimensjon som viser funn som ikke påpekes i tidligere forskning, og dette viser således at jeg er åpen for å ikke bare bekrefte tidligere funn, men også være åpen for nye.

4.7 Oppsummering

I denne delen av oppgaven har jeg redegjort for de metodiske valgene jeg har tatt. Det har blitt redegjort for problemstillingens forskningsmessige- og samfunnsmessige verdi. Jeg har inkludert en nøye redegjørelse for utvalgsprosessen og datamaterialet mitt som til slutt endte opp med å være 56 vedtak fra 2018 og 2019. Videre har jeg beskrevet analyseprosessen hvor utforming av kategorier og dimensjoner har vært sentral. Jeg har redegjort for hvorfor og

hvordan jeg har utformet mine kategorier og dimensjoner samt sammenfattet dette i en oversiktlig tabell. Til slutt har jeg presentert refleksjoner rundt oppgavens forskningskvalitet og etiske hensyn. Jeg har til slutt redegjort for viktige steg for å sikre etiske hensyn i forskningsprosessen ved å forsikre meg om at datamaterialet svarer til NSD sine krav om personvern ved å melde inn mitt prosjekt og fått dette godkjent.

5. Kapittel: Funn og analyse

Som nevnt ved flere anledninger tidligere i oppgaven er det ønskelig å si noe om hvordan fylkesnemnda vurderer barnets mening i saker omhandlende barn som vurderes plassert på institusjon. Det har blitt påpekt at dømmende organer som fylkesnemnda har et stort rom for skjønnsutøvelse i sine vurderinger av og rundt barnets mening med tanke på at lovene og retningslinjene man har å rette seg etter har en vag og upresis ordlyd som vist i kapittel to. Dette kan potensielt føre til forskjellig praksis både i hvordan og hvorvidt barnets meninger blir vurdert. Tidligere forskning har vist at dette ved flere anledninger også er tilfellet. I lys av det som har kommet frem tidligere i oppgaven av både empirisk gjennomgang av sakene, tidligere forskning og teoretiske perspektiver vil jeg derfor i dette kapittelet presentere funn og analyse som har blitt gjort av datamaterialet som ligger til grunn for denne oppgaven.

Oppgavens problemstilling har som nevnt tre underproblemstillinger knyttet til seg. Denne delen av oppgaven vil derfor deles opp med bakgrunn i underproblemstillingene jeg har operasjonalisert hovedproblemstillingen ut ifra, og disse skal videre hjelpe meg med å besvare hvordan fylkesnemnda vurderer barns medvirkning:

1. Hvordan ordlegger fylkesnemndas seg omkring lovbestemmelser og prinsipper om barns medvirkning?
2. Hvordan vurderer fylkesnemnda alder og modenhet?
3. Hvordan vekter fylkesnemnda barnets mening?

Jeg vil besvare underproblemstillingene og funnene knyttet til dem hver for seg.

Underproblemstillingene vil også bli knyttet opp mot kategoriene som tilhører dem. Innenfor disse kategoriene vil jeg ta for meg de ulike dimensjonene knyttet til kategoriene, og under disse vil jeg presentere funnene knyttet til dimensjonene. Under analyseprosessen har jeg som forklart i metodekapittelet anvendt meg av kvalitativ innholdsanalyse. Jeg har derfor utformet kodeskjemaer for hver enkelt kategori og plassert relevante sitater og tekstutdrag inn i disse tre kodeskjemaene. Innenfor de ulike kategoriene har jeg underkategorier som jeg har valgt å kalle for dimensjoner. Fullverdige kodeskjemaer med funn er plassert som vedlegg i slutten av oppgaven. Navngivelsen av og direkte referanse til vedtakene i Lovdata har også til har også blitt sammenfattet i en tabell som er vedlagt oppgaven slik at man skal kunne finne frem

til vedtakene i Lovdata om ønskelig. På grunn av oppgavens begrensning vil det naturlig nok ikke være mulig å trekke frem alle sitater og tekstutdrag som har blitt plassert i disse kodeskjemaene. Jeg har derfor valgt ut et knippe sitater som blir illustrerende for de ulike kategoriene og dimensjonene.

5.1 Hvordan ordlegger fylkesnemnda seg omkring lovbestemmelser og prinsipper om barns medvirkning?

I denne delen av kapittelet vil jeg diskutere funn knyttet til underspørsmålet «Hvordan ordlegger fylkesnemnda seg omkring lovbestemmelser og prinsipper om barns medvirkning?». Dette underspørsmålet er knyttet opp mot kategorien som heter «ordbruk om barns medvirkning». I denne kategorien er ikke fokuset på hvordan fylkesnemnda vurderer eller vektlegger det enkelte barns medvirkning, men heller hvordan de formulerer seg i sin vurdering om lovbestemmelsen rundt barns medvirkning. Videre vil det være aktuelt å se hvorvidt disse lovbestemmelsene som fylkesnemnda velger å påpeke har en sammenheng med den enkelte vurdering eller ikke, og det har derfor blitt foretatt en kryssjekk av de ulike formuleringene som fremkommer innenfor denne kategorien opp mot kategorien «vekting av barnets mening». Dette er fordi lovbestemmelsen i seg selv ikke kan være ensbetydende for hvordan barnets mening vektes. Det som derimot er interessant å merke seg er hvordan de legger frem barnets mening. Det kan være grunn til å anta at hvordan dette legges frem har noe å si for hvordan barnets mening vektlegges senere i avgjørelsen når dette skal vurderes. Hvis den påpekes kort er det kanskje grunn til å anta at dette vil vektlegges lite, mens hvis den påpekes i større grad og som viktig kan man kanskje anta at det vil bli foretatt en grundig og mer omfattende vurdering av barnets mening.

Som nevnt i metodekapittelet er vedtakene i datamaterialet mitt utformet på en slik måte at de fleste følger samme struktur. Fylkesnemndas vurdering starter alltid med en gjennomgåelse av hvilke lovhjemler som er aktuelle for saken. Punktene innenfor disse lovhjemlene sier noe om hva fylkesnemnda skal vurdere sin sak ut ifra. Her er §4-24 om plassering på institusjon uten eget samtykke og §4-25 om fremgangsmåten ved vedtak etter §4-24 lovhjemlene som naturlig nok påpekes. Her fremkommer det blant annet at fylkesnemndas vurdering skal si noe om hvorvidt barnet har utvist alvorlige atferdsvansker, hvor lenge en eventuell plassering skal vare, hvorvidt den foreslåtte institusjonen er faglig og materielt i stand til å tilby barnet

hjelpen han eller hun trenger samt om frivillige hjelpetiltak har vært utprøvd og kan avhjelpe situasjonen istedenfor institusjonsplassering. Her påpekes også lovhjemler om barns medvirkning og dens innflytelse på saken, og det er forskjellene her samt sammenhengen med selve vurderingen som denne kategorien tar for seg. Til slutt vil det presenteres en oppsummering og refleksjon omkring funnene. I tabellen under vil jeg presentere prosentvis hvordan de ulike dimensjonene av denne kategorien spenner seg over avgjørelsene i datamaterialet mitt:

Tabell 2: Ordbruk om barns medvirkning

<i>Ikke nevnt</i>	<i>«Barnets beste»</i>	<i>Barnets mening – kort</i>	<i>Barnets mening – viktig og i større grad</i>
5% (N=3)	66% (N=37)	16% (N=10)	12% (N=6)

I tabellen ovenfor ser man at det et stort flertall av sakene havner under dimensjonen «barnets beste». Deretter har man «barnets mening – kort», og til slutt «barnets mening – viktig og i større grad». Den minste kategorien er «ikke nevnt». Hvis man sammenfatter tallene kan man derfor si at i 28 prosent av sakene, altså i 16 av 56 vedtak blir barnets mening eksplisitt nevnt i mindre eller i større grad som en lovhjemmel eller et prinsipp som skal være en del av avgjørelsen. I et stort flertall av sakene, i ca. 66 prosent eller i 37 av 56 vedtak blir ikke barnets mening nevnt direkte som et prinsipp som skal være en del av avgjørelsen, men mer indirekte som en del av en barnets-beste vurdering. Som tidligere nevnt er barnets utsagn og deres rett til å bli hørt en del av barnets beste, men denne «sekkebestemmelsen» inneholder også en rekke andre hensyn. I de resterende 5 prosentene eller i 3 av 56 saker blir verken barnets beste eller barnets mening nevnt i det hele tatt som en lovhjemmel eller et prinsipp som fylkesnemnda skal se hen til i sin vurdering.

5.1.1 Ingen ordlegging

I sak 19-8, 19-16 og 19-26 fremkommer det ingen lovhjemler som kan knyttes til verken barnets beste eller barnets mening. I sak 19-8 og 19-26 er det enighet mellom fylkesnemnda og barnet, og det foretas en kort og mangelfull vurdering av barnets mening. I sak 19-16 er det

uenighet mellom barnet og fylkesnemnda, og her fremkommer det at barnets mening har blitt vurdert og vektlagt i noen grad.

5.1.2 «Barnets beste»

Den største dimensjonen innenfor denne kategorien er «barnets beste». Det vil si at i denne kategorien blir ikke barnets mening nevnt som et direkte eller eksplisitt prinsipp som avgjørelsen skal basere seg på, men heller mer indirekte som en del av en barnets-beste vurdering. En typisk formulering som er sammenfattende for denne kategorien er: «Det er videre et vilkår at plasseringen vurderes å være til ungdommens beste» (19-3) eller «..og at plasseringen må også, etter en helhetlig vurdering, anses å være til det beste for barnet, jf. Barnevernloven §4-1» (18-17).

Videre kan det ikke konkluderes med at det finnes noen direkte sammenheng mellom å bruke lovhjemmelen om «barnets beste» og hvordan barnets mening er vurdert. Av alle 37 vedtakene som påpeker «barnets beste» som lovhjemmel fordeler 11 av disse vedtakene seg innenfor ingen eller en liten vurdering av barnets mening, 11 innenfor en vurdering der barnets mening vektlegges noe, og 15 innenfor en vurdering der barnet vektlegges i stor grad. Det ser altså ikke ut til å være slik at de vedtakene som påpeker «barnets beste» som eneste lovhjemmel eller prinsipp som veiledende for ivaretagelse av barnets mening nødvendigvis fører til at barnets mening automatisk er underordnet. Et eksempel på et vedtak som har blitt plassert i dimensjonen «en del» i kategorien «vekting av barnets mening» er vedtak 18-2, der lovhjemmelen som påpekes om barns medvirkning lyder slik: «Det er videre et vilkår at plasseringen samlet sett vurderes å være til ungdommens beste, jf. Barnevernloven §4-1 og Grunnloven §104» (18-2). Videre er selve vurderingen av barnets utsagn meget gjennomført og tydelig ved at for eksempel barnets mening utbroderes rundt i stor grad og at det blant annet påpekes hvordan barnets ønske om tilrettelegging for skole kan gjennomføres tross plassering. Man finner også flere eksempler på det motsatte. Man ser for eksempel i vedtak 19-20 at lovhjemmelen som skal være gjeldende for barns medvirkning påpekes på samme måte som i vedtak 18-12 ved å henvise til prinsippet om barnets beste alene. Videre ser man at barnets mening blir vurdert og resonnert rundt i svært liten grad og har derfor blitt plassert innenfor dimensjonen «lite» i kategorien «vekting av barnets mening».

5.1.3 «Barnets mening – kort»

Den neste dimensjonen innenfor denne kategorien er «barnets mening – kort». Denne dimensjonen skal fange opp om barnets mening blir nevnt som et eget prinsipp eller som en lovbestemmelse i vedtakene i mitt datamateriale, men i korte drag. Forskjellen fra forrige dimensjon er at her nevnes barnets mening og utsagn eksplisitt og direkte som en forutsetning eller del av fylkesnemndas avgjørelse, og blir derfor ikke påpekt som en del av prinsippet om barnets beste. Dette er som illustrert i tabell 2 den nest største dimensjonen. Her er formuleringene noe forskjellige, men de fleste inneholder de samme komponentene. Et illustrerende sitat for denne kategorien er:

«Tilsvarende vilkår følger av Grunnloven § 94. I forholdsmessighetsvurderingen skal det legges avgjørende vekt på det som er barnets beste, jf. barnevernloven § 4-1 første ledd(..)I denne vurderingen skal det blant annet legges vekt på barnets egen mening, jf. barnevernloven § 6-3.» (19-13)

Eksempelet ovenfor er som nevnt en typisk illustrasjon for denne dimensjonen. Her nevnes barnets beste i starten, men til slutt pekes det også på at barnets egen mening som et eget moment i fylkesnemndas vurdering da det pekes på at barnets mening skal tillegges vekt. En annen formulering som kan være interessant å nevne under denne dimensjonen og som opptrer i 3 av de 10 vedtakene som faller inn under denne dimensjonen er denne: «..hans tanker og ønsker skal tillegges ikke ubetydelig vekt, jfr. barnevernloven § 6-3(..)Det er videre et krav om at plasseringen skal være til barnets beste, jfr. barnevernloven § 4-1» (19-7). Her påpekes det at barnets tanker og ønsker skal tillegges «ikke ubetydelig vekt», selv om dette er en formulering som ikke fremkommer på denne måten av noen formuleringer verken i loven eller i andre aktuelle prinsipper. I verken først- eller sistnevnte sitat nevnes noe om at barnets mening skal tillegges vekt i forhold til alder og modenhet, eller for eksempel hvorfor barnets mening anses å være et viktig moment ved avgjørelsen. Videre kan det påpekes at det ser ut til å være en sammenheng mellom de vedtakene der barnets mening påpekes kort men som barnets mening alene og dimensjonen «noe» og «en del» innenfor kategorien som setter søkelys på vektingen av barnets meninger i fylkesnemndas avgjørelser. I 8 av 10 vedtak som

faller innenfor denne dimensjonen foretas det en vurdering av barnets mening som er påpeker og vurderer barnets mening i noen og en del grad.

5.1.4 «Barnets mening – viktig og i større grad»

Den siste dimensjonen innenfor denne kategorien er «barnets mening – viktig og i større grad». Denne dimensjonen skal fange opp hvorvidt fylkesnemnda betegner barnets mening som viktig for avgjørelsen, hvordan den skal tillegges vekt og om det nevnes andre bestemmelser om barns medvirkning. Som i dimensjonen over finnes det noen forskjeller i formuleringer her også, men de fleste inneholder de samme momentene. Et illustrerende sitat fra denne dimensjonen er som følger:

«..og at tiltaket totalt sett er til barnets beste, jf. barnevernloven § 4-1(..)Barnets syn på saken vil være et viktig element i hva som er til barnets beste. Barns rett til å bli hørt følger av FNs barnekonvensjon artikkel 12. Et barn som har fylt 7 år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, har rett til å uttale seg før det tas avgjørelser som berører ham eller henne, jf. barnevernloven § 6- 3. Barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet. Det er nær forbindelse mellom barnets uttalerett og barnets beste. Det er derfor av vesentlig betydning at barnets perspektiv og meninger inkluderes i vurderingen av hva som er til barnets beste. Barn skal imidlertid ikke bestemme mer enn det som er faglig forsvarlig. I noen situasjoner må det bestemmes noe annet enn det barnet ønsker. Fylkesnemnda har ansvaret for å treffe de avgjørelser som er til barnets beste» (18-19)

I sitatet ovenfor ser man at fylkesnemnda har viet en stor del av teksten til å påpeke bestemmelser og prinsipper knyttet til barnets mening og viktigheten av den. Det påpekes at barnets mening er en viktig del av fylkesnemndas vurdering, og det refereres både til §6-3 i det norske lovverket om barns medvirkning og barnekonvensjonens artikkel 12. Det påpekes også at barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet, noe som ikke har vært påpekt i noen av de tidligere dimensjonene selv om dette er en viktig del av vurderingen av barns medvirkning. Til slutt påpekes et viktig moment, nemlig at barnet ikke skal bestemme mer enn det som er faglig forsvarlig og at det i noen tilfeller må bestemmes noe annet enn det barnet ønsker. Dette sitatet illustrerer at man kan påpeke viktigheten av

barnets mening samtidig som at man også i noen tilfeller må bestemme noe annet enn det barnet ønsker av hensyn til barnets egen sikkerhet for seg selv og andre.

Når det gjelder sistnevnte kategori, «barnets mening – viktig og i større grad» ser man en tydelig sammenheng mellom dimensjonen og vurderingen av barnets mening. I 5 av 6 vedtak som faller under denne dimensjonen ser man at barnets mening blir vurdert og resonnert rundt i stor grad, og faller dermed under dimensjonen «en del» i kategorien som tar for seg vekting av barnets mening.

5.1.5 Oppsummering og refleksjon

I denne kategorien har det vært fokus på hvordan fylkesnemnda ordlegger seg om lovhjemler og prinsipper angående barns medvirkning da det kan tenkes at dette kan ha en påvirkning på hvordan fylkesnemnda vurderer barnets utsagn i den enkelte sak. Videre har det også blitt påpekt at det er en fordel om det brukes klare og tydelige formuleringer slik at man vet hva det som blir sagt innebærer. Ved å plassere lovhjemlene om barns medvirkning i tre kategorier har det blitt avduket hvordan fylkesnemnda velger å formulere og ordlegge seg om dette. Den absolutt største kategorien er «barnets beste». Videre kommer «barnets mening – kort», og deretter «barnets mening – viktig og i større grad». Til slutt har man de vedtakene der lovhjemler om barns medvirkning ikke blir nevnt i det hele tatt, og dette er gjeldende i 3 av 56 vedtak.

Det burde påpekes her at det kan anses som uheldig at ikke fylkesnemnda velger å legge inn barnets mening alene eller i stor grad i sine vurderinger som en rettleidende lovhjemmel for sine vurderinger. Som tidligere nevnt av blant annet Barnevernsproffene påpekes det at det er viktig at det anvendes et språk som barn forstår, og at «barnets beste» alene ikke er intuitivt nok på den måten at man vet at ved å anvende prinsippet om barnets beste så skal barnets vurdering også fremkomme av dette prinsippet. Det kan således fremstå som noe negativt at «barnets beste» er den lovhjemmelen som anvendes i størst grad for å favne over barns medvirkning. Som tidligere nevnt kommer det ikke frem godt nok at dette er en vurdering som også skal inneholde en vurdering og påpekning av barns medvirkning. Likevel fremstår det som viktig å påpeke hva fylkesnemnda faktisk gjør, og ikke hva de sier at de skal gjøre

basert kun på hvilke lovhjemler som påpekes. Når det gjelder hvorvidt dette har en sammenheng med hvordan fylkesnemnda vurderer barnets mening i den enkelte sak ser man at dette har en sammenheng i tilfellene der barnets mening påpekes alene men kort som en viktig lovhjemmel og i de tilfellene der barnets mening påpekes i større grad som en viktig lovhjemmel for fylkesnemndas vurdering. Man ser at i de vedtakene der lovhjemler i forbindelse med barnets mening ikke eksplisitt blir nevnt har man en kort og lite begrunnet vurdering av barnets utsagn, mens i de vedtakene der lovhjemler om barnets mening blir påpekt alene men kort og i stor grad har man i all hovedsak en grundig vurdering av barnets utsagn. Innenfor dimensjonen «barnets beste» finner man ingen entydig sammenheng mellom hvorvidt lovhjemler om barnets mening og selve vurderingen har noen klar sammenheng, og at de hovedsakelig fordeler seg noenlunde likt innenfor dimensjonene «lite», «noe» og «en del» innenfor kategorien «vektning av barnets mening». Det kan likevel påpekes at hovedvekten av vurderingene som faller innunder «lite» og «en del» sammenfaller også med dimensjonen «barnets beste». Med andre ord vil dette si at i de vurderingene av barnets mening som er lite tilstrekkelige og de som er noe tilstrekkelige blir «barnets beste» påpekt som førende lovhjemmel for vurdering av barnets mening.

5.2 Hvordan vurderer fylkesnemnda alder og modenhet?

I denne delen av kapittelet vil jeg diskutere funn knyttet til underspørsmålet «Hvordan vurderer fylkesnemnda alder og modenhet?». Dette underspørsmålet er knyttet opp mot kategorien «alder og modenhet», og skal forsøke å si noe om hvordan fylkesnemnda definerer alder og modenhet hos barnet i sine avgjørelser. Kategorien søker etter å finne ut av hvilke karakteristika eller egenskaper ved barnet som fylkesnemnda vurderer barnets mening ut ifra, og hvordan disse anvendes. Disse resultatene vil også vil kobles opp mot sakenes utfall for å blant annet kunne si noe om i denne vurderingen har en sammenheng med hvorvidt barnet og fylkesnemnda er uenige i avgjørelsen eller ikke. Som påpekt i kapittel to om tidligere forskning har man sett at for eksempel enighet i utfall av saken mellom fylkesnemnda og barnet kan ha en innvirkning på hvordan og hvor mye fylkesnemnda velger å legge i sin vurdering av alder og modenhet.

Kategorien har blitt delt opp i 6 ulike dimensjoner, og analysen vil således struktureres ut ifra disse dimensjonene på samme måte som forrige kategori. Fem av dimensjonene er basert på funn fra tidligere forskning og har navnene «alder», «innsikt», «autentisk», «risiko» og «konsekvent». Hva som inngår i de ulike dimensjonene og eksempler på dem har blitt utbrodert tidligere i kapittel fire om metode. Resultatene fra tidligere forskning baserer seg på avgjørelser gjort av fylkesnemnda, men hovedsakelig på andre tiltak enn det som er temaet for min oppgave, nemlig barn som vurderes plassert på institusjon uten eget samtykke. Med bakgrunn i dette er det derfor sannsynlig at det kan dukke opp andre vurderinger av modenhet og alder enn det som har blitt avdekket tidligere. Den sjettede kategorien, «annet», skal derfor fange opp hvis det gjøres andre slike vurderinger enn det man har sett tidligere. Videre vil det også påpekes om det i noen tilfeller ikke gjøres en slik vurdering i det hele tatt. Før jeg går inn på de ulike dimensjonene vil jeg som i kategorien over presentere en tabell der jeg viser hvordan vedtakene fordeler seg utover dimensjonene. Til slutt vil det presenteres en oppsummering og refleksjon omkring funnene. Tabellen under illustrerer hvordan vedtakene fordeler seg prosentvis utover de ulike dimensjonene:

Tabell 3: Alder og modenhet

<i>Ingen</i>	<i>Alder</i>	<i>Innsikt</i>	<i>Autentisk</i>	<i>Risiko</i>	<i>Konsekvent</i>	<i>Annet</i>
25% (N=14)	5% (N=3)	23% (N=13)	2% (N=1)	20% (N=11)	9% (N=5)	16% (N=9)

I tabellen ovenfor ser man at flesteparten av vedtakene fordeler seg i kategorien «ingen». Videre har man «innsikt», og deretter kommer «risiko» og «annet». Videre har man dimensjonen «konsekvent» og så «alder». Den minste kategorien er «autentisk» og inneholder bare et av vedtakene i hele datamaterialet. Hvis man sammenfatter tallene ser man derfor at i 75 prosent av vedtakene foretas det en alder- og modenhetsvurdering. I 70 prosent av vedtakene foretas det en alder- og modenhetsvurdering utover bare alder. I 25 prosent av vedtakene foretas det ingen vurdering av verken alder eller modenhet. Delkapitlene under vil som nevnt struktureres slik at de deles opp i kategoriens dimensjoner slik de fremkommer av tabellen.

5.2.1 Ingen vurdering

Den største dimensjonen innenfor denne kategorien er «ingen». I disse vedtakene fremkommer det ingen eksplisitt eller tydelig nok vurdering av barnets alder og modenhet sett opp mot barnets utsagn og mening. I det store flertallet av disse vedtakene ser man at det er enighet mellom barnet og fylkesnemnda i utfallet av saken. I vedtakene der det er enighet gjelder det både enighet om å plasseres, enighet om å ikke plasseres, og enighet om forlengelse av plasseringen. I 3 av vedtakene der det ikke foretas en vurdering av barnets alder og modenhet er det ikke enighet mellom barnet og fylkesnemnda. Dette gjelder saker der barnet i utgangspunktet ikke ville plasseres, men ble plassert. Et av vedtakene der det ikke ble gjort en alders- eller modenhetsvurdering har ikke blitt plassert innenfor gruppen der utfallet sammenfaller med barnets mening eller innenfor gruppen der meningen ikke sammenfaller, og dette er sak 19-22. Dette er fordi barnet legger ned påstand om at det ikke ønsker plassering, men i fylkesnemnda sin vurdering sier fylkesnemnda at barnet ønsker plassering. I vedtakene der det er enighet om plassering mellom barnet og fylkesnemnda ser man generelt at fylkesnemnda vier liten plass til å kommentere barnets mening, og det gjøres dermed også en meget kort eller ingen vurdering av barnets mening. Et eksempel fra en sak som er illustrerende for denne dimensjonen der det er enighet i plasseringen er som følger:

«B har samtykket til plasseringen. Hun forklarte i forhandlingsmøte at hun er innstilt på å dra til L, og at det er den beste løsningen nå. Hun forklarte videre at hun aller helst ville blitt værende i x, men at det er umulig. Nemnda har lagt vekt på Bs mening. Etter nemndas syn vil det være til Bs beste å være plassert på L i inntil et år mens hun mottar behandling» (18-21)

Her ser man at det ikke foretas noen vurderinger rundt barnets alder eller modenhet i forbindelse med hvordan de resonnerer rundt barnets utsagn. Dette er også det eneste som blir sagt angående barnets mening i denne saken. Ut ifra dette sitatet ser man altså at fylkesnemnda nøyer seg med å gjengi barnets mening kort uten å gjøre noen videre alder- eller modenhetsvurdering av den.

I vedtakene der det ikke er enighet mellom barnet og fylkesnemnda i plasseringen er det ikke nødvendigvis slik at fylkesnemnda kommenterer barnets mening i såpass liten grad som i sitatet ovenfor. Fylkesnemnda kan vie en stor del av vedtaket til å kommentere barnets utsagn i disse sakene, men det gjøres likevel ingen eksplisitte vurderinger av barnets mening av den grunn. Dette er tilfellet i blant annet vedtak 18-2 og 19-9. I vedtak 18-2 ønsket ikke barnet plasseringen, og påpekte blant flere ting at hvis en plassering ble bestemt ville barnet ha vanskeligheter med å fortsette på skolen på grunn av avstand. Her bruker fylkesnemnda en stor del av vurderingen på å kommentere hvordan barnet fremdeles kan fortsette på skolen samtidig som barnet er plassert. I vedtak 19-9 ønsket heller ikke barnet plasseringen, og påpekte blant annet at dette vil gjøre kontakt med venner vanskelig og at barnet ikke kunne fortsette sin tidligere behandling for sin psykiske helse. Her bruker fylkesnemnda i likhet med førstnevnte sak en stor del av vurderingen sin på å kommentere barnets utsagn og ønsker hovedsakelig ved å si at det kan være lurt med litt avstand fra hjemstedet og nettverket samt å forklare hvorfor barnet ikke kan fortsette den påbegynte behandlingen for psykisk helse ved en institusjonsplassering. Ved begge tilfellene ser man at barnas utsagn påpekes i stor grad, men det mest relevante innenfor denne kategorien er at det likevel ikke foretas en alders- eller modenhetsvurdering av utsagnene, til tross for at selve vektingen og utbroderingen av barnets mening ser ut til å være tilstrekkelig. I siste vedtak innenfor disse tilfellene ser man at det gjøres en lignende vurdering som illustrert i sitatet ovenfor:

«A er selv motstander av plasseringen, men er samtidig også innforstått med at hun ikke kan flytte tilbake til fosterhjemmet i dag. A ønsker primært en plassering nærmere Æ, slik at hun kan opprettholde kontakten med fosterhjemmet og få behandling hos Psykologspesialist. Ut fra de alternativene som foreligger i dag, og når nemnda mener den foreslåtte institusjonen er i stand til å hjelpe A, mener nemnda det er til hennes beste med den foreslåtte plasseringen, jf. bvl. § 4-1 og også GrL. § 104 og Norges menneskerettslige forpliktelser.» (19-24)

Fylkesnemnda gjengir først barnets mening for så å videre begrunne avgjørelsen sin med at institusjonsplassering er det beste alternativt og at den foreslåtte institusjonen er i stand til å gi barnet hjelpen som barnet behøver. Slik som i forrige sitat ser man at fylkesnemnda også her

påpeker barnets mening i den forstand at barnets mening gjengis og vektes i noen grad, men det foretas ikke en alder- eller modenhetsvurdering av meningen.

5.2.2 «Alder»

«Alder» er en av dimensjonene som færrest vedtak faller inn under. I vedtakene som faller inn under denne dimensjonen har fylkesnemnda gjort en alders- og modenhetsvurdering, men kun basert på alder. Som tidligere nevnt i kapittel to ser man at dette i utgangspunktet er noe som ikke anbefales å gjøre. Kommentaren til artikkel 12 om barns rett til medvirkning peker på at alder alene ikke er en god nok indikasjon på hvor mye vekt barnets mening skal tilegnes, og at alder alene nødvendigvis ikke sammenfaller med barnets grad av forståelse og modenhet (GC No 12 2009, 11). Det fremkommer i 3 av vedtakene i, eller at 5 prosent, anvender alder som et kriterium for å vurdere barnets mening eller utsagn ut ifra. I to av disse vedtakene ser man at det er enighet mellom fylkesnemnda og barnet, mens i et av vedtakene er det uenighet. I det sistnevnte vedtaket ønsket ikke barnet plassering, men ble plassert likevel. Følgende sitatet er illustrerende for de sakene der ønske om utfall sammenfaller: «A er 16 år, slik at hans tanker og ønsker skal tillegges ikke ubetydelig vekt, jfr. barnevernloven § 6-3. Han har vært på besøk hos institusjonen, og er positiv til det han har hørt, sett og erfart. A har også samtykket til plasseringen» (19-12). Ut ifra dette sitatet kan man se at fylkesnemnda påpeker at barnets tanker og ønsker skal tillegges vekt ut ifra barnets alder alene. Ut ifra dette kan man derfor også påpeke samme tendens som i dimensjonen over, nemlig at i tilfeller der barnets mening og fylkesnemnda sammenfaller kan det virke som om det i liten grad utføres vurderinger eller resonneringer rundt barnets mening relatert til barnets alder og modenhet. I det ene tilfellet innenfor denne dimensjonen der barnets mening og fylkesnemndas vurdering ikke sammenfaller kan man se at det gjøres følgende vurdering basert på alder:

«A er 15 år, og i henhold til barnevernloven § 6-3 skal hans egen mening tillegges vekt. A opplyste i samtalen med nemndas medlemmer at han ikke samtykker i plassering i institusjon i medhold av barnevernloven § 4-24. Det er etter fylkesnemndas oppfatning behov for tettere innramming i institusjon. Fylkesnemnda vurderer derfor at hjelpetiltak i hjemmet ikke er tilstrekkelig nå, og at det ikke bør legges avgjørende vekt på As egen mening» (18-26)

I likhet med dimensjonen over ser man også i dette tilfellet at selv om barnets mening og fylkesnemndas vurdering ikke sammenfaller betyr ikke dette at fylkesnemnda ikke kommenterer barnets mening. Måten de gjør det på er likevel ved å gjengi barnets mening, noe som ikke kan tillegges noen særlig verdi i seg selv med mindre det gjøres en vurdering av denne meningen basert på alder og modenhet. Selv om det i sitatet ovenfor vises til at det er behov for tettere innramming av barnet i overnevnte tilfellet, vurderer de ikke barnets mening ut ifra annet enn alder. Hvorfor barnets alder skal være avgjørende i dette tilfellet er heller ikke kommentert eller vurdert.

5.2.3 «Innsikt»

Den neste dimensjonen innenfor denne kategorien er «innsikt». I vedtakene som faller inn under denne dimensjonen har fylkesnemnda gjort en vurdering av barnets mening ut ifra barnets innsikt i egen situasjon. Dette er en av de to største dimensjonene, og inneholder henholdsvis 13 vedtak, eller 23 prosent av vedtakene. I 4 av sakene samtykket barnet i plassering, mens i 8 av sakene ønsket ikke barnet plassering. I en av sakene ble det ikke lagt ned noen formell påstand fra barnet sin side. I alle sakene ble alle barna plassert bortsett fra i en sak. I denne dimensjonen deler bruken av dette kriteriet seg hovedsakelig i to grupper. I den ene gruppen av vedtak der fylkesnemnda vurderer at barnet viser selvinnsett i egen sak og rundt egne utfordringer ser man at dette brukes som et argument for at behandlingsopplegget for barnet i har større sjanse for å lykkes. Følgende sitat er illustrerende for dette:

«A erkjenner i det vesentlige beskrivelsene av hennes atferd og fungering de senere år. Hun gir uttrykk for at hun ønsker hjelp for å få en best mulig utvikling fremover. Hun samtykker til plassering etter § 4-24 og nemnda legger derfor til grunn at hun aksepterer at tvang er et nødvendig tiltak for at hun skal kunne få den hjelp hun har behov for. A viser ved dette innsikt i sin egen situasjon og behov, som er et godt utgangspunkt for den videre oppfølgingen av henne» (18-6)

I sitatet ovenfor ser man at fylkesnemnda ser på barnets innsikt i egen situasjon som et godt utgangspunkt for videre behandling og oppfølging. Dette forekommer oftest i de sakene der

det er enighet mellom barnet og fylkesnemnda, og er tilfellet i tre av fire saker der barnets ønsker og fylkesnemndas vurdering i saken sammenfaller.

I den andre gruppen har man saker der fylkesnemnda vurderer at barnet ikke har tilstrekkelig med innsikt rundt egne utfordringer og i egen sak, og dette brukes som en begrunnelse for å gjennomføre en plassering. Dette viser seg å være gjeldene i seks av åtte saker der barnets mening og fylkesnemndas vurdering ikke sammenfaller. Følgende sitat er illustrerende for denne gruppen:

«Nemnda har lagt noe vekt på Jente sine tanker og ønsker, men finner likevel at det er best for henne å bli plassert på Institusjonen i inntil 1 år. Jente har gjennom sin atferd og forklaring i nemnda fremstått som en umoden jente med svært liten selvinnsikt. Et eksempel på dette er når hun besvarer et spørsmål om hun trenger hjelp til noe ved å si at det eneste hun trenger er mobiltelefon og treningstøy. Hun evner ikke å ta gode valg for seg selv» (18-27)

Oppsummert kan man derfor påpeke at en alder- og modenhetsvurdering basert på innsikt deler seg i to deler. Den ene baserer seg hovedsakelig på saker der barnets mening og fylkesnemndas vurdering sammenfaller. I disse sakene betegner fylkesnemnda innsikt rundt egen situasjon og sak som en egenskap som er positiv for videre behandling. Den andre baserer seg på saker der barnets mening og fylkesnemndas vurdering ikke sammenfaller. I disse sakene påpeker fylkesnemnda at barnets innsikt rundt egne utfordringer og i egen sak ikke er tilstrekkelige og at en institusjonsplassering er nødvendig, og at barnets mening derfor ikke burde tillegges avgjørende vekt.

5.2.4 «Autentisk»

Dimensjonen «autentisk» er den dimensjonen der minst vedtak faller innenfor, og inneholder kun et vedtak, eller 2 prosent av vedtakene. Denne dimensjonen skal fange opp om fylkesnemnda foretar en alder- og modenhetsvurdering basert på om barnets utsagn er autentisk eller ikke. Om barnets mening vurderes til å være autentisk vil si at barnet gir

uttrykk for egne ønsker og behov. Om barnets mening ikke er autentisk vil si at barnet egentlig uttrykker andres meninger, for eksempel foreldre. Det kan også bety om barnet har full forståelse eller ikke ovenfor egne meninger og utsagn. Dette kan for eksempel være i tilfeller der barnet har en diagnose som påvirker hans eller hennes kognitive evner. I den aktuelle saken, sak 18-9, hadde barnet svært sammensatte vansker og ulike diagnoser. Fylkesnemnda vurderte barnets samtykke til plassering på følgende måte: «Vurderingen er videre at det kan reises berettiget tvil om As samtykke til plasseringen fremstår som konsistent og informert. Fylkesnemnda legger til grunn at det er nødvendig å treffe vedtak som åpner for plassering og tilbakehold uten hennes samtykke» (18-9). Videre begrunner fylkesnemnda sin vurdering i saken med barnets sammensatte vansker og diagnoser. Denne dimensjonen består kun av et vedtak, og det er derfor vanskelig å si noe generelt om saker der det gjøres en alders- og modenhetsvurdering basert på autentisitet. Det man kan fastslå ut ifra denne saken alene er derimot at det ikke foretas noen videre vurdering av om barnets mening er autentisk eller ikke utover det som blir påpekt i sitatet ovenfor. Fylkesnemnda kommer videre frem til at barnets samtykke til plassering kan sees på som autentisk, men det kommer ikke frem hvorfor denne meningen kan ses på som autentisk.

5.2.5 «Risiko»

Dimensjonen «risiko» omhandler vedtak der det blir foretatt en alders- og modenhetsvurdering basert på barnets risiko. Sånn sett er ikke dette en direkte vurdering av barnets viste egenskaper slik som de andre kategoriene, men er mer basert på barnets handlinger og hvilken risiko disse handlingene har for hvordan man vurderer barnets mening og utsagn. Denne kategorien inneholder 11 vedtak, eller 20 prosent av vedtakene. I 10 av disse sakene foretar fylkesnemnda en annen vurdering enn det barnet selv ønsker. I disse sakene ønsker ikke barnet plassering, men fylkesnemnda vurderer at barnet trenger plassering. Det kan derfor påpekes at dette er en alder- og modenhetsvurdering som i all hovedsak taler for at barnet burde plasseres, og i tilfeller der barnet ikke ønsker plassering. I kun et av disse vedtakene sammenfaller barnets ønsker med fylkesnemndas vurdering. I dette tilfellet ønsket ikke barnet plassering, og fylkesnemnda vurderte at barnet ikke skulle plasseres. Et sitat som er illustrerende for denne kategorien er følgende:

«Nemnda har i sin vurdering lagt vekt på A sitt ønske, men finner at de øvrige momentene samlet sett tilsier en annen løsning. Nemnda finner som nevnt at A over tid har vist alvorlige atferdsvansker, og videre at det er stor risiko for at han vil utsette seg for betydelig fare for alvorlig skade ved å fortsette kontakten med farlige miljøer» (19-14)

I sitatet ovenfor ser man at det foretas en alders- og modenhetsvurdering basert på barnets risikofaktorer. Sitatet er som nevnt illustrerende for denne kategorien, og argumentet som går igjen i disse vedtakene peker på at barnets mening ikke kan tas til etterretning basert på risiko for hva som kan komme til å skje med barnet om ikke barnet plasseres. Det påpekes blant annet at ved å ikke plassere barnet vil det være større sjans for at barnet blir mer skadelidende enn hvis det foretas en plassering.

I det ene vedtaket der barnet ikke plasseres og der barnet heller ikke ønsker plassering pekes det på en annen type risiko, nemlig risikoen for hva som kan skje med barnet om barnet plasseres:

«Fylkesnemnda opplever at A er avhengig av sin mor, og at han absolutt ikke er motivert for å inngå i en behandlingssituasjon dersom han blir tvangsplassert (..) Fylkesnemnda mener derfor at det i denne saken vil være uforholdsmessig og ikke til As beste å plassere ham på institusjon mot hans vilje, og mener at A, med sine psykiske vansker, traumer og avhengighet av mor, står i fare for å bli ytterligere traumatisert ved en slik plassering» (19-28)

Sitatet ovenfor viser at fylkesnemnda har gjort en alder- og modenhetsvurdering basert på risiko, men i dette tilfellet påpeker fylkesnemnda at risikoen for plassering er større enn ved å ikke plassere barnet. Det påpekes at å plassere barnet mot barnets vilje kan føre til at barnet blir ytterligere skadelidende ved en plassering kontra ikke plassering.

5.2.6 «Konsekvent»

Dimensjonen som heter «konsekvent» inneholder alle vedtak der det foretas en alders- og modenhetsvurdering basert på hvorvidt barnet uttrykker en konsekvent og tydelig mening, gjerne over tid. Denne dimensjonen inneholder 5 vedtak, eller 9 prosent av vedtakene. I tre av sakene foretas det en plassering mot barnets vilje, mens i to av sakene er barnet og fylkesnemnda enige om at barnet skal plasseres. Både i de tilfellene der barnet samtykker til plassering og i de tilfellene der barnet ikke samtykker til plassering bruker fylkesnemnda i denne dimensjonen en alders- og modenhetsvurdering av barnets utsagn der det legges vekt på hvorvidt motivasjon for plassering har variert og om barnet opptrer impulsivt i sin oppførsel og sine ønsker. Et illustrerende sitat er følgende: «As motivasjon for plassering har variert, og han er beskrevet som lett påvirkelig og impulsiv. Nemnda finner at det er nødvendig å fatte tvangsvedtak om plassering med hjemmel i lovens § 4-24. Det vises til at også samtlige parter synes å være enige om dette» (18-1). Det påpekes at barnets synspunkt på plasseringen har vært varierende, og at barnet oppfattes som lett påvirkelig og impulsiv. Andre alders- og modenhetsvurderinger innenfor denne kategorien blir synliggjort ved at fylkesnemnda påpeker barnets mye skiftende meninger om hva barnet ønsker i saken:

«A har tidligere ønsket å bo hos mor. I løpet av 2018 har hun gitt uttrykk for å ønske seg til institusjon i X samt å fortsatt bo i fosterhjemmet. Ifølge fostermor har A inntil for én måned siden over tid gitt uttrykk for at hun vil på institusjon da hun opplever fosterhjemmet som et fengsel. A har til nemnda gitt uttrykk for at hun ikke vil på Institusjon T, men til far» (18-13)

I eksempelet ovenfor ser man at fylkesnemnda har vurdert barnets mening ut ifra at barnet har hatt skiftende ønsker om hvor barnet ønsker å bo. Fylkesnemnda bruker denne vurderingen av skiftende meninger hos barnet som en måte å belyse at barnet ser ut til å være usikker på hva barnet egentlig ønsker, og videre i samme sak brukes dette for å belyse at barnet virker usikker og ustabil i sine meninger. Dette betegnes videre som en egenskap som fører til at barnets mening på tidspunktet beslutningen skal tas ikke taler for at barnets mening skal tas til etterretning.

5.2.7 «Annet»

Den siste dimensjonen innenfor denne kategorien er «annet» og inneholder andre vurderinger av alder og modenhet enn det som fanges opp av de andre dimensjonene. Bakgrunnen for å inkludere en slik kategori er som nevnt tidligere at datamaterialet mitt favner over et annet tiltak enn det som har vært vanlig i tidligere forskning. Disse barna er også i gjennomsnitt eldre enn det som har vært tilfellet i tidligere forskning, og inneholder blant annet barn helt opp mot myndighetsalder. På grunn av disse faktorene er det derfor rimelig å anta at det muligens finnes andre alders- og modenhetsvurderinger enn det som har blitt avdekket av tidligere forskning. Denne dimensjonen inneholder 9 vedtak, eller 16 prosent av vedtakene. I denne dimensjonen finner man flere ulike former for alders- og modenhetsvurderinger, men først vil jeg trekke frem den som forekommer hyppigst. I fem av disse vedtakene forekommer det en alders- og modenhetsvurdering basert på hva barnet tidligere har sagt og gjort:

«A ga i sin partsforklaring uttrykk for at han ønsker en ny sjanse. Han sa videre at dersom han ikke kan flytte tilbake til mor, ønsker han å bli boende på P. Slik nemnda ser det, har A fått flere sjanser(..)Guttens atferd på institusjonen da han var frivillig plassert, viser med all tydelighet at A ikke klarer å forholde seg til et opphold der han selv bestemmer om han vil trekke samtykket eller ikke. Han brukte samtykket som «brekkstang» for å oppnå fordeler som institusjonen mente ikke var tilrådelig» (18-19).

I sitatet ovenfor ser man at fylkesnemnda vurderer barnets mening til å være upålitelig. Det påpekes at barnet tidligere har fått flere sjanser, og at et opphold basert på frivillig samtykke ikke virker aktuelt på grunn av at barnet tidligere har vist en atferd som tilsier at barnets mening ikke kan være avgjørende på vedtakstidspunktet. Sitatet ovenfor er illustrerende for alle disse fem vedtakene. Andre formuleringer som blir brukt ved denne vurderingen er blant annet at barnet tidligere har lovet å endre sin atferd og likevel ikke har gjort dette, i tillegg til at det har vært manglende villighet og blandede signaler fra barnet sin side om å samarbeide om en atferdsendring med andre personer og instanser (18-4, 18-14, 19-10, 19-20).

De resterende vedtakene innenfor denne kategorien har alle relativt forskjellige alders- og modenhetsvurderinger. I et vedtak har det blitt foretatt en vurdering av barnet der det pekes på at barnet er umodent og ikke er i posisjon til å vurdere hva som er best for barnet, uten videre utbroderinger av hvorfor barnet fremstår som umodent (19-19). I et annet vedtak har det blitt foretatt en vurdering der barnet betegnes som modent ved at barnet har opptrådt reflektert og bevisst i sine ønsker rundt ønsket om å plasseres på institusjon (19-17). De to siste vedtakene inneholder en blanding av alders- og modenhetsvurderinger der blant annet barnets motivasjon for plassering og hvordan en slik plassering kan føre til en følelse av umyndiggjørelse av barnet er sentrale faktorer. Følgende sitat er illustrerende for disse to vedtakene:

«Slik nemnda vurderer saken skal As eget syn vektlegges både fordi han er 17 år, men kanskje særlig fordi betydningen av å lytte på han kan gi en bedre prognose for hans videre utvikling. Nemnda viser til at A ga uttrykk for at han så frem til sin 18-års dag og til å komme ut av barneverntjenestens makt. Om A skulle bli videre tvangsplassert ville han miste det lille håpet han nå holder fast i. Dette vil gi stor risiko for kontrolltap og utagering. Nemnda vurderer derfor at det beste er å lytte til As ønsker og hjelpe han ut av den fastlåste situasjonen han befinner seg i. Dette kan bidra til å redusere hans avmaktsfølelse, noe som igjen kan føre til mindre grad av vold og utagering.» (18-25)

I starten av sitatet ser man at fylkesnemnda påpeker barnets alder, og at det derfor er viktig å vektlegge barnets syn. Videre ser man så at fylkesnemnda gjør en vurdering av barnets syn utover bare alder, og det påpekes at å lytte til barnets ønsker i denne saken antageligvis vil føre til en bedre prognose for barnets utvikling. Videre påpekes barnets utsagn ved å presisere at barnet så frem til å være ute av barnevernets system når barnet ble 18 år, og at en videre plassering vil føre til at barnets motivasjon for videre utvikling forverres. Således ser man at fylkesnemnda her favner over alle vilkår som loven poengterer angående alders- og modenhetsvurdering. Barnets syns påpekes, og det gjøres en alders- og modenhetsvurdering av dette synet ikke bare ut ifra alder, men også ut ifra at barnet har fremstått fastlåst i sin situasjon og at dette vil kunne påvirke hans muligheter for videre utvikling. Man ser også at

fylkesnemnda påpeker at ved å lytte til barnets ønske i dette tilfellet vil dette i seg selv kunne føre til en bedre utvikling for barnet.

5.2.8 Oppsummering og refleksjon

I avsnittene over har det blitt presentert hvordan fylkesnemnda foretar en alder- og modenhetsvurdering i vedtakene i mitt datamateriale. Dimensjonene «alder», «innsikt», «autentisk», «risiko» og «konsekvent» er dimensjoner som har blitt utformet basert på tidligere forskning. Det har vist seg at disse definisjonene utgjør en stor andel av alders- og modenhetsvurderingene også i denne oppgaven. Av de 42 vedtakene der det foretas en alders- og modenhetsvurdering fordeler 33 av dem seg utover disse dimensjonene. Det er også en stor andel av vedtakene som ikke foretar en alder- og modenhetsvurdering, og i disse vedtakene er det i hovedsak enighet mellom barnet og fylkesnemnda om plasseringen. Dette sammenfaller derfor med tidligere forskning nevnt om at saker der det er enighet mellom fylkesnemnda og barnet foretas det ikke en alder- og modenhetsvurdering. Dette er likevel ikke ensbetydende med at barnets mening ikke tas hensyn til i det hele tatt, men det fremkommer ingen tydelig vurdering av barnets mening i disse sakene.

«Autentisk» skiller seg ut med bare et vedtak. Grunnen til at denne dimensjonen inneholder et så lavt antall vedtak kan muligens ha noe med å gjøre at sakene i mitt datamateriale hovedsakelig omhandler barnet alene. Disse sakene gir derfor ikke like mye rom for å uttrykke en annens mening enn barnets, slik som for eksempel kan være tilfellet i omsorgsovertakelser eller i saker der det skal avgjøres hvilken av foreldrene som skal ha hovedansvaret for barnet. I slike saker kan det tenkes at barnets mening muligens har blitt såpass påvirket av en av foreldrene at å vurdere barnets mening ut ifra dens autentisitet virker som et mer sannsynlig hensyn å bemerke enn i datamaterialet som ligger til grunn for min oppgave.

Videre ser man at i tilfellet med «innsikt» brukes dette på flere måter for å støtte opp om fylkesnemndas beslutning. I tilfeller der det er enighet mellom barnet og fylkesnemnda om en plassering, brukes «innsikt» som en alder- og modenhetsvurdering for å støtte opp om fylkesnemndas argument om institusjonsplassering. Det påpekes at barnet viser innsikt i sin

situasjon ved å erkjenne at barnet er i behov av en institusjonsplassering. I tilfeller der det er uenighet mellom fylkesnemnda og barnet om institusjonsplassering brukes «innsikt» som en alders- og modenhetsvurdering igjen for å støtte opp om fylkesnemndas argument om institusjonsplassering, men her påpekes det at barnet ikke viser tilstrekkelig innsikt i egen situasjon ved at barnet motsetter seg institusjonsplassering. I disse tilfellene brukes det altså ofte som et negativt karaktertrekk basert ut ifra at barnet ikke ønsker plasseringen. Når det gjelder dimensjonen «konsekvent» poengteres det i de fleste tilfeller at barnets motivasjon for plassering har variert, eller at barnet tidligere har uttalt forskjellige ønsker angående boforhold. Førstnevnte vurderes ofte videre som en grunn for at barnet trenger et tvangsvedtak i bunn for å sikre at barnet ikke plutselig skal endre sin mening og trekke samtykket tilbake. Sistnevnte vurderes som at barnet er usikkert angående hva det egentlig ønsker, og pekes på som et generelt negativt karaktertrekk som oftest peker i retning av en institusjonsplassering. «Risiko» er en alders- og modenhetsvurdering som i alle tilfeller med unntak av et brukes som en begrunnelse for å ikke ta barnets mening til etterretning, og at barnet trenger institusjonsplassering mot sin vilje. «Annet» er som nevnt en kategori som inneholder andre typer av alders- og modenhetsvurderinger enn det som fremkommer av de andre kategoriene. Det mest interessante funnet som forekommer i flest tilfeller her er at fylkesnemnda påpeker barnets lovnader og barnets «pålitelighet» i sine utsagn. Det vises ofte til tidligere hendelser der barnet har lovet å endre sin atferd, men likevel ikke har gjort det.

Ut ifra funnene og diskusjonen ovenfor kan man fastslå at i datamaterialet som ligger til grunn for denne oppgaven vurderer fylkesnemnda i store deler av vedtakene barnets alders- og modenhet ut ifra «innsikt», «risiko», og i noen mindre grad «konsekvent». Likevel foretas det i størsteparten av vedtakene ingen alders- eller modenhetsvurdering i det hele. I disse tilfellene er det i all hovedsak enighet mellom barnet og fylkesnemnda i avgjørelsen. Dette samsvarer således med funn fra tidligere forskning. Et nytt funn som ikke tidligere påpekes er det jeg velger å kalle for «pålitelighet». Her vurderes barnets mening ut ifra hva barnet har sagt og gjort tidligere, og hvorvidt barnet har stått i sine lovnader eller ikke. Hvorvidt enighet mellom barnet og sakens utfall påvirker fylkesnemndas anvendelse av definisjonene kan i all hovedsak oppsummeres ved å påpeke at fylkesnemnda ved flere anledninger anvender alders- og modenhetsvurdering som passer sakens avgjørelse. Dette viser seg særlig tydelig under «innsikt» ved at dette kriteriet brukes på to forskjellige måter i sammenheng med om barnet er uenig eller ikke i avgjørelsen. Det burde også poengteres at de fleste alders- og

modenhetsvurderingene brukes på negativ basis. Dette vil si at når det foretas en alder- og modenhetsvurdering er det ofte slik at disse vurderingene vanligvis ikke taler i favør av at barnets mening eller ønsker skal tas til etterretning, og i disse tilfellene er det også størst grad av uenighet mellom barnet og fylkesnemnda i avgjørelsen. Både «innsikt», «risiko», «konsekvent» og «pålitelighet» innenfor «annet» brukes i all hovedsak som alders- og modenhetsvurderinger som ikke taler for at barnets mening burde tas til etterretning.

5.3 Hvordan vektet fylkesnemnda barnets mening?

I denne delen av kapittelet skal jeg diskutere funn knyttet til underspørsmålet «Hvordan vektlegges barnets mening av fylkesnemnda?». Dette underspørsmålet er knyttet opp mot kategorien «vekting av barnets mening» og skal forsøke å gi et svar på hvordan barnets mening blir vektet i fylkesnemndas avgjørelser. Med vekting menes hvordan barnets mening spiller inn i fylkesnemndas avgjørelser, eller hvor mye barnets mening har innflytelse på avgjørelsen. Det er viktig å påpeke at hvis barnets mening har blitt tillagt stor vekt betyr ikke dette nødvendigvis at barnets mening har vært avgjørende i saken, og at fylkesnemnda tar sin avgjørelse kun ut ifra barnets mening. Fokuset her er hvordan barnets mening har blitt tatt hensyn til av fylkesnemnda, og om det har blitt gjort en rettferdig og tilstrekkelig vurdering av barnets mening sett opp mot sakens alvorlighetsgrad. Dette betyr ikke nødvendigvis som nevnt at barnets mening skal være avgjørende, men at meningen har blitt tatt hensyn til og resonnert rundt på en god og respektfull måte.

I liket med delkapitlene ovenfor vil også denne delen av analysen struktureres ut ifra kategoriens dimensjoner. Som nevnt i metodekapittelet er denne kategoriens dimensjoner «lite», «noe» og «en del». Det vil også legges frem om det i noen vedtak ikke fremkommer en vekting av barnets mening i det hele tatt. Med dette menes det at barnets mening ikke nevnes i forbindelse med avgjørelsen i det hele tatt. Hva som inngår i de ulike dimensjonene har tidligere blitt utbrodert i metodekapittelet, men vil likevel bli gjort en gjennomgang av i starten av hvert delkapittel. Tabellen under illustrerer hvordan vedtakene fordeler seg prosentvis utover de ulike dimensjonene:

Tabell 4: Vekting av barnets mening

<i>Ingen</i>	<i>Lite</i>	<i>Noe</i>	<i>En del</i>
2% (N=1)	23% (N=13)	28% (N=16)	46% (N=26)

5.3.1 Ingen vekting

Av alle dimensjonene er dette den minste, og inneholder kun et vedtak, eller 2 prosent av alle vedtakene innenfor denne dimensjonen. Dette vedtaket endte med at barnet ikke ble plassert, og barnet motsatte seg plassering. Vedtaket nevner ikke barnets utsagn i sin vurdering, og barnets mening har derfor ikke vært del av vurderingen i det hele tatt. Bakgrunnen for at barnet ikke ble plassert er at den foreslåtte institusjonen ble vurdert å ikke være egnet for barnet, og barnets mening hadde derfor ingen rolle i denne beslutningen (18-28).

5.3.2 «Lite»

Den andre dimensjonen heter «lite». Under denne dimensjonen faller alle vedtak der fylkesnemnda ser ut til å ha vektet barnets mening lite. Disse vedtakene inneholder en veldig kort beskrivelse av barnets mening. Denne beskrivelsen kan være mellom en og tre setninger lang. I tillegg inneholder disse vedtakene ingen eller en kort beskrivelse av hvordan barnets mening har blitt tillagt vekt. Det viktigste å merke seg angående denne dimensjonen er derfor at det ikke foretas noen videre begrunnelser eller overveielser omkring barnets mening utover det som har blitt beskrevet i de forrige setningene. Denne dimensjonen inneholder 13 vedtak, eller 23 prosent av vedtakene. Av disse vedtakene er det enighet i avgjørelsen mellom barnet og fylkesnemnda i 11 av 13 vedtak. I 10 av disse vedtakene samtykker barnet til plassering på institusjon, og fylkesnemnda vedtar av barnet skal plasseres på institusjon. I en av disse sakene vedtar fylkesnemnda at barnet ikke skal plasseres, og barnet ønsker heller ingen plassering. I de to sakene der det ikke er enighet mellom fylkesnemnda og barnet blir barnet plassert på institusjon mot sin vilje.

I åtte av vedtakene innenfor denne dimensjonen foretas det en særdeles liten vurdering av barnets mening. Barnets mening blir påpekt med en setning uten noen videre vurderinger av

barnets utsagn. Følgende sitat er illustrerende for disse vedtakene: «Nemnda er enig med partene, herunder gutt selv, at det nå fremstår som nødvendig med en institusjonsplassering for en periode» (18-8). Et annet eksempel på denne typen vurdering fremkommer også av et vedtak der barnet ikke er enig i plasseringen: «Fylkesnemnda mener at det ikke er uforholdsmessig og til As beste at han tvangsplasseres i inntil 8 måneder. Dette på tross av at han selv ikke ønsker tvangsplassering» (19-23). I likhet med forrige sitat ser man at barnets mening påpekes meget kort. Fylkesnemnda gjør heller ingen vurdering av barnets mening eller presenterer noen forklaring for hvorfor barnets mening ikke kan være gjeldende i denne saken.

De resterende fem vedtakene i denne dimensjonen kommenterer ikke barnets mening i like liten grad som i de forrige, men de inneholder likevel en meget kort begrunnelse for sine vurderinger av barnets mening og kan derfor ikke nevneverdig skilles fra vedtakene nevnt i forrige avsnitt. Følgende sitat er illustrerende for dette: «Fylkesnemnda mener at plassering er til As beste, jfr. bvl §4-1. Alle parter, også A, er av den oppfatning at det nå er riktig at kommunens begjæring tas til følge. A ser at han har behov for hjelp, og at frivillighet ikke er tilstrekkelig» (18-24). I sitatet ser man at det gjøres en litt større refleksjon og utbrodering rundt barnets mening, men dette blir påpekt kort og uten videre forklaring eller vurdering av barnets mening. Det foretas ingen videre refleksjoner om for eksempel alder- og modenhet hos barnet, og det gis en meget kort gjengivelse av barnets utsagn.

5.3.3 «Noe»

Den neste dimensjonen heter «noe», og innenfor denne dimensjonen faller alle vedtak der fylkesnemnda har lagt noe innsats i å vekte og vurdere barnets mening. Innenfor denne dimensjonen blir barnets mening tydeliggjort i vedtaket i tillegg til en eller noen få begrunnelser for hvorfor eller hvorfor ikke barnets mening kan tas hensyn til, for eksempel en tilstrekkelig utbrodert alders- og modenhetsvurdering. Under denne dimensjonen har 16 vedtak blitt plassert, eller 28 prosent av vedtakene. I de fleste vedtakene er det ikke enighet mellom fylkesnemnda og barnet. Dette er gjeldende for 11 av 16 vedtak. I de resterende fem vedtakene er det enighet mellom barnet og fylkesnemnda. I et av disse vedtakene ønsker ikke barnet plassering, og fylkesnemnda vurderer at barnet ikke skal plasseres. I fire av disse vedtakene samtykker barnet til plassering, og fylkesnemnda vurderer at barnet skal plasseres.

Fylkesnemnda har i disse vedtakene utbrodert barnets mening i noen grad og i de fleste tilfeller presentert en eller flere faktorer som bakgrunn for hvorfor eller hvorfor ikke barnets mening kan tas til etterretning. Følgende sitatet er illustrerende for denne dimensjonen:

«A har hele tiden tenkt og ønsket et fosterhjem å flytte til. Ut i fra hans rusbruk er ikke det mulig i dag. Med et opphold på Institusjon 2 får han mange av de elementene et fosterhjem/familiehjem også tilbyr. Det er tett voksenoppfølging, stabilitet med god medleverturnus og han kan følges ut i voksenlivet med etablering. A fremhever at han vil slutte å ruse seg. Nemnda vurderer at A ikke har mange muligheter til å bli rusfri, før han trer inn i voksenlivet. Dersom han ikke nå får den hjelpen han trenger, er det nemndas vurdering at det er en stor sannsynlighet for at han faller ut av samfunnsdeltakelsen før han blir voksen. I en samlet vurdering mener derfor nemnda at en plassering av A, selv etter fylte 18 år, er til hans beste, jf. § 4-1.» (18-7)

Selv om sitatene i denne dimensjonen i stor grad inneholder flere av de samme kjennetegnene som i forrige dimensjon foretas det likevel en lengre og mer grundig vurdering av barnets mening og implikasjoner avgjørelsen har for barnets fremtid. Det første man legger merke til er at barnets mening blir tydeliggjort og påpekt i noen grad, og mer enn i forrige dimensjon. I sitatet pekes det på at barnet har ønsket et fosterhjem istedenfor institusjonsplassering samt at barnet har et ønske om å etter hvert bli rusfri. Fylkesnemnda vurderer videre barnets mening ut ifra alders- og modenhetsvurderingen «risiko» ved å påpeke at barnets rusbruk er såpass omfattende at det ikke er mulig å imøtekomme barnets ønske om å plasseres på institusjon. Videre peker fylkesnemnda at barnet har behov for tettere og tryggere rammer i en institusjon. Til slutt gjøres det en vurdering av hvordan en institusjonsplassering vil påvirke barnet, og i dette tilfellet påpekes det at barnet muligens vil bli skadelidende og falle utenfor samfunnet om ikke barnet nå plasseres på institusjon. Et annet eksempel fra et tilfelle der barnet samtykket til plassering og fylkesnemnda vurderte at barnet skulle plasseres er følgende:

«A erkjenner i det vesentlige beskrivelsene av hennes atferd og fungering de senere år. Hun gir uttrykk for at hun ønsker hjelp for å få en best mulig utvikling fremover. Hun

Samtykker til plassering etter § 4-24 og nemnda legger derfor til grunn at hun aksepterer at tvang er et nødvendig tiltak for at hun skal kunne få den hjelp hun har behov for. A viser ved dette innsikt i sin egen situasjon og behov, som er et godt utgangspunkt for den videre oppfølgingen av henne. Omfattende tiltak har vært forsøkt uten at dette har ført til endring. Fortsatte frivillige tiltak vurderes ikke tilstrekkelig til å sikre A. Plassering i medhold av barnevernloven § 4-24 fremstår etter en helhetsvurdering som et nødvendig og forholdsmessig inngrep, som klart vil være til hennes beste, jf. bvl § 4-1.» (18-6)

I tilfellet over ser man at noenlunde de samme faktorene er tilstede selv om formuleringene er annerledes og barnet har et annet standpunkt enn ved forrige sitat. Fylkesnemnda påpeker og gjengir barnets mening i noen grad ved å vise til at barnet samtykker i en plassering og at barnet selv har innsett at hun trenger et slikt tiltak for at hennes situasjon skal bedres. Videre foretas det en alder- og modenhetsvurdering av barnet ved å peke på «innsikt», og at denne innsikten rundt egen situasjon vil være en god forutsetning for barnets videre behandling. I likhet med forrige sitat påpekes det enda en faktor, men til forskjell fra det forrige sitatet pekes det ikke på implikasjoner avgjørelsen har for barnet. Istedenfor påpekes det at frivillige tiltak har vært forsøkt tidligere men ikke har vist seg å kunne endre barnets destruktive atferd. De to overnevnte sitatene illustrerer godt denne dimensjonen ved å gjengi barnets mening og utsagn i noen grad, og ved å påpeke en eller flere faktorer for hvorfor barnets mening skal eller ikke skal tas til etterretning.

5.3.4 «En del»

Den siste og største dimensjonen er «en del», og inneholder alle vedtak der det gjøres en større utbrodering og vekting av barnets mening. Dette er den klart største dimensjonen, og inneholder 26 vedtak, eller 46.4%. Innenfor denne dimensjonen finner man en overvekt av vedtak der det er uenighet mellom barnet og fylkesnemnda i avgjørelsen, og i alle disse vedtakene plasseres barnet på institusjon mot sin vilje. Dette gjelder 18 vedtak. I de resterende åtte vedtakene er det enighet mellom barnet og fylkesnemnda i avgjørelsen. I fem av disse vedtakene ønsker ikke barnet plassering, og fylkesnemnda vedtar at barnet ikke skal plasseres. I tre av disse vedtakene samtykker barnet til plassering, og fylkesnemnda vedtar således at barnet skal plasseres. I disse vedtakene blir barnets mening og ønsker påpekt og resonert rundt

i mye større grad enn i de tidligere dimensjonene. I disse vedtakene finner man også veloverveide begrunnelser for hvorfor eller hvorfor ikke barnets mening kan tas hensyn til, i tillegg til hvilke implikasjoner avgjørelsen har for barnets fremtid og velstand. I flere av vedtakene blir barnets ønsker eller motargumenter trukket frem. Fylkesnemnda foretar i disse vedtakene en større vurdering rundt deres ønsker ved å for eksempel vise til hvordan de har gjort eller forsøkt å imøtekomme barnets ønsker og motargumenter. I de tilfellene der dette ikke er mulig gis det i de fleste tilfeller en begrunnelse for hvorfor dette ikke er mulig. Følgende sitat er illustrerende for denne kategorien:

«A har uttalt at han motsetter seg tvangsmessig plassering på institusjon. Han mener han har kontroll på sitt rusbruk, og at han vil kunne slutte uten hjelp fra andre. Han opplever ikke at han har fått den hjelpen han har hatt behov for. Han ønsker hjelp til å få gå på skole, få arbeid og få et sted å bo. Han vil lære å bo alene. I sin partsforklaring gir han uttrykk for at han både vil, og ikke vil, bli rusfri. Han sa at «så lenge jeg ikke får den hjelpen jeg trenger, så vil ikke jeg gi samfunnet det de vil ha. Hans motivasjon i forhold til ønske om å bli rusfri, synes å være svært varierende. Han ga selv uttrykk for at han både ønsket, og i neste øyeblikk ikke ønsket, å slutte med hasj. Han fremstår som svært ambivalent og hans sterke motstand mot regler og hans sterke ønske om frihet, gjør at nemnda vurderer det som helt nødvendig at han plasseres på institusjon uten eget samtykke. Det vil være overveiende sannsynlig at A, dersom han skulle være plassert på frivillig basis, vil komme til å velge bort fortsatt opphold på institusjonen. Nemnda kan heller ikke se at det vil være andre hjelpetiltak som vil kunne tilby A den hjelpen han trenger for å leve et rusfritt liv og få hjelp i forhold til sin psykiske helse.» (18-23, 189)

I sitatet ovenfor ser man at barnets mening har blitt gjengitt i store trekk. Videre ser man at det har blitt foretatt en nøye og tilstrekkelig alders- og modenhetsvurdering. Det blir påpekt at barnet ikke har et «konsekvent» nok ønske om å bli rusfri ved å vise til at barnets motivasjon for rusfrihet har vært varierende. Videre fremgår det av vurderingen at barnet har et stort ønske om frihet og har motstand mot regler, og med bakgrunn i dette vil det være stor sannsynlighet for at barnet vil trekke sitt samtykke om det baseres på frivillighet. Videre påpekes det at det ikke vil finnes andre tiltak som kan hjelpe barnet med å få hjelp for sin

psykiske helse og få tilstrekkelig hjelp til å leve et rusfritt liv. Dette er således en påpekning av implikasjonene en institusjonsplassering har for barnets fremtid. Det kan tolkes slik at om barnet ikke blir plassert på tvang vil barnet fortsette sin destruktive tilværelse preget av rus og psykiske vansker, noe som åpenbart ikke vil føre til velstand og et godt liv senere for barnet.

Videre er det også noen av disse vedtakene som påpeker barnets ønsker eller motargumenter mot plasseringen i større grad enn eksempelet vist over. I et vedtak uttrykker barnet sterk motstand mot plassering fordi hun mener hun da ikke kan fortsette på samme skole som før. Fylkesnemnda kommenterer hennes påstand ved å vise at dette likevel kan gjennomføres hvis barnet plasseres på institusjon: «Bruk av tog til skolen er ikke vesensforskjellig fra å bo hjemme, da toget går 6 minutter tidligere fra stasjonen ved Institusjon 3. Hun ankommer imidlertid 19 minutter før skolestart når hun kommer fra Institusjon 3, mot 37 minutter dersom hun tar toget fra Æ» (18-2). Her viser fylkesnemnda at barnets store ønske om å fortsette på samme måte som før fremdeles kan gjennomføres til tross for at barnet blir plassert på institusjon.

Et annet eksempel viser at fylkesnemnda går enda lengre i sine vurderinger ved å peke på at det må tilrettelegges for barnets ønsker: «Samtidig er A knyttet til sin mor og han har en kjæreste. Det er av betydning at det legges til rette for kontakt og etter hvert besøk, i første rekke på institusjonen, og deretter ved hjemmebesøk når dette vurderes som forsvarlig» (18-5). Her sier fylkesnemnda at barnet er sterkt knyttet til sin mor og kjæreste, og påpeker derfor i sin vurdering at barnets ønske om tilrettelegging i form av kontakt og besøk må etterfølges. I dette tilfellet ønsket ikke barnet plassering, men etter en nøye vurdering av både barnets mening og risikofaktorer knyttet til barnet kom fylkesnemnda frem til at dette ikke kunne være avgjørende i deres vurdering. Barnets mening har likevel blitt tatt på alvor og blitt vurdert en del ved at det delvis har fått sine ønsker oppfylt. Dette ser man også er tilfellet i følgende vurdering: «A vil etter det opplyste være den eneste ungdommen på L ved oppstarten av oppholdet. Dette har hun selv pekt på som en ulempe. Nemnda er enig med henne i det. Det er viktig at perioden hvor hun er eneste ungdom gjøres så kort som mulig» (19-6). I likhet med sitatet over ser man at fylkesnemnda anerkjenner barnets mening ved å si seg enig i barnets refleksjoner rundt å oppholde seg alene på institusjonen. Barnet har i sitt utsagn påpekt på dette som en ulempe fordi barnet da ikke vil få sosial kontakt med andre

barn. Fylkesnemnda sier seg enig i barnets vurdering, og tillegges derfor barnets ønske og utsagn en del vekt ved å videre påpeke at denne perioden må gjøres så kort som mulig.

I andre tilfeller ser man også at etter en nøye vurdering av barnets ønske om å ikke plasseres, og der man likevel kom frem til at barnet burde plasseres, har fylkesnemnda gjort en større innsats for å imøtekomme barnets ønsker så mye som mulig:

«A selv sier hun ikke ser noe alternativ til institusjonsplassering, men at hun ønsker å bo på en institusjon i trondheimsområdet. Hun begrunner dette med at hun trives i det området, og at hun er lei av personellet på Y og ønsker nye personer rundt seg. Barnevernet har i samarbeid med Bufetat undersøkt institusjonene i regionen, men det er ikke aktuelle plasser ledige der nå. Dette er derfor ikke noe alternativ nå. Fylkesnemnda kan forstå at A ønsker en forandring og at hun kan føle seg isolert på Y.» (18-18)

I vedtaket over har barnet i utgangspunktet samtykket til plassering da barnet ikke ser noen annen utvei for å få bukt med egne utfordringer, men at hun da vil bo i et område barnet foretrekker. Fylkesnemnda har lagt såpass stor vekt på barnet sine ønsker at det påpekes at det har blitt foretatt en undersøkelse om i det minste barnets ønske om plassering kan imøtekommes. Dette har ikke vært mulig på grunn av mangel på ledige plasser, men sitatet viser likevel at det har blitt gjort en innsats for å i det minste forsøke å imøtekomme barnets ønsker. Selv om dette ikke har vært mulig viser det at barnets mening og ønsker har blitt tatt på alvor og fått en sentral plass i vurderingen av institusjonsplasseringen.

I alle vedtakene over har det blitt besluttet en institusjonsplassering for barnet, og i de fleste tilfeller har barnet motsatt seg denne plasseringen. Som nevnt innledningsvis i dette delkapittelet finnes det også noen vedtak der det ikke har blitt vedtatt plassering når barnet ikke har ønsket det. I disse vedtakene pekes det på hvordan å lytte til barnets ønsker kan være med på å sikre barnets velferd i fremtiden, og følgende sitat er en del av en slik vurdering:

«Slik nemnda vurderer saken skal As eget syn vektlegges både fordi han er 17 år, men kanskje særlig fordi betydningen av å lytte på han kan gi en bedre prognose for hans videre utvikling. Nemnda viser til at A ga uttrykk for at han så frem til sin 18-års dag og til å komme ut av barneverntjenestens makt. Om A skulle bli videre tvangsplassert ville han miste det lille håpet han nå holder fast i. Dette vil gi stor risiko for kontrolltap og utagering» (18-25).

I sitatet over ser man at fylkesnemnda vurderer barnets syn som svært viktig for avgjørelsen. De peker på at betydningen av å lytte til barnet i dette tilfellet kan føre til større velstand for barnet enn ved å ikke gjøre dette. Med bakgrunn i dette vurderer fylkesnemnda at det i dette tilfellet vil være beste løsning å etterkomme barnets ønsker. I denne avgjørelsen vektet betydningen av å lytte til barnets ønsker dermed i stor grad, og det påpekes at ved å ikke gjøre dette kan det føre til at barnet utagerer og blir vesentlig skadelidende av dette. Fylkesnemnda vurderer altså at å ikke lytte til barnet vil utgjøre en større risikofaktor for barnet enn ved å lytte til barnets ønsker.

5.3.5 Oppsummering og refleksjon

I avsnittene over har det blitt presentert hvordan fylkesnemnda vektet barnets mening i sine vurderinger. Som tidligere nevnt er dimensjonene «lite», «noe», og «en del» dimensjoner som har blitt utformet med utgangspunkt i Magnussen og Skivenes (2015). Deres funn baserer seg på barnets mening og vektning av den i omsorgsovertakelser. Både deres funn og funn fra annen forsknings og rapporter påpeker blant annet at barnets mening ikke er tilstede eller nevnes relativt kort (Skivenes 2010, Magnussen & Skivenes 2015, Paulsen 2016). Nyere studier på området, spesielt under domstolsavgjørelser, viser dog at barnets mening i det store og det hele ofte vektlegges og resonneres rundt i stor grad, og spesielt i saker der det er uenighet mellom fylkesnemnda og barnet (Skjørten & Sandberg 2019, Skivenes & Helland 2019). Innenfor denne kategorien havner mine funn hovedsakelig innenfor sistnevnte. Det er kun i en sak at barnets mening ikke blir påpekt i det hele tatt, og i denne saken er barnet og fylkesnemnda enig om at barnet ikke skal plasseres. Innenfor dimensjonen «lite» finner man 13 vedtak, og her er det overvekt av enighet mellom barnet og fylkesnemnda. I dimensjonene «noe» og «en del» finner man en overvekt av uenighet mellom barnet og fylkesnemnda. Ut

ifra dette kan det derfor påpekes at grad av enighet mellom fylkesnemnda og barnet kan se ut til å påvirke hvorvidt det foretas et grundig resonnement og vurdering av barnets mening.

Selv om dimensjonen «noe» muligens ikke kan påstås å være en dimensjon som dekker alle aspekter som burde være tilstede i en vurdering og vekting av barnets mening, inneholder den likevel en del viktige momenter som burde inngå i en slik vurdering. Faktorene som trekker «ned» denne dimensjonen er at det i vedtakene som plasseres her ikke foretas grundige nok vurderinger ved at det ikke foretas tilstrekkelige nok begrunnelser for hvorfor fylkesnemnda mener det de gjør, eller foretar de beslutningene som de gjør. Dimensjonen «en del» er den klart største dimensjonen, noe som tilsier at barnets mening vektlegges i stor grad og at det i all hovedsak foretas gode og grundige vurderinger av barnets mening. Det fremstår også som positivt at fylkesnemnda vurderer barnets mening noe og en del i størstedelen av sakene der det ikke er enighet mellom fylkesnemnda og barnet i avgjørelsen. Det påpekes blant annet i kapittel to at det er svært viktig å begrunne sine avgjørelser og vurderinger i saker der det er uenighet om utfallet i saken. Ved å resonnerer og vurdere barnets mening i tilstrekkelig grad viser man respekt ovenfor barnets mening og ønsker selv om sakens utfall ikke nødvendigvis ender slik som barnet ønsker. Det burde også påpekes at det som nevnt foretas en meget kort vurdering av barnets mening i 13 av 56 vedtak innenfor mitt datamateriale. Selv om dette ikke tilsvarer størstedelen av vedtakene viser det likevel at man har en vei å gå når det gjelder å foreta grundige vurderinger av barnets mening, spesielt i saker der det er enighet mellom barnet og fylkesnemnda i avgjørelsen. Lovhjemlene eller prinsippene gjør ingen forskjell i hvorvidt dette ikke er nødvendig i saker der det er enighet rundt avgjørelsen. Man ser at dette gjøres i noen tilfeller, men ikke i majoriteten av dem.

6. Kapittel: Avslutning

I denne oppgaven har det blitt undersøkt hvordan fylkesnemnda utøver skjønn ved å fokusere på hvordan fylkesnemnda ordlegger seg omkring lovhjemler og prinsipper om barns medvirkning, hvordan de definerer alder og modenhet og hvordan barnets mening vektlegges og vurderes rundt i saker om barn som vurderes plassert på institusjon uten eget samtykke. Dette er et meget inngripende tiltak og sier noe om statlig anvendelse av paternalisme ovenfor individer i samfunnet, og videre hvordan de resonnerer rundt avgjørelsen de tar. Ved å benytte meg av et tiltak som tidligere ikke har vært hovedfokuset i tidligere forskning omkring barns medvirkning og som i hovedsak omhandler barnet alene har jeg kommet med et nytt bidrag til forskningsfeltet omkring barns medvirkning og vurderingen av den. I denne delen av oppgaven vil jeg ta for meg problemstillingen og underspørsmålene og sammenfatte mine funn og refleksjoner basert på funn- og analysekapittelet. Videre vil jeg påpeke gyldigheten og implikasjonene funnet har for forskningsfeltet samt komme med forslag til videre forskning.

6.1 Hovedfunn og konklusjon

I første del av analysen tok jeg for meg den første underproblemstillingen: «Hvordan formulerer fylkesnemnda seg omkring lovhjemler og prinsipper omhandlende barns medvirkning?». Et av hovedfunnene som fremkom av denne analysen var at barns medvirkning i en overvekt av tilfeller blir påpekt som en del av en vurdering av barnets beste. Barnets beste er en bestemmelse som inneholder flere ulike faktorer omkring barnets velferd der barnets utsagn er en av disse faktorene. I omkring 28 prosent av sakene blir barnets mening påpekt tydelig som en førende lovhjemmel eller prinsipp som skal være en del av fylkesnemndas vurdering i den aktuelle sak. Ved første øyekast kan det fremstå negativt at barnets mening i de fleste saker ikke påpekes direkte som en faktor som skal tas hensyn til i saken, selv om barnets beste som nevnt i utgangspunktet også skal ta dette til etterretning.. Det har også blitt påpekt av sentrale aktører som barnevernsproffene at det er viktig å anvende språk og formuleringer som barnet selv forstår. Med bakgrunn i dette er det derfor rimelig å anta at prinsippet om barnets beste for den som ikke har direkte kunnskap om emnet ikke nødvendigvis forstår eller vet at dette prinsippet også inneholder en vurdering og vektning av barnets mening. Det fremstår også som uheldig at lovhjemler om barns medvirkning ikke direkte forekommer i en slik avgjørelse da det klart og tydelig blir påpekt i lovverket at dette er en faktor som skal vurderes.

Over har det blitt påpekt at fylkesnemnda i en overvekt av vedtakene i mitt datamateriale ikke påpeker barnets medvirkning eller synspunkt som en direkte lovhjemmel eller prinsipp som skal tas hensyn til, men mer indirekte som en del av en barnets-beste vurdering. Videre ble det undersøkt om disse formuleringene har en sammenheng med selve vurderingen av barnets mening. Selv om det er uheldig at barnets mening blir påpekt i så liten grad som en førende lovhjemmel for fylkesnemndas vurderinger kan det likevel argumenteres for at det er hva fylkesnemnda gjør i praksis når det kommer til vekting og vurdering av barnets mening som på mange måter likevel er viktigst. Jeg sjekket derfor om funnene stemte med selve vurderingen i sakene ved å kryssjekke dimensjonene innenfor «ordbruk om barns medvirkning» opp mot dimensjonene innenfor «vekting av barnets mening». Funnene av denne analysen peker på at det ikke finnes en direkte sammenheng mellom hvordan fylkesnemnda ordlegger seg omkring barnets mening og hvordan de foretar en beslutning i saken når det gjelder «barnets beste». Denne dimensjonen sammenfaller både med korte og mangelfulle vurderinger av barnets mening, men også med lengre og mer grundige vurderinger av barnets mening. Når det gjelder det gjelder de andre dimensjonene i denne kategorien ser man at det finnes en viss sammenheng. I de vedtakene der lovhjemler om barns medvirkning ikke påpekes ser man at det forekommer en svært liten vurdering og påpekning av barnets mening, og i vedtakene som faller under «barnets mening – kort» og «barnets mening – i større grad» forekommer det i hovedsak noe grundigere og lengre vurderinger av barnets mening.

I andre del av analysen tok jeg for meg underproblemstillingen: «Hvordan vurderer fylkesnemnda alder og modenhet?». I sammenheng med denne problemstillingen ble det også undersøkt hvorvidt enighet eller ikke mellom barnet og fylkesnemnda i avgjørelsen hadde en påvirkning på denne vurderingen. Hovedfunnene som fremkommer av denne underproblemstillingen er at de modenhets- og aldersvurderingene som fylkesnemnda i hovedsak foretar seg baserer seg på «innsikt», «risikofaktorer» og «annet», men at det i flesteparten av vedtakene ikke foretas en alders- og modenhetsvurdering. Innsikt handler om hvorvidt barnet viser innsikt omkring egen situasjon, mens risikofaktorer handler om at barnets mening vurderes ut ifra hvilken risiko det eventuelt vil ha for barnet om det plasseres eller ikke. Videre så man at en stor del av vedtakene handlet under dimensjonen «annet», og den største delen av alder- og modenhetsvurderinger som foretas her baserer seg på det jeg har

valgt å kalle for «pålitelighet». Dette vil si at barnets mening vurderes ut ifra om barnet tidligere har lovet å gjennomføre en atferdsendring, men likevel ikke har gjort det.

Innenfor denne underproblemstillingen ble det også undersøkt hvorvidt barnets grad av enighet med fylkesnemnda påvirker hvordan det foretas en alder- og modenhetsvurdering. Funnene her påpeker på at fylkesnemnda ofte bruker alder- og modenhetsvurderingen i for å støtte egne vurderinger, og dette viser seg å være særlig tydelig innenfor dimensjonen «innsikt». Her ser man at innsikt hos barnet i tilfeller der fylkesnemnda og barnet er enig i avgjørelsen brukes dette som et positivt karaktertrekk og som et godt utgangspunkt for videre behandling. I de tilfelle der barnets mening og fylkesnemndas ikke sammenfaller ser man at barnets mening brukes som et negativt karaktertrekk ved å vise til at barnet ikke har tilstrekkelig innsikt i egen sak, og taler således for at barnet burde plasseres på tross av at barnet ikke ønsker dette. I all hovedsak ser man også at fylkesnemnda har en tendens til å vurdere barnets mening i et negativt lys. Med dette menes det at i de tilfellene der det foretas en alders- og modenhetsvurdering taler denne vurderingen ikke for at barnets mening skal bli hørt. Videre så man også at i flesteparten av tilfellene der det ikke ble foretatt en alders- og modenhetsvurdering var det enighet mellom barnet og fylkesnemnda om avgjørelsen, noe som sammenfaller med tidligere forskning som påpeker at det ikke foretas en vurdering av barnets mening i flere tilfeller der barnet og fylkesnemnda er enige i avgjørelsen.

I den siste delen av analysen tok jeg for meg underspørsmålet: «Hvordan vektlegges barnets mening av fylkesnemnda?». I likhet med kategorien over ble det også i dette tilfellet sjekket om vekting av barnets mening hadde en sammenheng med hvorvidt barnet og fylkesnemnda var enige eller ikke om avgjørelsen i saken. Flertallene av vedtakene ble plassert i dimensjonen «en del». Dette betyr at et stort antall av sakene blir vurdert på en grundig og tilstrekkelig måte. I disse vedtakene blir barnets mening påpekt i stor grad i tillegg til en relativt nøye og grundig vurdering av og rundt denne meningen. I noen tilfeller ble også barnets ønsker eller motargumenter vurdert i større grad eller forsøkt imøtekommet. Dette gjaldt for eksempel ønske om plasseringssted, eller ønske om tilrettelegging av besøk for mennesker som barnet påpekte som viktige for dem. Dimensjonen «noe» kan som nevnt ikke påpekes at inneholder en fullverdig vurdering av barnets mening, men den inneholder likevel flere viktige momenter som burde fremkomme i en vurdering av barnets mening. Sammen

med dimensjonen «en del» utgjør disse to dimensjonene størstedelen av vedtakene innenfor mitt datamateriale. Med bakgrunn i dette er det dermed mulig å konkludere med at det i flesteparten av vedtakene foretas det en noenlunde rimelig vekting av barnets mening, selv om det i alle tilfeller ikke kan sies å være helt tilstrekkelig eller utbrodert i den grad som kanskje burde være standarden. Likevel burde det understrekes at det i 13 av 56 vedtak forekommer en svært kort og ufullstendig vurdering av barnets mening. Dette er således et ikke helt ubetydelig tall, og det fremstår som bekymringsverdig at det i disse sakene fremgår en vurdering av barnets mening som er langt under det som burde være standarden.

Det fremkommer videre at det er enighet mellom fylkesnemnda og barnet i avgjørelsen i de fleste av vedtakene som faller innenfor dimensjonen «lite». I vedtakene som faller under «noe» og «en del» er det et flertall av saker der barnet og fylkesnemnda er uenige i saken. Det er positivt at det i tilfeller der det er uenighet blir lagt vekt på barnets mening. Likevel viser funnene at det ser ut til å være en gjennomgående trend at barnets mening vektlegges og påpekes i mindre grad i de sakene der det er enighet mellom barnet og fylkesnemnda. Dette viser at man har en vei å gå når det gjelder vurdering av barnets mening i saker der det er enighet mellom barnet og beslutningsaktøren.

For å sammenfatte en konklusjon er det nødvendig å påpeke oppgavens hovedproblemstilling: *«Hvordan vurderer Fylkesnemnda barnets mening i saker der barn vurderes plassert og tilbakeholdt på institusjon uten eget samtykke?»*. Ved å sammenfatte underspørsmålene kan man konkludere med at barnets mening i seg selv kan med første øyekast ikke se ut til å være en sentral del av lovhjemlene som fylkesnemnda skal vurdere i sin sak ved at fylkesnemnda i flertallet av vedtakene ikke påpeker dette som en direkte lovhjemmel som skal tas hensyn til. Det har likevel ikke vist seg at dette nødvendigvis stemmer til tross for dette. Barnets mening blir i denne oppgaven vektet og vurdert rundt en del, selv om alle vurderingene ikke alltid kan sies å nå helt opp til øverste standard. Videre ser man at hvorvidt barnet er enig eller ikke i avgjørelsen har en påvirkning på både hvordan barnets mening vektet, men også på hvordan det foretas en vurdering av denne meningen. Barnets mening blir vurdert ut ifra flere ulike faktorer slik som eksempelvis innsikt, risikofaktorer og pålitelighet, og de fleste alders- og modenhetsvurderingene påpekes i hovedsak som negative trekk ved barnet som taler for en

plassering. Hvorvidt det er enighet mellom fylkesnemnda og barnet påvirker også hvordan disse anvendes, spesielt innsikt.

6.2 Begrensninger og veien videre

Som tidligere nevnt i metodekapittelet har denne oppgaven sine begrensninger. En av de viktigste grunnene til dette er at resultatene muligens ikke kan sies å være representative ved å påpeke at sakene som har blitt valgt som basis for mitt datamateriale er de som er tilgjengelige på Lovdata. Som nevnt er ikke dette alle sakene som i realiteten er avsagt i fylkesnemnder over hele Norge som ligger tilgjengelige her, men et utvalg av dem. Likevel har jeg gjennom min empiriske gjennomgang og analyse av datamaterialet lagt merke til at vedtakene er forskjellige både i utforming, lengde, typen problematikk hos barnet, og ikke minst er de forskjellige i hvordan fylkesnemnda vurderer barnets mening til tross for en viss overvekt av vurderinger med stort fokus på barnets mening. I samband med sistnevnte faktorer samt at jeg gjennom min gjennomgang i metodekapittelet har foretatt nødvendige steg for å sikre så høy datakvalitet som mulig kan det likevel påstås at resultatene er noenlunde representative og gyldige.

Denne oppgaven har satt søkelyset på et annet type datamateriale og tiltak enn det som har vært vanlig i tidligere forskning på feltet, nemlig barn som vurderes plassert på institusjon uten eget samtykke. På denne måten har jeg bidratt til kunnskap omkring hvordan et av statens beslutningsorganer vurderer og resonnerer i sine vurderinger omkring et av de muligens hardeste paternalistiske tiltakene som den norske stat gjennomfører. Samtidig har jeg også vist hvordan fylkesnemnda utøver skjønn ved å vise til det generelle og noenlunde uklare regelverket rundt barns medvirkning og hvordan fylkesnemnda tolker og foretar vurderinger rundt dette temaet.

Jeg vil avslutte denne oppgaven med å påpeke temaer og problemstillinger som kunne vært interessant å utforske videre. En problemstilling som umiddelbart fremstår som interessant, og ut ifra det jeg har lagt merke til ikke har blitt utforsket tidligere, er hvordan dømmende aktører slik som for eksempel fylkesnemnda selv opplever den vage ordlyden omkring barns medvirkning. Hva tenker de om lov- og regelverket omkring barns medvirkning, og hvordan

påvirker dette deres beslutninger? Kjenner de seg igjen i beskrivelsene av hvordan barnets mening vektet, og hvorfor foretar de alders- og modenhetsvurderingene ut ifra de kriteriene som kommer frem av tidligere forskning? Å se på saken fra dømmende beslutningstakere sin side er noe som ser ut til å mangle i forskningsfeltet, og som kunne gitt et bredere perspektiv på hvordan og hvorfor aktører som for eksempel fylkesnemnda foretar sine beslutninger og vurderinger omkring barns medvirkning.

7.0 Litteraturliste

- Alexander Proff og Glorija Proff. 2018. «Grunnmuren i barnas barnevern». I *Barnas Barnevern - Trygt, nyttig og samarbeidende for barn*, redigert av Alexander Proff., Glorija Proff., Toresen, Gunnar og Ida Steinrem. Oslo: Universitetsforlaget.
- Archard, David & Marit Skivenes. 2009a. «Hearing the child». *Child and Family Social Work* 14: 391-399. DOI: 10.1111/j.1365-2206.2008.00606.x
- Archard, David & Marit Skivenes. 2009b. «Balancing a Child's Best Interests and a Child's Views». *International Journal of Children's Rights* 17:1-21. DOI: 10.1163/157181808X358276
- Barne- og familiedepartementet. 2003. «FNs konvensjon om barnets rettigheter». Hentet fra: https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdfv/178931-fns_barnekonvensjon.pdf (Lest 08.09.19)
- Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet. 2019. «Hjelpetiltak i hjemmet».. Hentet fra: https://bufdir.no/Barnevern/Tiltak_i_barnevernet/Hjelpetiltak_i_hjemmet/ (Lest 20.03.20)
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. 2020a. «Organisering og oppgaver». Hentet fra: https://bufdir.no/Barnevern/Om_barnevernet/Organisering_og_oppgaver/ (Lest: 08.09.19)
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. 2020b. «Barnevernets arbeid». Hentet fra: https://bufdir.no/Barnevern/Om_barnevernet/Om_barnevernet/ (Lest 09.09.19)
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. 2020c. «Barnevernsinstitusjoner». Hentet fra: https://bufdir.no/Barnevern/Tiltak_i_barnevernet/Barnevernsinstitusjoner/ (Lest 09.09.19)
- Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet 2020d. «Barn og unge som bor i fosterhjem eller institusjon». Hentet fra: https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnevern/Barn_og_unge_med_tiltak_fra_barnevernet/Barn_og_unge_plassert_utenfor_hjemmet/ (Lest 01.06.20)

Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet. 2020e. «Oppsummert status i tall for barnevernet».

Hentet fra:

https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnevern/Oppsummert_status_i_tall_for_barnevernet/ (Lest: 01.06.20)

Barnevernloven. Lov om barneverntjenester av 17. juli 1992 nr. 100. Hentet fra:

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100#KAPITTEL_1

Bratberg, Øivind. 2018. *Tekstanalyse for samfunnsvitere*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk

Conly, Sarah. 2012. *Against Autonomy: Justifying Coercive Paternalism*. Cambridge:

Cambridge University Press

Conly, Sarah. 2017. «Paternalism, coercion, and the unimportance of (some) liberties».

Behavioral Public Policy 1(2): 207-218. DOI: doi:10.1017/bpp.2016.10

Dworkin, Ronald. 1967. «The Model of Rules». *The University of Chicago Law Review*

35(1): 14-46. Tilgjengelig fra:

<https://www.jstor.org/stable/pdf/1598947.pdf?refreqid=excelsior%3A1482564356e334ab204224f86b46973f>

Dworkin, Ronald. 1972. «Paternalism». *Oxford University Press* 56(1): 64-84

Dworkin, Ronald. 1977. *Taking Rights Seriously*. Cambridge: Harvard University Press.

Feinberg, Joel. 1971. «Legal Paternalism». *Canadian Journal of Philosophy* 1(1): 104-124

FN-sambandet. 2019. «Barnekonvensjonen». Hentet fra:

<https://www.fn.no/om-fn/avtaler/Menneskerettigheter/Barnekonvensjonen> (Lest 15.03.20)

Forandringsfabrikken. «Forandringsfabrikkens arbeid på barnevern». Hentet fra:

<https://www.forandringsfabrikken.no/article/forandringsfabrikkens-arbeid-p%C3%A5-barnevern> (Lest 19.11.19)

Forandringsfabrikken. 2016. «Forslag til barnevernlov fra Barnevernsproffene». Hentet fra:

<https://www.forandringsfabrikken.no/files/Barnas-Barnevernlov-mai2016-liten-versjon-uten-bilder.pdf>

Forandringsfabrikken. 2019. «Hvis jeg var ditt barn: om tvang i barneverninstitusjon». Hentet

fra: https://www.forandringsfabrikken.no/files/Hvis_jeg_var_ditt_barn_barnevern.pdf

Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker, a. «Saksgang». Hentet fra:

<https://www.fylkesnemndene.no/no/saksgang/> (Lest 13.09.19)

Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker, b. «Frivillige hjelpetiltak». Hentet fra:

<https://www.fylkesnemndene.no/no/sakstyper/frivillige-hjelpetiltak/> (Lest 03.03.20)

Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker, c. «Definisjoner». Hentet fra:

<https://www.fylkesnemndene.no/no/saksgang/Definisjoner/> (Lest 03.03.20)

Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker. 2017. «Informasjon til alminnelige og fagkyndige medlemmer i fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker».

Goodin, Robert. E. 1993. «Democracy, Preferences and Paternalism». *Policy Science* 26(3):

228-247. Hentet fra: <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/BF00999718.pdf>

Grønmo, Sigmund. 2004. *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Bergen: Fagbokforlaget.

Grunnloven. Kongeriket Noregs Grunnlov av 17. mai 1814 . Hentet fra:

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1814-05-17/KAPITTEL_5?

Haugen, Gry, Mette, D., Paulsen, Veronika. og Berit Berg. 2012. «Foreldre og barns erfaringer i møte

med barneverntjenesten i Trondheim kommune». Hentet fra:

<https://samforsk.no/SiteAssets/Sider/publikasjoner/foreldre%20og%20barns%20erfaringer%20i%20m%C3%B8te%20med%20barneverntjenesten%20i%20trondheim%20kommune.pdf>

(Lest: 18.02.20)

Hawkins, Keith. 1992. *The Uses of Discretion*. Oxford: Clarendon Press

Helsetilsynet. 2018. «Barnets synspunkt når ikke frem: Oppsummeringsrapport etter

landsomfattende tilsyn med Bufetat 2017». Hentet fra:

https://www.helsetilsynet.no/globalassets/opplastinger/publikasjoner/rapporter2018/helsetilsynetrapport3_2018.pdf (Lest: 17.04.20)

Helsetilsynet. 2019. «Tvangsbruk i barnevernsinstitusjoner: Forekomsten av tvangsbruk og

fylkesmannens klagebehandling av tvangsbruk i barnevernsinstitusjoner». Hentet fra:

https://www.helsetilsynet.no/globalassets/opplastinger/publikasjoner/rapporter2019/helsetilsynetrapport10_2019.pdf (Lest 04.12.19)

King, Gary., Keohane, Robert O. og Sidney Verba. 1994. *Designing Social Enquiry:*

Scientific Inference in Qualitative Research. New Jersey, USA: Princeton University Press

Kneupper, Charles W. 1978. «Teaching Argument: An Introduction to the Toulmin Model».

National Council of Teachers of English 29(3): 237-241

Le Grand, Julian & Bill New. 2015. *Government Paternalism: Nanny State or Helpful*

Friend?. London: Princeton University Press

Lipsky, Michael. 2010. *Street-Level Bureaucracy: Dilemmas of the Individual in Public*

Services. 30th anniversary expanded ed. New York: Russell Sage Foundation

Lovdata, a. «Om lovdata». Hentet fra: https://lovdata.no/info/om_lovdata (Lest 03.04.20)

Lovdata, b. «Dommer og andre rettsavgjørelser». Hentet fra:

<https://lovdata.no/register/dommer> (Lest 03.04.20)

- Magnussen, Anne-Mette og Marit Skivenes. 2015. «The Child's Opinion and Position in Care Order Proceedings». *International Journal of Children's Rights* 23: 705-723. DOI: <https://doi.org/10.1163/15718182-02304001>
- Molander, Anders. 2016. *Discretion in the Welfare State: Social rights and professional judgment*. Abingdon Oxon: Routledge Focus
- Molander, Anders., Grimen, Harald., & Erik Oddvar Eriksen. 2012. «Professional Discretion and Accountability in the Welfare State». *Journal of Applied Philosophy* 29(3): 214-230. DOI: 10.1111/j.1468-5930.2012.00564.x
- NOU 2003:19. 2003. «Makt og demokrati: Sluttrapport fra Makt- og demokratiutredningen». Oslo: Arbeids- og administrasjonsdepartementet.
- Paulsen, Veronika. 2016. «Ungdommers erfaringer med medvirkning i barnevernet». *Fontene Forskning* 1(9): 4-15. Hentet fra: <https://fonteneforskning.no/pdf-15.44730.0.3.addb44a4fe>
- Pope, Thaddeus Mason. 2004. «Countring the dragon's teeth and claws: the definition of hard paternalism». *Georgia State University Law Review* 20(3): 659-722.
- Pope, Thaddeus Mason. 2005. «Monstrous Impersonation: A Critique of Consent Based Justifications for Hard Paternalism». *UMKC Law Review* 73(3): 681- 713
- Regjeringen. «Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker». Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dep/bfd/org/etater-og-virksomheter-under-barne-og-likestillingsdepartementet/fylkesnemndene-for-sosiale-saker/id418110/> (Lest 03.03.20)
- Ringdal, Kristen. 2013. *Enhet og mangfold: Samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Rothstein, Bo. 1998. *Just institutions matter: the moral and political logic of the universal*

welfare state. Cambridge University Press

Fjeld, Rune., Sasaoka, Karin., Madland, Sigrunn., Skivenes, Marit., Øvreeide, Haldor og Hilde Ordemann. 2020. «Det kan høres ut som en bagatell, men ikke for meg da: Gjennomgang av ti særlig konfliktfylte saker i Bergen kommune».

Skaale Havnen, Karen, J., Christiansen, Øivin., Hesvik Ljones, Eirinn., Lauritzen, Camilla., Paulsen, Veronika., Jarlby, Frederikke og Svein Arild Vis. 2020. «Barnevernets undersøkelsesarbeid, delrapport 5. Å medvirke når barnevernet undersøker: En studie av barn og foreldres medvirkning i barnevernets undersøkelsesarbeid». Hentet fra:
https://bufdir.no/globalassets/global/nbbf/barnevern/a_medvirke_nar_barnevernet_undersoker_en_studie_av_barn_og_foreldres_medvirkning_i_barnevernets_undersokelsesarbeid.pdf (Lest 18.04.20)

Skivenes, Marit. 2010. «Judging the Child's Best Interests: Rational Reasoning or Subjective Presumptions?». *Sage Journals* 53(4): 339–353. DOI: 10.1177/0001699310379142

Skivenes, Marit og Hege Stein Helland. 2019. «Adopsjon som barneverntiltak». Bergen: Centre for Research on Discretion and Paternalism. Hentet fra:
https://bibliotek.bufdir.no/BUF/101/Adopsjon-som-barneverntiltak_revidert.pdf

Skivenes, Marit og Line Sørdsdal. 2018. «The Child's Best Interest Principle across Child Protection Jurisdictions». I *Human Rights in Child Protection*, redigert av Eriksen, Asgeir-Falch og Elisabeth Backe-Hansen, 59-89. London: Palgrave Macmillan. DOI:
<https://doi.org/10.1007/978-3-319-94800-3>

Skjørten, Kristin og Kirsten Sandberg. 2019. «Children's Participation in Family Law Proceedings». I *Children's Rights in Norway: An Implementation Paradox?*, redigert av Langford, M., Skivenes, M. og Karl Harald Søvig, 300-332. Oslo: Universitetsforlaget

Statistisk Sentralbyrå. 2020. «Barn med tiltak i løpet av året og per 31. desember, etter region, tiltakskategori, statistikkvariabel og år. Tall for 2018 og 2019». Hentet fra:

<https://www.ssb.no/statbank/sq/10037012> (Lest 20.06.20)

Toulmin, Stephen. E. 2003. *The uses of argument*. New York: Cambridge University Press

Trætteberg, Håkon., Dalby. & Karl Henrik Sivesind. 2015. «Ideelle organisasjoners særtrekk og merverdi på helse- og omsorgsfeltet». *Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor* 2: 1-56. Hentet fra:
https://www.regjeringen.no/contentassets/fe5c39d8a7664f7895dbba29bf350173/ideelle_organisasjoners_saertrekk_og_merverdi_innenfor_helse-og_omsorgsfeltet_2015-2.pdf

United Nations Treaty Collection. 1990. «Convention on the rights of the child». Hentet fra:
https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=IV-11&chapter=4&clang=en (Lest 23.11.19)

United Nations: Convention on the Rights of the Child (UNCRC). 2009. «General Comment No. 12, 2009 on the right of the child to be heard». Hentet fra:
<https://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/AdvanceVersions/CRC-C-GC-12.pdf> (Lest 28.02.20)

United Nations: Convention on the Rights of the Child (UNCRC). 2013. «General Comment No. 14, 2013 on the right of the child to be heard». Hentet fra:
https://www2.ohchr.org/English/bodies/crc/docs/GC/CRC_C_GC_14_ENG.pdf (Lest 04.03.20)

Winter, Søren. C., & Vibeke Lehmann Nielsen. 2008. *Implementering af Politik*. Aarhus: Academica

8. Vedlegg

Vedlegg 1: Ordbruk om barns medvirkning

Ordbruk om barns medvirkning		
<i>Barnets beste (N=37)</i>	<i>Barnets mening – kort (N=10)</i>	<i>Barnets mening – viktig og i større grad (N=6)</i>
<p>«Det er bare hensynet til barnet, og ikke hensyn til andre, for eksempel hensyn til foreldrene eller samfunnet, som kan begrunne vedtaket» (18-1)</p> <p>«Det er videre et vilkår at plasseringen samlet sett vurderes å være til ungdommens beste, jf. Barnevernloven §4-1 og Grunnloven §104» (18-2)</p> <p>«..samt at plasseringen i institusjon antas å være til barnets beste, jf. barnevernloven § 4-1» (18-3)</p> <p>«Det er videre et vilkår at plasseringen vurderes å være til ungdommens beste» (18-4)</p> <p>«Ved vurderingen av tiltak etter § 4-24 skal det legges avgjørende vekt på hensynet til barnets beste, jf. § 4-1.» (18-6)</p> <p>«Det er videre et vilkår at plasseringen vurderes å være til ungdommens beste. Dette innebærer at det bare er hensynet til barnet, og ikke hensyn til andre, for eksempel hensyn til foreldrene eller samfunnet, som kan begrunne vedtaket» (18-7)</p> <p>«..samt at plasseringen i institusjon vurderes å være til barnets beste, jf. barnevernloven § 4-1» (18-8)</p> <p>«Det er videre et vilkår at plasseringen vurderes å være til ungdommens beste» (18-9)</p> <p>«Det er videre et krav at plasseringen vurderes å være til ungdommens beste, jf. barnevernloven § 4-1.» (18-10)</p> <p>«Alle tiltak som iverksettes i kraft av barnevernloven, må være til barnets beste, jf. barnevernloven § 4-1.» (18-11)</p> <p>«Det er videre et vilkår at plasseringen vurderes å være til ungdommens beste» (18-14)</p> <p>«..og at tiltaket totalt sett er til barnets beste, jf. § 4-1.» (18-15)</p> <p>«Det er videre et vilkår at plasseringen vurderes å være til ungdommens beste» (18-16)</p> <p>«og plasseringen må også, etter en helhetlig vurdering, anses å være til det beste for barnet, jf. barnevernloven § 4-1.» (18-17)</p> <p>«Det er videre et vilkår at plasseringen vurderes å være til ungdommens beste» (18-18)</p>	<p>«..tanker og ønsker skal tillegges ikke ubetydelig vekt, jfr. barnevernloven § 6-3. Det er videre et krav om at plasseringen skal være til barnets beste, jfr. barnevernloven § 4-1(..). (18-12)</p> <p>«Endelig skal det resultatet nemnda faller ned på være til beste for A, jf. bvl § 4-1. Det syn A selv har på kommunens forslag skal tillegges vekt.» (18-20)</p> <p>«Utgangspunktet for fylkesnemndas avgjørelse er at alle tiltak som iverksettes med hjemmel i barnevernloven, skal være til barnets beste jf bvl § 4-1 jf. Norges Grunnlov § 104 (2) (heretter Grl.)(..) Det vises til bvl § 6-3a) jf 7-19 (3) hvor det fremgår at barnets synspunkt skal vurderes» (18-22)</p> <p>«Endelig vil nemnda vise til prinsippet i bvl § 4-1 om betydningen av ungdommens eget syn på saken» (18-25)</p> <p>«Utgangspunktet for fylkesnemndas avgjørelse er at alle tiltak som iverksettes i medhold av barnevernloven skal være til barnets beste, jfr. barnevernloven § 4-1. Det vises også til Grunnloven § 104 annet ledd: «Ved handlingar og i avgjerder som vedkjem born, skal kva som er best for barnet, vere eit grunnleggjande omsyn.»(..) Det er videre et krav om at plasseringen skal være til barnets beste, jfr. barnevernloven § 4-1, og det skal legges vekt på hva barnet selv mener, jfr. barnevernloven § 6-3» (18-27)</p> <p>«..hans tanker og ønsker skal tillegges ikke ubetydelig vekt, jfr. barnevernloven § 6-3(..)Det er videre et krav om at plasseringen skal være til barnets beste, jfr. barnevernloven § 4-1» (19-7)</p> <p>«Tilsvarende vilkår følger av Grunnloven § 94. I forholdsmessighetsvurderingen skal det legges avgjørende vekt på det som er barnets beste, jf. barnevernloven § 4-1 første ledd(..) Videre må plasseringen være forholdsmessig og til barnets beste, jf. barnevernloven § 4-1. I denne vurderingen skal det blant annet legges vekt på barnets egen mening, jf. barnevernloven § 6-3.» (19-10)</p> <p>«Det er videre et vilkår at plasseringen vurderes å være til ungdommens beste(..)Barnets synspunkt • Hvilken vekt tillegges barnets syn</p>	<p>«Det er en grunnleggende forutsetning at plasseringen anses nødvendig og til barnets beste(..)Barnet eller ungdommens egen oppfatning er et vesentlig moment ved vurderingen av hva som kan anses å være til barnets beste. Retten til å bli hørt, og til å få sin mening tillagt vekt i overensstemmelse med alder og utvikling, er blant annet forankret i grl. § 104 og Barnekonvensjonen art 3 og art 12 » (18-5)</p> <p>«Det er videre et vilkår at plasseringen samlet sett vurderes å være til ungdommens beste, jf. bvl. § 4-1 og Grunnloven § 104(..)Det er en nær forbindelse mellom barnets beste og dets rett til å uttale seg. Det er derfor av vesentlig betydning at barnets synspunkter og mening inngår i vurderingen av hva som er til dets eget beste. Barnets mening skal tillegges vekt i overensstemmelse med dets alder, utvikling og modenhet, jf. Grunnloven § 104 og bvl. § 6-3» (18-13)</p> <p>«..og at tiltaket totalt sett er til barnets beste, jf. barnevernloven § 4-1(..)Barnets syn på saken vil være et viktig element i hva som er til barnets beste. Barns rett til å bli hørt følger av FNs barnekonvensjon artikkel 12. Et barn som har fylt 7 år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, har rett til å uttale seg for det tas avgjørelser som berører ham eller henne, jf, barnevernloven § 6-3. Barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet. Det er nær forbindelse mellom barnets uttalerett og barnets beste. Det er derfor av vesentlig betydning at barnets perspektiv og meninger inkluderes i vurderingen av hva som er til barnets beste. Barn skal imidlertid ikke bestemmes mer enn det som er faglig forsvarlig. I noen situasjoner må det bestemmes noe annet enn det barnet ønsker. Fylkesnemnda har ansvaret for å treffe de avgjørelser som er til barnets beste» (18-19)</p> <p>«Det er videre et vilkår at plasseringen vurderes å være til ungdommens beste(..)Ungdommens mening skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet. Det er nær forbindelse mellom dets uttalerett og dets beste. Det er derfor av vesentlig betydning at ungdommens perspektiv og meninger inkluderes i vurderingen av hva som er til dets beste. Ungdommer skal ikke bestemmes mer enn det som er forsvarlig. Det er nemnda som har ansvaret for å treffe den faglige riktige beslutningen.» (19-14)</p> <p>«Det er videre et vilkår at plasseringen vurderes å være til ungdommens beste(..)Det er også et vilkår at en atferdsplassering er til barnets beste. Barnets syn på saken vil være</p>

<p>«Det er videre et vilkår at plasseringen vurderes å være til ungdommens beste» (18-21)</p> <p>«Det er videre et vilkår at plasseringen vurderes å være til ungdommens beste» (18-23)</p> <p>«Det er videre et vilkår at plasseringen vurderes å være til ungdommens beste» (18-24)</p> <p>«Det skal ved vurderingen legges avgjørende vekt på hensynet til barnets beste, jf. barnevernloven § 4-1» (18-26)</p> <p>«..og til det beste for det aktuelle barnet (prinsippet om barnets beste)» (18-28)</p> <p>«Det er videre et vilkår at plasseringen vurderes å være til ungdommens beste» (19-1)</p> <p>«Det er videre et vilkår at plasseringen vurderes å være til ungdommens beste» (19-2)</p> <p>«Det er videre et vilkår at plasseringen vurderes å være til ungdommens beste.» (19-3)</p> <p>«Det er videre et vilkår at plasseringen vurderes å være til ungdommens beste» (19-4)</p> <p>«Det er videre et vilkår at plasseringen vurderes å være til ungdommens beste» (19-5)</p> <p>«Vedtaket må i tillegg være forholdsmessig og til ungdommens beste» (19-6)</p> <p>«og at tiltaket etter en helhetsvurdering anses å være til barnets beste, jf. § 4-1.» (19-9)</p> <p>«Det er videre et vilkår at plasseringen vurderes å være til ungdommens beste, jf. barnevernloven § 4-1.» (19-15)</p> <p>«Det er en forutsetning for vedtak om forlengelse av plassering og tilbakeholdelse uten samtykke, at slikt vedtak vurderes som nødvendig og til beste for barnet.» (19-17)</p> <p>«Det er videre et vilkår at plasseringen vurderes å være til barnets beste» (19-18)</p> <p>«Det er videre et vilkår at plasseringen vurderes å være til ungdommens beste» (19-20)</p> <p>«Det er også et vilkår for plassering at det etter en samlet vurdering anses å være til den mindreåriges beste og at tvangsvedtaket fremstår som forholdsmessig.» (19-21)</p> <p>«Det er videre et vilkår at plasseringen vurderes å være til ungdommens beste» (19-22)</p> <p>«Tvangsplassering må i tillegg etter en helhetsvurdering framstå som nødvendig, og til det beste for det aktuelle barnet (prinsippet om barnets beste).» (19-23)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Totalvurderingen av barnets beste • barnets egen identitet • barnets og foreldrenes etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn • barnets synspunkter • barnets behov for å bevare familiemiljøet og opprettholde viktige relasjoner • barnets behov for omsorg og beskyttelse • barnets sårbarhet • barnets helse, utdanning og utvikling .» (19-11) <p>«..hans tanker og ønsker skal tillegges ikke ubetydelig vekt, jfr. barnevernloven § 6-3.. Det er videre et krav om at plasseringen skal være til barnets beste, jfr. barnevernloven § 4-1.» (19-12)</p> <p>«Tilsvarende vilkår følger av Grunnloven § 94. I forholdsmessighetsvurderingen skal det legges avgjørende vekt på det som er barnets beste, jf. barnevernloven § 4-1 første ledd(..)I denne vurderingen skal det blant annet legges vekt på barnets egen mening, jf. barnevernloven § 6-3.» (19-13)</p>	<p>et viktig element i vurderingen av hva som er til barnets beste. Barns rett til å uttale seg følger av FNs barnekonvensjon artikkel 12. Et barn som har fylt 7 år og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, har rett til å uttale seg før det tas avgjørelser som berører ham eller henne, jf. barnevernloven § 6-3. Barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet. Det er nær forbindelse mellom barnets uttalerett og barnets beste. Det er derfor av vesentlig betydning at barnets perspektiv og meninger inkluderes i vurderingen av hva som er til barnets beste. Barn skal ikke bestemme mer enn det som er forsvarlig. Det er nemnda som har ansvaret for å treffe den faglig riktige beslutningen.» (19-19)</p> <p>«Det er videre et vilkår at plasseringen vurderes å være til ungdommens beste, jf. § 4-1(..)Barnets syn på saken vil være et viktig element i vurderingen av hva som er til barnets beste. Barns rett til å bli hørt følger av FNs barnekonvensjon artikkel 12. Et barn som har fylt 7 år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, har rett til å uttale seg før det tas avgjørelser som berører ham eller henne, jf. barnevernloven § 6-3. Barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet. Det er nær forbindelse mellom barnets uttalerett og barnets beste. Det er derfor av vesentlig betydning at barnets perspektiv og meninger inkluderes i vurderingen av hva som er til barnets beste. Barn skal imidlertid ikke bestemme mer enn det som er faglig forsvarlig. I noen situasjoner må det bestemmes noe annet enn det barnet selv ønsker. Fylkesnemnda har ansvaret for å treffe de avgjørelser som er til barnets beste.» (19-25)</p>
---	--	---

«Det er videre et vilkår at plasseringen vurderes å være til ungdommens beste.» (19-24)		
«Det er videre et vilkår at plasseringen vurderes å være til ungdommens beste» (19-27)		
«Det er videre et vilkår at plasseringen vurderes å være til ungdommens beste» (19-28)		

Vedlegg 2: Alder og modenhet

Alder og modenhet					
<i>Alder</i> (N=3)	<i>Innsikt</i> (N=13)	<i>Autentisk</i> (N=1)	<i>Risiko</i> (N=11)	<i>Konsekvent</i> (N=5)	<i>Annet</i> (N=9)
<p>«Gutt er 16 år, slik at hans tanker og ønsker skal tillegges ikke ubetydelig vekt, jfr. barnevernloven § 6-3. Han har selv samtykket til plassering ved U Ungdomssenter»</p> <p>«A er 15 år, og i henhold til barnevernloven § 6-3 skal hans egen mening tillegges vekt. A opplyste i samtalen med nemndas medlemmer at han ikke samtykker i plassering i institusjon i medhold av barnevernloven § 4-24. Det er etter fylkesnemndas oppfatning behov for tettere innramming i institusjon. Fylkesnemnda vurderer derfor at hjelpetiltak i hjemmet ikke er tilstrekkelig nå, og at det ikke bør legges avgjørende vekt på As egen mening» (18-26)</p> <p>«A er 16 år, slik at hans tanker og ønsker skal tillegges ikke</p>	<p>«Han har motstand mot å avstå fra hasjrusen. A har i samtidig ingen realistiske planer for hvordan han skal komme ut av sitt avhengighetsproblem, og framstår ikke tilstrekkelig moden til å gjøre en reflektert vurdering av alvoret i situasjonen. Samlet sett vurderer nemnda at det er nødvendig med en plassering mot As vilje nå» (18-5)</p> <p>«A erkjenner i det vesentlige beskrivelsene av hennes atferd og fungering de senere år. Hun gir uttrykk for at hun ønsker hjelp for å få en best mulig utvikling fremover. Hun samtykker til plassering etter § 4-24 og nemnda legger derfor til grunn at hun aksepterer at tvang er et nødvendig tiltak for at hun skal kunne få den hjelp hun har behov for. A viser ved dette innsikt i sin egen situasjon og behov, som er et godt utgangspunkt for den videre oppfølgingen av henne» (18-6)</p> <p>«Fylkesnemnda mener at A har behov for langvarig behandling, og at det er nødvendig å fatte vedtak med lovens</p>	<p>«Vurderingen er videre at det kan reises berettiget tvil om As samtykke til plasseringen fremstår som konsistent og informert. Fylkesnemnda legger til grunn at det er nødvendig å treffe vedtak som åpner for plassering og tilbakehold uten hennes samtykke.» (18-9).</p>	<p>«Det foreligger plikt til å sikre og beskytte gutten mot en ytterligere forverring i atferd og utvikling, og etablere forsvarlige rammer rundt ham som kan korrigere uhensiktsmessige atferdsstrategier, stå i utageringer og skjerme ham mot rus og det uoversiktlige miljøet han dras mot. Dette er nødvendig selv om gutten ikke ønsker slik plassering selv, og han har rømt fra flere institusjoner» (18-3)</p> <p>«A har hele tiden tenkt og ønsket et fosterhjem å flytte til. Ut i fra hans rusbruk er ikke det mulig i dag» (18-7)</p> <p>«Fylkesnemnda vurderer at As beste i dag er å bo på en atferdsinstitusjon med klare og trygge rammer, som kan håndheves og som dermed gir A en stabilitet og forutsigbarhet som hun har så stort behov for. Det er forståelig at hun kan ønske seg mer ungdommer rundt seg og at de voksne ikke er så tett på, men hensynet til å skjerme henne mot egen selvskadende</p>	<p>«As motivasjon for plassering har variert, og han er beskrevet som lett påvirkelig og impulsiv. Nemnda finner at det er nødvendig å fatte tvangsvedtak om plassering med hjemmel i lovens § 4-24. Det vises til at også samtlige parter synes å være enige om dette» (18-1)</p> <p>«A har tidligere ønsket å bo hos mor. I løpet av 2018 har hun gitt uttrykk for å ønske seg til institusjon i X samt å fortsatt bo i fosterhjemmet. Ifølge fostermor har A inntil for én måned siden over tid gitt uttrykk for at hun vil på institusjon da hun opplever fosterhjemmet som et fengsel. A har til nemnda gitt uttrykk for at hun ikke vil på Institusjon T, men til far» (18-13)</p> <p>«As synspunkt på plasseringen har vært skiftende. Det er viktig å sikre kontinuitet, og</p>	<p>«Det som taler imot at han vil klare å oppfylle det han sier, er at han også tidligere også har lovet dette, uten at han har holdt det. Sammenholdt med farepotensialet, ved å kjøre de ulike kjøretøyene i stor hastighet, har nemnda kommet til at det er til Gutt f. 2003s beste at det bestemmes langvarig behandlingsopphold på institusjon, selv om han har et annet standpunkt, jf. barnevernloven § 4-24 annet ledd, jf. § 4-1.» (18-4)</p> <p>«A har på omfattende måte og over lang tid vist at han ikke klarer å samarbeide med foresatte og myndighetspersoner om å bedre sin egen livssituasjon, når samarbeidet baserer seg på frivillighet. Det er derfor nødvendig å bruke tvang i en periode framover.» (18-14)</p> <p>«A ga i sin partsforklaring uttrykk for at han ønsker en ny sjanse. Han sa videre at dersom han ikke kan flytte tilbake til mor, ønsker han å bli boende på P. Slik nemnda ser det, har A fått flere sjanser(..)Guttens atferd på institusjonen da han var frivillig plassert, viser med all tydelighet at A ikke klarer å forholde seg til et opphold der han selv bestemmer om han vil trekke samtykket eller ikke. Han brukte samtykket som «brekkstang» for å oppnå fordeler som institusjonen</p>

<p>ubetydelig vekt, jfr. barnevernloven § 6-3. Han har vært på besøk hos institusjonen, og er positiv til det han har hørt, sett og erfart. A har også samtykket til plasseringen» (19-12)</p>	<p>lengstetid på inntil 12 måneder. Nemnda vurderer de som svært positivt at A selv erkjenner at han har nevnte behandlingsbehov, og at han har klare mål for fremtiden» (18-10)</p> <p>«A viser liten forståelse for sakens alvorlighetsgrad, og hans opptreden i det som for tiden er et enetiltak vurderes ikke som uttrykk for en reell innsikt og/eller atferdsendring.» (18-11)</p> <p>«Fylkesnemnda vurderer det som et viktig skritt at A selv vurderer at han har behov for sterkere rammer enn han har hatt innunder nåværende plassering. Han sa i forhandlingsmøtet at han ikke trivdes ved institusjonen S fordi de ikke hadde strenge nok rutiner der hvilket medførte, slik han opplevde det selv, at han måtte ta et større ansvar enn han ønsket. Han har også ønsket å samtykke til en plassering etter bvl § 4-26 hvilket trekker i retning av at han har forståelse for at det foreligger behov for strammere rammer.» (18-22)</p> <p>«Nemnda har lagt noe vekt på Jente sine tanker og ønsker, men finner likevel at det er best for henne å bli plassert på Institusjonen i inntil 1 år. Jente har gjennom sin atferd og forklaring i nemnda fremstått som en umoden jente med svært liten selvinnsett. Et eksempel på dette er når hun besvarer et spørsmål om hun trenger hjelp til noe ved å si at det eneste hun trenger er mobiltelefon og treningstøy. Hun evner ikke å ta gode</p>		<p>atferd og mulighet for å motivere for utredning og behandling, veier per i dag tyngre» (18-18)</p> <p>«Ut fra en vurdering av Gutt sin forklaring, sammenholdt med varigheten og omfanget av hans rusmisbruk og psykiske problemer, har nemnda kommet til at det ikke er godt nok for Gutt at han bor hjemme hos sin mor i denne fasen. Således må Gutt lære seg å ikke bruke rusmidler utenfor institusjon(..)Ut fra en totalvurdering av Gutt sitt beste, jf. § 4-1, har nemnda kommet til at Gutt skal plasseres på Ykollektivt, til tross for at han ikke ønsker dette. Det legges da avgjørende vekt på at han ønsker å bryte med sitt tidligere destruktive liv, og at en plassering vil gjøre det mer sannsynlig at han klarer det enn det motsatte. Tvert om er det en sannsynlighet for at hans tidligere destruktive livsførsel vil fortsette såfremt han ikke plasseres på institusjonen» (19-2)</p> <p>«Fylkesnemnda har forståelse for at A ikke ønsker et opphold på institusjon, og at det er ekstra vanskelig for ham at dette er et stykke unna hjemstedet. Samtidig er det åpenbart at A har utviklet et svært alvorlig og bekymringsfullt rusmisbruk og avhengighet, i tillegg til at han har psykiske vansker» (19-4)</p> <p>«Til tross for at dette er i strid med Gutt f 2003 sitt ønske,</p>	<p>ikke ha usikkerhet og risiko knyttet til plasseringens varighet» (18-16)</p> <p>«Hans motivasjon i forhold til ønske om å bli rusfri, synes å være svært varierende. Han ga selv uttrykk for at han både ønsket, og i neste øyeblikk ikke ønsket, å slutte med hasj. Han fremstår som svært ambivalent og hans sterke motstand mot regler og hans sterke ønske om frihet, gjør at nemnda vurderer det som helt nødvendig at han plasseres på institusjon uten eget samtykke» (18-23)</p> <p>«A ønsker ikke en tvangsplassering på I. Hva A egentlig ønsker, fremstår som noe uklart for nemnda. Slik nemnda forstår henne, er hun innforstått med at hun ikke kan flytte hjem. Hun synes også å være innforstått med at tiden ikke er moden for å flytte for seg selv, jf. hennes ønske om hjelp og oppfølging. Hennes valg om å flytte til I for nemndas vedtak foreligger, er i realiteten en erkjennelse av at det ikke finnes et alternativ» (18-20)</p>	<p>mente ikke var tilrådelig» (18-19)</p> <p>«Slik nemnda vurderer saken skal As eget syn vektlegges både fordi han er 17 år, men kanskje særlig fordi betydningen av å lytte på han kan gi en bedre prognose for hans videre utvikling. Nemnda viser til at A ga uttrykk for at han så frem til sin 18-års dag og til å komme ut av barneverntjenestens makt. Om A skulle bli videre tvangsplassert ville han miste det lille håpet han nå holder fast i. Dette vil gi stor risiko for kontrolltap og utagering. Nemnda vurderer derfor at det beste er å lytte til As ønsker og hjelpe han ut av den fastlåste situasjonen han befinner seg i. Dette kan bidra til å redusere hans avmaktfølelse, noe som igjen kan føre til mindre grad av vold og utagering.» (18-25)</p> <p>«A motsetter seg tvangsplassering og ønsker å flytte hjem. Fylkesnemnda ser det slik at ingen tiltak utenom korttidsplassering på institusjon som vil være tilstrekkelig. Det har vært forsøkt med ulike tiltak. Foreldrene har mottatt veiledning fra BUP, og det har også blitt satt inn familieveiledning. A har hittil ikke ønsket oppfølging fra BUP. A har hatt oppfølging fra politiet, men stod ikke i dette. A trenger gode rammer, normal døgnrytme og et meningsfylt dagtilbud» (19-10)</p> <p>«I sin forklaring har barnet vært tydelig på at barnet vil oppleve det som om å bli umyndiggjort å bli plassert i 12 måneder, og at barnet i en slik situasjon vil bli sint og ha store problemer med å ta imot den hjelpen som barnet nå er motivert for. Fylkesnemnda mener at en løsning med å begrense plasseringstiden til en periode på åtte måneder, som vil innebære at tvangsplasseringen varer frem til en knapp måned før barnet når sin myndighetsalder, er den</p>
--	---	--	--	---	--

	<p>valg for seg selv» (18-27)</p> <p>«Nemnda fikk et godt inntrykk av A under hans forklaring for nemnda. Han fremstod som reflektert og med god selvinnsikt. Hans erkjennelse på utfordringene knyttet til rus og psykisk helse fikk han forklart på en god måte. Nemnda fikk også inntrykk av at hans motivasjon for behandling og kutt i rusmisbruket var oppriktig ment. Nemnda vurderer at denne selvinnsikten vil være bærende og viktig for den videre behandling» (19-1)</p> <p>«B viser heller ingen slik innsikt, fasthet og modenhet i sine beslutninger som må kreves for at behandlingen kan baseres på hans samtykke, jf barnevernloven § 4-26.» (19-3)</p> <p>«Det er positivt at han selv, i en viss grad, innser at han har behov for hjelp. Mulighetene for å lykkes med behandlingen vil da være større» (19-7)</p> <p>«Både foreldre og datter innser at hun fortsatt har et omfattende behandlingsbehov. En fortsatt plassering er derfor etter nemndas vurdering klart til Jentes beste» (19-8)</p> <p>«A har klart gitt uttrykk for til barnevernet i forkant av nemndsmøtet og via sin advokat i nemnda at hun overhode ikke vil på institusjon. Hun vil motsette seg dette på det sterkeste og hun vil rømme. Nemnda vurderer at hun ikke i tilstrekkelig grad ser sine egne store og udekkede behandlingsbehov for rusmisbruk og psykisk helse» (19-</p>		<p>vurderer nemnda at det vil være til Gutt f 2003 sitt beste at han blir plassert og tilbakeholdt i institusjon uten eget samtykke for en periode på inntil 12 måneder. Skal Gutt f 2003 få til en endring og hjelp til sine sammensatte utfordringer, trenger han oppfølging, rammer og struktur som i dag ikke kan tilbys hjemme hos far» (19-5)</p> <p>«Nemnda skal lytte til og vurdere ungdommens egen mening for avgjørelse treffes. Men nemnda mener at A nå trenger miljøterapeutiske tiltak innenfor rammene av en institusjon, dersom det skal la seg gjøre å endre hennes atferdsmønster og stoppe den raskt eskalerende utviklingen som har utspilt seg det siste året. Risikoen ved ikke å gjøre dette nå, er etter nemndas vurdering så overhengende, at As egen oppfatning av dette ikke kan være avgjørende» (19-6)</p> <p>«Nemnda har i sin vurdering lagt vekt på A sitt ønske, men finner at de øvrige momentene samlet sett tilsier en annen løsning. Nemnda finner som nevnt at A over tid har vist alvorlige atferdsvansker, og videre at det er stor risiko for at han vil utsette seg for betydelig fare for alvorlig skade ved å fortsette kontakten med farlige miljøer» (19-14)</p> <p>«Nemnda har imidlertid etter en samlet vurdering, der alvoret av situasjonen for Gutt forut for akutt plasseringen har stått sentralt, kommet til at det vil være til Gutts beste</p>		<p>beste løsning i denne saken» (19-13)</p> <p>«A har under forhandlingsmøtet gitt klart uttrykk for at han både ønsker og samtykker til en videre frivillig plassering ved R, avdeling P. A har under forhandlingsmøtet fremstått som moden og reflektert, og hans samtykke til en frivillig plassering ved institusjonen fremstår for nemnda som veloverveid og oppriktig» (19-17)</p> <p>«A ønsker helst at han kan bo hjemme, og at det settes inn hjelpetiltak i form av miljøarbeider og rusmiddelkontroll, samt tiltak som kan bedre kommunikasjonen mellom ham og foreldrene. Nemnda har sett hen til hans ønsker, men vurderer at A ikke er moden nok og/eller i posisjon til nå å vurdere hva som vil være til hans beste på sikt» (19-19)</p> <p>«A har vært godt likt av lærere og elever. Han blir gjennomgående beskrevet som en høflig, sympatisk, hyggelig og snill gutt. Samtidig beskrives det et gjennomgående stort gap mellom hvordan han fremstår, og hva han gjør/gjennomfører. Han uttrykker i all hovedsak enighet i hvordan ting skal gjøres, hva han skal gjøre og at det må skje endringer, men ingenting gjennomføres. Han fremstår for nemnda som veloppdragen og unnvikende, uten at han i særlig grad klarer å se konsekvensene av hva han gjør» (19-20)</p>
--	--	--	--	--	--

	<p>11)</p> <p>«A selv har imidlertid en svært begrenset probleminnsikt og problemerkjenning. A sine uttalelser i samtale med barneverntjenesten den 15. april 2019, bl.a. om ungdomsoppfølging og om utviklingene frem til samtalen, vurderes som illustrerende for dette» (19-18)</p> <p>«Nemnda har kommet til at plasseringstiden skal begrenses til 8 måneder, og har følgende begrunnelse for at rammen inntil 12 måneder ikke skal benyttes: (...)For det fjerde opplevde nemnda A under forhandlingsmøte som ærlig i forhold til egen rusproblematikk» (19-23)</p>		<p>å bli plassert på institusjonen W, til tross for hans motvilje mot dette» (19-21)</p> <p>«As sammensatte og omfattende atferdsuttrykk er kraftig hensett hennes unge alder, og avgjørende for at nemnda setter plasseringstidens maksimale ramme til nye 12 måneder. Hun er i et beskyttet miljø på institusjonen, mens hun på Q møter langt flere utfordringer. Nemnda har merket seg As syn, men har kommet til at de momentene som taler for en annen løsning må tillegges større vekt» (19-25)</p> <p>«Fylkesnemnda opplever at A er avhengig av sin mor, og at han absolutt ikke er motivert for å inngå i en behandlingssituasjon dersom han blir tvangsplassert (...) Fylkesnemnda mener derfor at det i denne saken vil være uforholdsmessig og ikke til As beste å plassere ham på institusjon mot hans vilje, og mener at A, med sine psykiske vansker, traumer og avhengighet av mor, står i fare for å bli ytterligere traumatisert ved en slik plassering» (19-28)</p>		
--	---	--	--	--	--

Vedlegg 3: Vekting av barnets mening

Vekting av barnets mening		
<i>Lite (N=13)</i>	<i>Noe (N=16)</i>	<i>En del (N=26)</i>
<p>«Nemnda finner at det er nødvendig å fatte tvangsvedtak om plassering med hjemmel i lovens § 4-24. Det vises til at også samtlige parter synes å være enige om dette. Nemnda finner at plasseringen av A vil være til hans beste, jfr. lovens § 4-1.» (18-1)</p> <p>«Det foreligger plikt til å sikre og beskytte gutten(...) Dette er nødvendig selv om gutten</p>	<p>«A erkjenner i det vesentlige beskrivelsene av hennes atferd og fungering de senere år. Hun gir uttrykk for at hun ønsker hjelp for å få en best mulig utvikling fremover. Hun samtykker til plassering etter § 4-24 og nemnda legger derfor til grunn at hun aksepterer at tvang er et nødvendig tiltak for at hun skal kunne få den hjelp hun har behov for. A viser ved dette innsikt i sin egen situasjon og behov, som er et godt</p>	<p>«A har i nemnda gitt uttrykk for store innvendinger mot plassering på Institusjon 3, fordi hun mener hun da ikke kan fortsette på skolen. Dette er ikke riktig. Bruk av tog til skolen er ikke vesensforskjellig fra å bo hjemme, da toget går 6 minutter tidligere fra stasjonen ved Institusjon 3. Hun ankommer imidlertid 19 minutter før skolestart når hun kommer fra Institusjon 3, mot 37 minutter dersom hun</p>

<p>ikke ønsker slik plassering selv, og han har rømt fra flere institusjoner» (18-3)</p> <p>«Nemnda er enig med partene, herunder Gutt selv, at det nå framstår som nødvendig med en institusjonsplassering for en periode» (18-8)</p> <p>«A er nå selv godt motivert for å flytte til L. Fylkesnemnda finner at den foreslåtte plasseringen fremstår som et nødvendig tiltak som er til jentas beste, jf. barnevernloven § 4-24, jf. § 4-1.» (18-9)</p> <p>«Gutt er 16 år, slik at hans tanker og ønsker skal tillegges ikke ubetydelig vekt, jfr. barnevernloven § 6-3. Han har selv samtykket til plassering ved U Ungdomssenter. Gutts egne tanker tillegges betydelig vekt, og de gjør at mulighetene for å lykkes med behandlingen fremstår som enda større.» (18-13)</p> <p>«B har samtykket til plasseringen. Hun forklarte i forhandlingsmøte at hun er innstilt på å dra til L, og at det er den beste løsningen nå. Hun forklarte videre at hun aller helst ville blitt værende i x, men at det er umulig. Nemnda har lagt vekt på Bs mening. Etter nemndas syn vil det være til Bs beste å være plassert på L i inntil et år mens hun mottar behandling» (18-21)</p> <p>«Fylkesnemnda mener at plassering er til As beste, jfr. bvl. § 4-1. Alle parter, også A, er av den oppfatning at det nå er riktig at kommunens begjæring tas til følge. A ser at han har behov for hjelp, og at frivillighet ikke er tilstrekkelig» (18-24)</p> <p>«Fylkesnemnda er kommet til at den tvungne plassering kan forlenges i ytterligere 12 måneder. Nemnda vil først vise til at både Jente og hennes foreldre slutter seg til kommunens forslag. Både foreldre og datter innser at hun fortsatt har et omfattende behandlingsbehov. En fortsatt plassering er derfor etter nemndas vurdering klart til Jentes beste» (19-8)</p> <p>«A er 16 år, slik at hans tanker og ønsker skal tillegges ikke ubetydelig vekt, jfr. barnevernloven § 6-3. Han har vært på besøk hos institusjonen, og er positiv til det han har hørt, sett og erfart. A har også samtykket til plasseringen» (19-12)</p> <p>«Slik fylkesnemnda ser det er en fortsatt plassering på institusjon til As beste, jf. barnevernloven § 4-1. A har selv samtykket til behandlingen.» (19-15)</p> <p>«A vil ikke bli plassert, og denne avgjørelse møter således hans ønske. Flertallet er av den oppfatning at avgjørelsen er til hans beste, jf. § 4-1.» (19-20)</p> <p>«Sammen med bl.a. sin mor har Gutt f. 2003 vært på besøk ved Y Ungdomssenter. Det er opplyst at han både er motivert for å</p>	<p>utgangspunkt for den videre oppfølgingen av henne. Omfattende tiltak har vært forsøkt uten at dette har ført til endring. Fortsatte frivillige tiltak vurderes ikke tilstrekkelig til å sikre A. Plassering i medhold av barnevernloven § 4-24 fremstår etter en helhetsvurdering som et nødvendig og forholdsmessig inngrep, som klart vil være til hennes beste, jf. bvl § 4-1.» (18-6)</p> <p>«A har hele tiden tenkt og ønsket et fosterhjem å flytte til. Ut i fra hans rusbruk er ikke det mulig i dag. Med et opphold på Institusjon 2 får han mange av de elementene et fosterhjem/familiehjem også tilbyr. Det er tett voksenoppfølging, stabilitet med god medleverturnus og han kan følges ut i voksenlivet med etablering. A fremhever at han vil slutte å ruse seg. Nemnda vurderer at A ikke har mange muligheter til å bli rusfri, før han trer inn i voksenlivet. Dersom han ikke nå får den hjelpen han trenger, er det nemndas vurdering at det er en stor sannsynlighet for at han faller ut av samfunnsdeltakelsen før han blir voksen. I en samlet vurdering mener derfor nemnda at en plassering av A, selv etter fylte 18 år, er til hans beste, jf. § 4-1.» (18-7)</p> <p>«A selv har anført at institusjonen ikke er faglig i stand til å tilby tilfredsstillende hjelp, fordi den perioden han i tilfellet tilbringer på institusjonen vil være altfor kort til å målne med en plassering kan nås. Nemnda er ikke enig i dette(..)A har på omfattende måte og over lang tid vist at han ikke klarer å samarbeide med foresatte og myndighetspersoner om å bedre sin egen livssituasjon, når samarbeidet baserer seg på frivillighet. Det er derfor nødvendig å bruke tvang i en periode framover» (18-14)</p> <p>«Fylkesnemnda vurderer det videre slik at det både er nødvendig og til As beste, at det fattes tvangsvedtak om forlengelse av plassering. A har behov for fortsatt opphold ved institusjonen. Det kunne vært en mulighet med frivillig plassering, men nemnda mener at dette vil være alt for usikkert. As synspunkt på plasseringen har vært skiftende. Det er viktig å sikre kontinuitet, og ikke ha usikkerhet og risiko knyttet til plasseringens varighet. Videre ser nemnda det slik at A skal slippe å «ha ansvaret» for plasseringen(..)Det vil være til As beste at det fattes vedtak om forlengelse av plassering, slik at hun sikres nødvendig ro og stabilitet til videre behandling og fortsatt positiv utvikling. A har per i dag gitt uttrykk for at hun ønsker å fortsette å bo i M.» (18-16)</p> <p>«Fylkesnemnda vurderer at det er en reell mulighet for at den bedringen man har sett i As atferd er et resultat av at han har blitt eldre, og også det forhold at institusjonen har jobbet målrettet mot de resultater man nå ser. Det vises videre til As egne vurderinger og refleksjoner rundt dette(..)Samlet sett er det fylkesnemndas standpunkt at A per i dag, og heller ikke</p>	<p>tar toget fra Æ. Uansett rekker hun skolen med god margin. Nemnda ser at det kan være hensiktsmessig at togbytte ikke skjer alene på Oslo S umiddelbart, men institusjonen har opplyst at de vil kunne følge eller kjøre til/fra skole for at A skal kunne gjennomføre skolegangen på Y. Likeledes har institusjonen stilt seg velvillig til å sørge for at A kan følge opp korøvelse i X hver torsdag kveld. Foreldrene forklarte også i nemnda, at de eventuelt kunne bistå rundt gjennomføringen av dette. Rent faktisk er det derfor ingen grunn til at A ikke kan fortsette på skolen og delta i kor, og dermed gjøre det hun mener er det viktigste for henne. Ved å gjennomføre skolegangen opprettholder hun også kontakten med rusfrie venner, som hun selv har fremhevet som svært viktig for henne. Nemnda ser at A kan få utfordringer med å fullføre sitt påbegynte skoleløp, men vurderer ikke at flytting til Institusjon 3 utfordrer dette mer enn det hennes helse eller motivasjon gjør. As sterke ønske om tilrettelegging for skole/kor mener nemnda dog må tas på alvor, slik at forholdene legges til rette på best mulig måte. A har en rekke gode egenskaper, beskrevet av flere aktører. Hun har en stor interesse og motivasjon i musikk og sang, og har vist at hun kan gjøre en innsats for å oppnå muligheter rundt dette. Korøvelsen på torsdager synes også å ha vært utslagsgivende for at hun ikke har ruset seg på torsdager, og under rømning fra Institusjon 2 kontakten hun institusjonen for å få hjelp til å komme seg til skolen igjen. Selv om hun trekkes mot sang/musikk, er hun også realistisk og ser for seg arbeid innen mer tradisjonelle yrker. Hun er videre omtalt som moden i forhold til sin alder. I hvilken grad hun nå klarer å bruke sine positive egenskaper og modne innstilling avhenger å se, men nemnda vurderer at A med denne plasseringen har mange muligheter til å vise det gode potensiale andre rundt henne beskriver at hun har. Nemnda vurderer at plasseringen ikke bare er nødvendig for A, men også til hennes beste, jf. § 4-1.» (18-2)</p> <p>«Spørsmålet er om det er nødvendig å plassere Gutt f. 2003 på tvang, eller om det er tilstrekkelig at han får behandling mens han bor hjemme. Gutt f. 2003 har fortalt at han nå vil medvirke til utredning hos BUP, også hvis han bor hjemme. Han har ikke utført straffbare handlinger etter desember måned, og han har fortalt at han ønsker å skifte skole og å gå på skolen. Såfremt Gutt f. 2003 forholder seg til dette, er nemnda enig med ham i at det ikke er nødvendig å bruke tvang mot ham. Det som taler imot at han vil klare å oppfylle det han sier, er at han også tidligere også har lovet dette, uten at han har holdt det. Det gjelder både til hans mor, til overbetjenten i politiets forebyggende avdeling og til besøkshjemmet. Dette har også vært gjort hvor det har blitt fremholdt at det vil få alvorlige konsekvenser for ham hvis han ikke endrer seg, bl.a. i møte i oktober måned. Til tross for dette hadde han etter dette en økende grad av destruktive atferd. I følge hans mor har det vært et gjentakende problem at han har trukket seg</p>
---	--	---

<p>være der, og at han ønsker å flytte dertil snarest mulig.» (19-22)</p> <p>«Fylkesnemnda mener at det ikke er uforholdsmessig og til As beste at han tvangsplasseres i inntil 8 måneder. Dette på tross av at han selv ikke ønsker tvangsplassering.» (19-23)</p>	<p>den siste tiden, har vist en slik normløs atferd at vilkåret i barnevernloven § 4-24 om alvorlige atferdsproblemer kan sies å være oppfylt.» (18-17)</p> <p>«A ønsker ikke en tvangsplassering på I. Hva A egentlig ønsker, fremstår som noe uklart for nemnda. Slik nemnda forstår henne, er hun innforstått med at hun ikke kan flytte hjem. Hun synes også å være innforstått med at tiden ikke er moden for å flytte for seg selv, jf. hennes ønske om hjelp og oppfølging. Hennes valg om å flytte til I før nemndas vedtak foreligger, er i realiteten en erkjennelse av at det ikke finnes et alternativ. Etter nemndas vurdering er en institusjonsplassering et nødvendig og forholdsmessig tiltak, som også er til beste for A» (18-20)</p> <p>«A er 15 år, og i henhold til barnevernloven § 6-3 skal hans egen mening tillegges vekt. A opplyste i samtalen med nemndas medlemmer at han ikke samtykker i plassering i institusjon i medhold av barnevernloven § 4-24. Han opplyste at han besøkte Ø ungdomssenter 27.09.2018 sammen med far. Han synes det virket «tamt» og tomt der. Han ga uttrykk for at hvis han skal plasseres ved Ø ungdomssenter må han få velge ungdomsskole selv. Han ønsker i så fall å velge L ungdomsskole hvor han kjenner en elev. Far og A har opplyst at de samtykker i hjelpetiltaket MST og andre hjelpetiltak i hjemmet (..) Fylkesnemnda vurderer at det er stor risiko for at A ikke vil klare å stå i et krevende hjelpetiltak i hjemmet nå. Det er etter fylkesnemndas oppfatning behov for tettere innramming i institusjon. Fylkesnemnda vurderer derfor at hjelpetiltak i hjemmet ikke er tilstrekkelig nå, og at det ikke bør legges avgjørende vekt på As egen mening.» (18-26)</p> <p>«B har riktignok med styrke sagt det ikke er aktuelt for ham å flytte til A, og at det beste for ham er å få bli boende hjemme hos mor. Bs ønske om å ta vare på seg selv er en nødvendig og viktig forutsetning for å kunne lykkes i behandlingen. B sier han trives dårlig på Y institusjon, at han sover dårlig, er redd og savner mor og familien sin. Det skal på ingen måte underslås at det å bo borte fra hjemmet mot sin vilje både er vanskelig og belastende. Men ut fra erfaringene så langt har ikke nemnda grunnlag for å anta at Bs psykiske helse er i veien for, eller tar skade av, et institusjonsopphold. Det foreslåtte inngrepet anses ikke uforholdsmessig i forhold til hva B vil kunne oppnå med behandlingen. Fylkesnemnda er etter dette kommet til at samtlige vilkår for plassering i institusjon i inntil tolv måneder uten eget samtykke er til stede, herunder at en slik plassering vil fungere til Bs beste.» (19-3)</p> <p>Gutt f 2003 er klar på at han ønsker å få flytte hjem igjen. Han mener at en plassering på institusjon ikke vil være til hans beste. Gutt f 2003 sa i sin partsforklaring at han ville følge fars regler og la være å ruse seg dersom han fikk flytte hjem. Han ville også følge opp skolen. Han</p>	<p>til tross for at han har hatt et opprinnelig ønske om å utføre ting. Den siste kontakten han hadde med BUP viser også dette, ved at han først hadde en samtale med behandleren, men at han deretter gjorde seg utilgjengelig for behandleren til tross for at hun oppsøkte ham hjemme. Det gjelder også miljøterapeuten fra skolen, som ikke klarte å vekke ham og å få ham med seg på skolen. Ut fra dette har hverken hans mor, politioverbetjenten eller besøkshjemmet noen tiltro til at det vil skje endringer for ham hvis han bor hjemme. Fylkesnemnda er enig i dette, og har kommet til at det er nødvendig å bruke tvang mot Gutt f. 2003. Fylkesnemnda kan ikke se at det finnes mildere tiltak som kan avhjelpe situasjonen. Sammenholdt med farepotensialet, ved å kjøre de ulike kjøretøyene i stor hastighet, har nemnda kommet til at det er til Gutt f. 2003s beste at det bestemmes langvarig behandlingsopphold på institusjon, selv om han har et annet standpunkt, jf. barnevernloven § 4-24 annet ledd, jf. § 4-1.» (18-4)</p> <p>«A ønsker ikke plasseringen. Han gir uttrykk for at han vil slutte med hasjbruk på egen hånd, men erkjenner både at det er vanskelig og at han ikke klarer det. Han har flere tanker om hva han <i>ikke</i> vil, som å avlegge urinprøver, delta på møter, ha hjelp inn i hjemmet eller ha samtaler fagpersoner for ofte. Han har flere ganger tidligere sagt ja til tiltak, for eksempel til ruskontrakt med politiet og læringsbasert rusbehandling med MST, men trekker seg når det blir for vanskelig. Samlet vurderer nemnda at det ikke foreligger grunnlag eller samtykke til frivillige tiltak som vil gi A tilfredsstillende hjelp.(..)Nemnda viser til det som er sagt foran om As syn på saken under vurderingen av frivillige tiltak. Han er engstelig for å komme til et ukjent sted langt hjemmefra og for å miste kontakten med venner og miljø. Han har motstand mot å avstå fra hasjrusen. A har i samtidig ingen realistiske planer for hvordan han skal komme ut av sitt avhengighetsproblem, og framstår ikke tilstrekkelig moden til å gjøre en reflektert vurdering av alvoret i situasjonen. Samlet sett vurderer nemnda at det er nødvendig med en plassering mot As vilje nå. I lys av alvoret i situasjonen og konsekvensene av et videre rusmisbruk, anses en plassering i inntil 12 måneder å være til As beste og ikke uforholdsmessig.(..)Nemnda anser det som en fordel at A kommer bort fra et uheldig miljø. Samtidig er A knyttet til sin mor og han har en kjæreste. Det er av betydning at det legges til rette for kontakt og etter hvert besøk, i første rekke på institusjonen, og deretter ved hjemmebesøk når dette vurderes som forsvarlig.» (18-5)</p> <p>«Under samtalemøtet ga A og mor uttrykk for at han er interessert i praksisplass relatert til elektrikerfag. Barneverntjenestens partsrepresentant vil kommunisere dette til kontaktperson ved J(..)Endelig vektlegger nemnda partenes syn, nemlig at A vil bo et sted i nærheten av</p>
---	---	--

	<p>ga videre uttrykk for at han ikke trengte hjelp til å slutte med rus, og at psykologbehandling ikke var nødvendig. Til tross for at dette er i strid med Gutt f 2003 sitt ønske, vurderer nemnda at det vil være til Gutt f 2003 sitt beste at han blir plassert og tilbakeholdt i institusjon uten eget samtykke for en periode på inntil 12 måneder. Skal Gutt f 2003 få til en endring og hjelp til sine sammensatte utfordringer, trenger han oppfølging, rammer og struktur som i dag ikke kan tilbys hjemme hos far. Gutt f 2003 sa i sin partsforklaring at han «på en måte» hadde trivdes på A hvor han nå var, men at han kjedet seg med lite å gjøre på. Avd.leder J fra A forklarte at de opplevde at Gutt f 2003 søkte de voksne og at han både tok imot omsorg og ga omsorg til andre» (19-5)</p> <p>«A er 15 år, slik at hans tanker og ønsker skal tillegges ikke ubetydelig vekt, jfr. barnevernloven § 6-3. Han har samtykket til plassering, men samtykker ikke til plassering ved O. Fylkesnemnda tillegger A sine egne tanker betydelig vekt. Det er positivt at han selv, i en viss grad, innser at han har behov for hjelp. Mulighetene for å lykkes med behandlingen vil da være større. Dette er også tilfellet dersom A hadde akseptert den aktuelle institusjonen. Men det er dessverre ikke slik at man har et stort utvalg av forskjellige institusjoner som den enkelte eller Fylkesnemnda kan velge fra. Dette anses å være en svakhet ved ordningen slik den praktiseres per i dag. Uansett er Fylkesnemnda av den oppfatning at aktuell institusjon er godt egnet i forhold til å kunne gi A et faglig og forsvarlig godt tilbud. Dessuten trenger A en viss geografisk avstand fra M og hans negative og rusbelastede nettverk» (19-7)</p> <p>«Fylkesnemnda har funnet avgjørelsen vanskelig. Det er klare ulemper og risikofaktorer knyttet til begge de løsningene som fremstår som aktuelle. En fortsatt institusjonsbehandling, mot både C og foreldrenes ønske, har klare ulemper Særlig gjelder dette i forhold til motivasjon og medvirkning. Videre er det utvilsomt er risiko for at et institusjonsopphold kan medvirke til at guttens kontakt med negative miljøer blir etablert eller forsterket. Det er en klar risiko for gutten kan få økt erfaring med rus under et fortsatt opphold på institusjon. (..)Nemnda har etter dette kommet til at kommunens forslag til tiltak må bli å ta til følge. Det er tungtveiende hensyn som taler for at C må få et tilbud som innebærer at det kan etableres en varig bedring i hans fungering» (19-16)</p> <p>«I denne situasjonen kan A sin motvilje mot en tvungen atferdsplassering ikke tillegges avgjørende vekt. Det er av avgjørende betydning for A sin videre utvikling at han nå får nødvendig hjelp og behandling, slik at han kan komme ut av sitt selvdestruktive spor. Fylkesnemnda finner følgelig å slutte seg til barneverntjenestens, Mors og Fars vurdering av at plassering og tilbakeholdt i institusjon uten eget samtykke er til A sitt</p>	<p>Å og ønsker å bo slik at han kan ha hyppig samvær med familie, treffe positive venner og sin kjæreste(..)A er knyttet til mor og øvrig familie i A, og mor ønsker å ha en aktiv rolle for han også fremover. Nemnda vurderer det som viktig å gi et behandlingstilbud som jobber målrettet opp mot familie, og som har et mål om å styrke de positive relasjonene i familien(..)Samlet sett vurderer nemnda at plasseringen som redegjort for ovenfor vurderes å være til A sitt beste, jf. barnevernloven § 4-1. I vurderingen har nemnda vektlagt at dette er noe A selv ønsker.» (18-10)</p> <p>A er negativ til plasseringsstedet, særlig basert på at det er lange avstander til venner, butikk og annen bebyggelse, at det er dårlig internettkapasitet, og at tilbudene han får om fritidsaktiviteter er uinteressante. Fylkesnemnda har forståelse for flere av hans innvendinger, men legger til grunn at det vil la seg gjøre å bedre internettkapasiteten, og at han tilbys nødvendig skuss for aktiviteter utenfor institusjonsområdet. Hva venner angår, er en rekke av As vennskap etablert gjennom kontakt på internett. Nemnda antar derfor at A vil kunne opprettholde kontakten, og dessuten etablere nye vennskap, på samme måte. Inntrykket etter å ha hørt vitneforklaring fra avdelingsleder E, er dessuten at tilbudet om fritidsaktiviteter er atskillig større enn det A ga eksempel på. Institusjonens beliggenhet vurderes derfor som tilfredsstillende(..)Fylkesnemnda har etter dette enstemmig kommet frem til at samtlige vilkår for plassering i institusjon i inntil 12 måneder uten eget samtykke er til stede, herunder at en slik plassering vil fungere til As beste.» (18-11)</p> <p>«A har tidligere ønsket å bo hos mor. I løpet av 2018 har hun gitt uttrykk for å ønske seg til institusjon i X samt å fortsatt bo i fosterhjemmet. Ifølge fostermor har A inntil for én måned siden over tid gitt uttrykk for at hun vil på institusjon da hun opplever fosterhjemmet som et fengsel. A har til nemnda gitt uttrykk for at hun ikke vil på Institusjon T, men til far. Fylkesnemnda har merket seg As uttalte ønske om å bo hos far, men fylkesnemnda har ikke myndighet til å bestemme dette. Far er imidlertid den av foreldrene som A, uavhengig av lov og regler, nå ønsker seg til. Spørsmålet er derfor om det er best for A å forbli i den situasjonen som nå er i påvente av at far eventuelt får omsorgen overført til seg. Som nevnt vurderer nemnda A som en sårbar jente. At hun har hatt utfordringer i oppveksten synes ikke å være tvilsomt. Hun har diagnose reaktiv tilknytningsforstyrrelse i barndommen samt usosialisert atferdsforstyrrelse. Hva som er den nærmere årsaken til As atferdsvansker er ikke nærmere utredet. Slik nemnda ser det synes ingen å ha kommet i posisjon til A etter plasseringen på Y og ingen har klart å ramme henne inn på en god nok måte. Den situasjonen som er nå hvor A absolutt ikke forholder til fosterhjemmet som omsorgsbasis, men kun for å sove og få mat, er ingen løsning som er god nok på verken kort eller lengre sikt.</p>
--	---	--

	<p>beste» (19-18)</p> <p>«A ønsker helst at han kan bo hjemme, og at det settes inn hjelpetiltak i form av miljøarbeider og rusmiddelkontroll, samt tiltak som kan bedre kommunikasjonen mellom ham og foreldrene. Nemnda har sett hen til hans ønsker, men vurderer at A ikke er moden nok og/eller i posisjon til nå å vurdere hva som vil være til hans beste på sikt. Nemnda har tro på A sine evner, og vurderer at om han viser vilje til å nyttiggjøre seg den behandlingen har nå blir tilbudt, raskt vil kunne endre sine muligheter for videre positiv utvikling.» (19-19)</p> <p>«A er selv motstander av plasseringen, men er samtidig også innforstått med at hun ikke kan flytte tilbake til fosterhjemmet i dag. A ønsker primært en plassering nærmere Æ, slik at hun kan opprettholde kontakten med fosterhjemmet og få behandling hos Psykologspesialist. Ut fra de alternativene som foreligger i dag, og når nemnda mener den foreslåtte institusjonen er i stand til å hjelpe A, mener nemnda det er til hennes beste med den foreslåtte plasseringen, jf. bvl. § 4-1 og også Grl. § 104 og Norges menneskerettslige forpliktelser.» (19-24)</p> <p>«Gutt har sagt at det ikke vil gå bra hvis han nå flytter tilbake til hjembygden. Han er redd han da vil gjenoppta sin gamle atferd. Nemnda vurderer at Gutt fremdeles har vansker som må behandles, men at han har hatt utbytte av oppholdet på institusjonen. Nemnda vurderer at behandlingen på Æ ungdomssenter må fortsette, i tråd med både Gutts og foreldrenes ønske. Nemnda legger til grunn at vi i denne saken står overfor et «særlig tilfelle». Det er ikke tvilsomt at Gutt, ved et fortsatt opphold på Æ, vil kunne gis ytterligere hjelp for å redusere hans atferdsvansker.» (19-26)</p> <p>«Gutt har opplyst at han ønsker å være på institusjonen ut hele lengstetiden, det vil si til 15.02.20.(..) Samtidig har han fortsatt utageringer selv om han er plassert, spesielt ved ytre faktorer, som andre ungdommer. Det viser at det heller ikke er tilstrekkelig med en frivillig plassering eller en omsorgsplassering. Sammenholdt med at han selv ønsker plassering, legger nemnda til grunn at det både er behov for lengre plassering og at det er til hans beste at han fortsatt blir plassert, jf. barnevernloven § 4-1. Det bestemmes derfor at Gutt skal være plassert i hele lovens maksimaltid, slik at han skal være plassert til 15.02.20, jf. barnevernloven § 4-25 annet ledd tredje punktum.» (19-27)</p>	<p>Pr. nå virker det å være A og far som kommer best overens, og samværene som har vært annenhver helg siden februar 2018 har i henhold til dem begge fungert godt. Samtidig er det slik at far, slik nemnda forsto hans forklaring, ikke har satt særlig grenser for A fordi det ikke har vært nødvendig, alt har gått greit og A har hørt på far. Til dette bemerker nemnda at far og As samvær ikke har hatt preg av hverdag. Far har derfor ikke måttet få A på skolen, hente henne inn etter skoletid eller sette grenser for henne når atferden bryter med det som en foresatt måtte mene er bra. Samværene har vært i helgene og synes preget av farmors nærvær, kino- og kafebesøk. Dette er nok positive opplevelser for A, men det er temmelig langt fra en ordinær hverdag og kravssituasjoner. Far sa at han ikke har sagt til A «det må du gjøre», men alltid funnet en løsning etter å ha diskutert med datteren. Far har slik nemnda ser det aktivt valgt vekk det å sette grenser og ikke sett den siden av datteren som det profesjonelle hjelpeapparatet over år har rapportert om at finnes og er fremtredende. Far har heller ikke tatt rettslige skritt for å få omsorgen til seg. For fylkesnemnda fremstår det ikke å være til As beste at hun forblir i fosterhjemmet i påvente av at far eventuelt får omsorgen. Til dette er den situasjonen som nå er for alvorlig(..)Etter en samlet vurdering har nemnda kommet til at det er til As beste at hun plasseres på Institusjon T slik kommunen har foreslått.» (18-13)</p> <p>«Når fylkesnemnda likevel ikke finner at kommunens forslag om endring av plasseringssted bør tas til følge, skyldes dette særlig As motvilje mot plasseringen og den begrensede tidsperioden behandlingen ville gjelde for(..)Slik fylkesnemnda ser det vil det ikke være til As beste at han nå plasseres på en ny institusjon som han ikke er motivert for å motta hjelp fra og som heller ikke mor er positiv til. As motvilje mot institusjonsplasseringen, gjør det lite trolig at behandlingen vil ha noen effekt innen den begrensede perioden som gjenstår. Selv om det ved utløpet av en slik periode kunne ha vært vurdert forlengelse, forutsetter dette som nevnt en positiv utvikling. Det er etter nemndas syn grunn til å tro at A vil motsette seg behandling i den resterende perioden, for å unngå en eventuell forlengelse. Slik fylkesnemnda ser det bør A i stedet gis hjelp på andre måter. Det må antas at et opplegg som både A og mor stiller seg positive til, har bedre forutsetninger for å lykkes enn en behandling de begge er negative til. A har gitt uttrykk for at han er motivert til å komme seg bort fra det kriminelle miljøet. Slik har også Politibetjent1 oppfattet ham. Hun har forklart at politiet i Å ønsker å hjelpe A med å komme seg bort fra kriminalitet, men at det forutsetter at han virkelig er og fortsetter å være motivert. A selv mener at det beste ville være å jobbe med problemene hjemmefra, i stedet for fra en institusjon langt unna. Han er villig til å motta hjelpetiltak i form av MST, behandling hos BUP, fotfølging på skolen, støttekontakt, urinprøver,</p>
--	--	---

		<p>ansvarsgruppemøter mv. Han har også sagt seg villig til å ta opphold på R bad sammen med familien, slik mor har foreslått. Også mor har forklart at hun mener det er bedre for A å få hjelp hjemme, fremfor på institusjon, slik situasjonen er nå.» (18-15)</p> <p>«A sier at hun aller helst ville ha bodd i en god og nær, trygg familie. Hun innser imidlertid at dette ikke er mulig, da hun har for utfordrende atferd og hennes erfaring er at fosterfamiliene ikke greier oppgaven. Hun innser derfor selv at institusjon er det eneste og beste alternativet. Fylkesnemnda vurderer at As beste i dag er å bo på en atferdsinstitusjon med klare og trygge rammer, som kan håndheves og som dermed gir A en stabilitet og forutsigbarhet som hun har så stort behov for. Det er forståelig at hun kan ønske seg mer ungdommer rundt seg og at de voksne ikke er så tett på, men hensynet til å skjerme henne mot egen selvskadende atferd og mulighet for å motivere for utredning og behandling, veier per i dag tyngre(..)A selv sier hun ikke ser noe alternativ til institusjonsplassering, men at hun ønsker å bo på en institusjon i trondheimsområdet. Hun begrunner dette med at hun trives i det området, og at hun er lei av personellet på Y og ønsker nye personer rundt seg. Barnevernet har i samarbeid med Bufetat undersøkt institusjonene i regionen, men det er ikke aktuelle plasser ledige der nå. Dette er derfor ikke noe alternativ nå. Fylkesnemnda kan forstå at A ønsker en forandring og at hun kan føle seg isolert på Y. Samtidig er institusjonen tilrettelagt etter hennes behov for tett oppfølging og har evnet å skjerme henne fra en eskalerende kriminell utvikling.» (18-18)</p> <p>«Han fremsto for nemnda som en umoden 15-åring, som ønsker å være som alle andre. Samtidig er han oppfattet som en redd og usikker gutt, som kamuflerer seg bak et tøft ytre. Han er videre beskrevet som en ungdom som har vansker med rus, som har tilhold i uheldige miljøer preget av rus og kriminalitet, som unndrar seg skolegang og voksenkontroll, samt at han i utstrakt grad fremmer til dels svært alvorlige trusler og utfører ikke ubetydelig skadeverk. (..) A synes helt ukritisk i sin væremåte, og han har store problemer med å regulere seg selv (..) A ga i sin partsforklaring uttrykk for at han ønsker en ny sjanse. Han sa videre at dersom han ikke kan flytte tilbake til mor, ønsker han å bli boende på P. Slik nemnda ser det, har A fått flere sjanser. Etter at han flyttet tilbake til mor før jul 2017 er det beskrevet en bedre periode, men allerede i januar 2018 endret situasjonen seg. A ønsket en institusjonsplassering, og han ble plassert på institusjon i februar 2018. Guttens atferd på institusjonen da han var frivillig plassert, viser med all tydelighet at A ikke klarer å forholde seg til et opphold der han selv bestemmer om han vil trekke samtykket eller ikke. Han brukte samtykket som «brekkstang» for å oppnå fordeler som institusjonen mente ikke var tilrådelig. Følgelig hadde guttens fokus på mulighetene for å trekke samtykket,</p>
--	--	--

		<p>istedenfor å ha fokus på en god behandling (..) Mindre inngripende tiltak er derfor forsøkt, og nemnda vurderer en fortsatt plassering på institusjonen, basert på As samtykke, ikke vil skape tilfredsstillende forhold for ham (..) Nemnda er kommet til at en tvangsplassering på institusjon er til guttens beste, og at et slikt tiltak ikke er uforholdsmessig (..) Selv om A ønsker å bo sammen med mor, noe han synes å forstå ikke er aktuelt i dag, ga han uttrykk for at han da vil fortsette å bo på Q. Nemnda legger derfor til grunn at det er gode muligheter for at A vil kunne få en god utvikling på institusjonen, selv om dette vil være uten hans samtykke, og at en slik plassering ikke vil være et uforholdsmessig tiltak, men snarere vil være til hans beste. (18-19)</p> <p>«Barnets beste er vurdert av den samlede fylkesnemnd og det er vurdert at det beste alternativet er å flytte A til I V uten eget samtykke. Fylkesnemnda vurderer det som et viktig skritt at A selv vurderer at han har behov for sterkere rammer enn han har hatt innunder nåværende plassering. Han sa i forhandlingsmøtet at han ikke trivdes ved institusjonen S fordi de ikke hadde strenge nok rutiner der hvilket medførte, slik han opplevde det selv, at han måtte ta et større ansvar enn han ønsket. Han har også ønsket å samtykke til en plassering etter bvl § 4-26 hvilket trekker i retning av at han har forståelse for at det foreligger behov for strammere rammer. A ga uttrykk for i nemnda at han trives best i sentrale strøk, og at han kunne tenke seg å velge institusjonens plassering selv. Nemnda har vurdert hans ønske, men kommet til at historikken tidligere viste det nødvendig med et miljøskifte bort fra sentrale strøk av N. A beskrev selv at han stortrivdes i M til tross for at dette ikke er å regne som sentrale strøk. Det vurderes positivt at institusjonen ikke er langt fra fylkesgrensen til T, slik at A delvis blir hørt (..)Nemnda har, innunder totalvurderingen, lagt vekt på As synspunkt, men etter nemndas syn vil det være til As beste å være plassert i V over tid mens han mottar behandling.» (18-22)</p> <p>«A har uttalt at han motsetter seg tvangsmessig plassering på institusjon. Han mener han har kontroll på sitt rusbruk, og at han vil kunne slutte uten hjelp fra andre. Han opplever ikke at han har fått den hjelpen han har hatt behov for. Han ønsker hjelp til å få gå på skole, få arbeid og få et sted å bo. Han vil lære å bo alene. I sin partsforklaring gir han uttrykk for at han både vil, og ikke vil, bli rusfri. Han sa at «så lenge jeg ikke får den hjelpen jeg trenger, så vil ikke jeg gi samfunnet det de vil ha. Hans motivasjon i forhold til ønske om å bli rusfri, synes å være svært varierende. Han ga selv uttrykk for at han både ønsket, og i neste øyeblikk ikke ønsket, å slutte med hasj. Han fremstår som svært ambivalent og hans sterke motstand mot regler og hans sterke ønske om frihet, gjør at nemnda vurderer det som helt nødvendig at han plasseres på institusjon</p>
--	--	--

		<p>uten eget samtykke. Det vil være overveiende sannsynlig at A, dersom han skulle være plassert på frivillig basis, vil komme til å velge bort fortsatt opphold på institusjonen. Nemnda kan heller ikke se at det vil være andre hjelpetiltak som vil kunne tilby A den hjelpen han trenger for å leve et rusfritt liv og få hjelp i forhold til sin psykiske helse.» (18-23)</p> <p>«Han gir uttrykk for mistriivsel og har fortsatt ikke på plass en vanlig døgnrytme. Dette er etter nemndas syn basale forhold for å kunne gi behandling, og konsekvensen har da også blitt at man ikke har fått på plass dagtilbud (..)A er i dag 17,5 år og er i en alder hvor den sosiale kontakten med andre er viktig for hans utvikling og psykiske helse. Dette er lite forenlig med å bo i et enetiltak (..)Endelig vil nemnda vise til prinsippet i bvl § 4-1 om betydningen av ungdommens eget syn på saken. Slik nemnda vurderer saken skal As eget syn vektlegges både fordi han er 17 år, men kanskje særlig fordi betydningen av å lytte på han kan gi en bedre prognose for hans videre utvikling. Nemnda viser til at A ga uttrykk for at han så frem til sin 18-års dag og til å komme ut av barneverntjenestens makt. Om A skulle bli videre tvangsplassert ville han miste det lille håpet han nå holder fast i. Dette vil gi stor risiko for kontrolltap og utagering. Nemnda vurderer derfor at det beste er å lytte til As ønsker og hjelpe han ut av den fastlåste situasjonen han befinner seg i. Dette kan bidra til å redusere hans avmaktsfølelse, noe som igjen kan føre til mindre grad av vold og utagering. Fylkesnemnda er etter dette kommet til at det ikke foreligger «særlige grunner» som gjør at oppholdet på Æ kan forlenges i medhold av bvl § 4-24, andre ledd (18-25)</p> <p>«Jente har gitt uttrykk for at hun mener at vilkårene for plassering ikke foreligger. Hun anser ikke at hun har et rusproblem, hun trenger ingen hjelp, og hun er vant til å klare seg selv. Hun har imidlertid behov for vennene sine. Jente kan likevel akseptere et opphold på Institusjonen frem til hun fyller 18 år den 21. juli 2019. Nemnda har lagt noe vekt på Jente sine tanker og ønsker, men finner likevel at det er best for henne å bli plassert på Institusjonen i inntil 1 år. Jente har gjennom sin atferd og forklaring i nemnda fremstått som en umoden jente med svært liten selvinnstikk. Et eksempel på dette er når hun besvarer et spørsmål om hun trenger hjelp til noe ved å si at det eneste hun trenger er mobiltelefon og treningstøy. Hun evner ikke å ta gode valg for seg selv. Det fremstår heller ikke særlig positivt at hun i forkant av forhandlingsmøtet har kontaktet med sitt negative nettverk, og at hun under forhandlingsmøtet velger å stikke av. Fylkesnemnda er av den oppfatning at Jente trenger faste rammer av en slik art som kun en plassering etter barnevernloven § 4-24 kan gi. Hun trenger omsorg fra trygge og stabile omsorgspersoner, struktur og innramming. Nemnda er av den oppfatning at Jente vil profitere på et institusjonsopphold med klare og tydelige</p>
--	--	---

		<p>grenser i en skjermet og trygg institusjon, hvor hun kan bygge nye og trygge relasjoner (...)Jente har samtykket til plassering på Institusjonen frem til hun fyller 18 år, dvs. frem til 21. juli 2019. Jente har anført at hennes motivasjon er en viktig faktor for å nå inn til henne og for å komme i posisjon til henne. Fylkesnemnda er enig i at motivasjon er en viktig faktor for å få til god utvikling under et opphold på institusjon. Men motivering anses som en grunnleggende del av den behandling Jente og andre ungdommer i tilsvarende situasjoner tilbys av institusjoner. Dette gjelder også den behandlingen Jente vil få ved Institusjonen. Fylkesnemnda tilføyer for øvrig at man er i sterk tvil om Jente reelt sett er motivert for et 9 måneders opphold på Institusjonen frem til hun fyller 18 år. Hun har verken gjennom sin forklaring i nemnda eller sine handlinger for øvrig inntatt et klart og motivert standpunkt om opphold på institusjon. Det vises f.eks. til hennes rømning under sakens gang i Fylkesnemnda, som fremstår som planlagt og motivert av omgang med hennes negative nettverk og rusbruk.» (18-27)</p> <p>«A på sin side har for nemnda gitt uttrykk for at han ikke vil tilbake til Ø for han er klar for det. Pr. i dag er han ikke klar for Ø Nemnda fikk et godt inntrykk av A under hans forklaring for nemnda. Han fremstod som reflektert og med god selvvinnsikt. Hans erkjennelse på utfordringene knyttet til rus og psykisk helse fikk han forklart på en god måte. Nemnda fikk også inntrykk av at hans motivasjon for behandling og kutt i rusmisbruket var oppriktig ment. Nemnda vurderer at denne selvvinnsikten vil være bærende og viktig for den videre behandling. Hans motstand mot å ikke ville dra til den foreslåtte institusjonen i U kan til en viss grad forstås ut fra synspunktet «nye mennesker og geografisk langt unna Ø». Nemnda har imidlertid merket seg at A heller ikke ville dra til Y, men tilpasset seg likevel raskt institusjonens rutiner og de nye bekjentskapene. Nemnda vurderer at A har iboende ressurser til å kunne tilpasse seg også en langt mer egnet og faglig riktig institusjon som V Ungdomssenter er. Institusjonen er begrenset til fire beboere og med ansatte i langtidsturnus. Det vil gi en langt bedre ro for han og den behandling han må gå gjennom enn hva alternativene kan tilby. Hva gjelder geografisk avstand vil det være flytiden som regulerer hvor langt dette i praksis er. Nemnda vurderer at hans ønske om ikke å ta opphold på V Ungdomssenter ikke kan imøtekommes. Nemnda vurderer at hans beste er å få noen måneders hjelp på en profesjonell og tilpasset institusjon som vil kunne gi bistand både til hans rus – og angstproblematikk samtidig som han skjermes fra tidligere rusmiljø. Nemnda forutsetter videre at barneverntjenesten forbereder tilbakeføringen til Ø gjennom oppfølgingstiltak som, i samråd med institusjonen, A og hans foreldre finner hensiktsmessig og nødvendig» (19-1)</p> <p>«Gutt er enig med barneverntjenesten, og hans mor, i at han trenger behandling.</p>
--	--	--

		<p>Således har han forklart at han har mange tunge tanker, og at han begynte med rusmidler på grunn av depresjon og tristhet. Spørsmålet er derfor om Gutt har behov for langvarig behandling på institusjon, eventuelt om hans behandlingsbehov kan dekkes med et mildere inngrep enn at han plasseres på institusjon mot hans vilje, jf. barnevernloven § 4-24 annet ledd første punktum og § 4-25 første ledd. Gutt mener at han kan bo hjemme hos sin mor, og motta behandling. På sikt ønsker han egen leilighet. Han ønsker å slutte å bruke rusmidler, og vil gjøre sitt beste for å klare det. Imidlertid kan han ikke si sikkert om han klarer det. Det som taler for at han vil klare å ikke ruse seg, er at han har klart å ikke bruke rusmidler på institusjonen, til tross for at det har vært mulig for ham å skaffe seg tilgang til rusmidler. Vitnet fra institusjonen bekreftet at de ikke hadde mistanke om at han har ruset seg, eller å ville skaffe rusmidler. I tillegg vil han motta hjelp fra barneverntjenesten, spesielt at han får et dagtilbud. Han forklarte at bortimot alle vennene hans bruker rusmidler, men at det er flere av dem som vil respektere at han ikke vil bruke rusmidler, og hjelpe ham med å slutte. Han fryktet for å fortelle om sin vanskelige opplevelse, da det kan medføre at han blir så deprimeret at han kommer til å benytte rusmidler. Ut fra en vurdering av Gutt sin forklaring, sammenholdt med varigheten og omfanget av hans rusmisbruk og psykiske problemer, har nemnda kommet til at det ikke er godt nok for Gutt at han bor hjemme hos sin mor i denne fasen. Gutt har forklart at et opphold på institusjon i tolv måneder er for lang tid, og at det er belastende å vite at han må være der så lenge. Fylkesnemnda har forståelse for dette. Imidlertid tilsier Gutt sine problemer at det vil være behov for et lengre behandlingsopplegg. Han vil dermed også kunne følge plasseringsstedets fasesystem. Kompleksiteten i Gutt sine problemer, både hans psykiske problemer, behandlingsbehov og varigheten og dybden av hans rusproblemer, gjør at varigheten av Gutt sitt behandlingsbehov ikke bør være kortere enn 12 måneder.. Imidlertid mener Gutt at, hvis det bestemmes institusjonsopphold, så bør det være i X. Fylkesnemnda legger likevel til grunn at det er en fordel for Gutt å bli plassert borte fra X, som følge av at han i så tilfelle også vil være borte fra sitt miljø, bestående av venner som bruker rusmidler Ut fra en totalvurdering av Gutt sitt beste, jf. § 4-1, har nemnda kommet til at Gutt skal plasseres på Ykollektivet, til tross for at han ikke ønsker dette. Det legges da avgjørende vekt på at han ønsker å bryte med sitt tidligere destruktive liv, og at en plassering vil gjøre det mer sannsynlig at han klarer det enn det motsatte. Tvert om er det en sannsynlighet for at hans tidligere destruktive livsførsel vil fortsette såfremt han ikke plasseres på institusjonen.» (19-2)</p> <p>«A ønsker ikke å være på institusjon. Han sa i sin forklaring at han ikke vil til mamma eller pappa, men heller ikke til H. Han ønsker hjelp i hjemfylket. Fylkesnemnda har forståelse for at A ikke</p>
--	--	---

		<p>ønsker et opphold på institusjon, og at det er ekstra vanskelig for ham at dette er et stykke unna hjemstedet. Samtidig er det åpenbart at A har utviklet et svært alvorlig og bekymringsfullt rusmisbruk og avhengighet, i tillegg til at han har psykiske vansker. Fylkesnemnda mener at det både er til As beste og forholdsmessig at det nå treffes vedtak om plassering i inntil 12 måneder. Han har stort behov for hjelp og behandling, og det vil være avgjørende for hans mulighet til et meningsfylt voksenliv at han nå får den tette behandling et institusjonsopphold innebærer (...)A ønsker hjelp, men ikke i form av plassering på institusjon. Nemnda vurderer at det ikke er noen alternativer utenom institusjon som nå kan sørge for at A får den hjelp, omsorg og behandling som han helt åpenbart har stort behov for (...)Selv om A er imot institusjonsplassering etter bvl. § 4-24, er det helt tydelig at han ikke har det bra. Han gir selv uttrykk for vansker, og har flere ganger uttrykt et ønske om hjelp. Han forklarte at han er irritert for at han ikke har fått hjelpen mye lengre før 18-årsdagen. Barneverntjenesten har forsøkt å hjelpe A og familien over tid, og nemnda har forståelse for at det først nå i den senere tid er blitt helt tydelig hvor omfattende rusmisbruket til A er (...)Nemnda vurderer det slik at det er svært stor risiko knyttet til As rusmisbruk. Han har allerede, slik han selv og far har fortalt, hatt episoder med overdose. A er ikke enda fylt 18 år, og det fremstår som tydelig at det beste tilbudet for ham vil være en plassering etter bvl. § 4-24 der han vil kunne motta den omsorg, behandling og hjelp han har stort behov for» (19-4)</p> <p>«A forklarte i forhandlingsmøtet at hun nå ønsker å ta imot slik behandling mens hun bor hjemme hos mor. Hun har dermed fullstendig endret det standpunktet hun har hatt fra i høst og helt fram til få dager før behandlingen i nemnda. I hele denne perioden har hun snakket og opptrådt som om det var fullstendig uaktuelt å bo sammen med mor. Etter nemndas vurdering er det liten sannsynlighet for at A kan få tilstrekkelig hjelp for sine psykiske vansker dersom hun bor hjemme hos mor. Hun har så langt i livet ikke klart å ta imot den hjelpen som er tilbudt henne mens hun har bodd hjemme. Tvert imot er det etter nemndas vurdering mest sannsynlig at As atferdsvansker har fått utvikle seg dels som et resultat av at mor ikke har maktet å korrigere hennes atferd. A forklarte i forhandlingsmøtet at noe av årsaken til at hun nå ønsker å bo hos mor, er at mor ikke behandler henne slik personalet på institusjonen gjør. Nemnda forstår henne dithen at mor ikke setter de grensene som hun har møtt på institusjonen. Mor bekreftet i forhandlingsmøtet at hun <i>ikke tar en krangel om hva som helst</i>. A har uttrykt sterk motstand mot å plasseres på institusjon for behandling av atferdsproblemer. Hennes mor legger avgjørende vekt på at A ikke ønsker dette, og har gitt uttrykk for As atferd kan bli enda verre dersom det brukes tvang mot henne. Nemnda skal lytte til og vurdere</p>
--	--	---

		<p>ungdommens egen mening for avgjørelse treffes. Men nemnda mener at A nå trenger miljøterapeutiske tiltak innenfor rammene av en institusjon, dersom det skal la seg gjøre å endre hennes atferdsmønster og stoppe den raskt eskalerende utviklingen som har utspilt seg det siste året. Risikoen ved ikke å gjøre dette nå, er etter nemndas vurdering så overhengende, at As egen oppfatning av dette ikke kan være avgjørende. Det er erfaringsmessig mulig å oppnå endring hos ungdommen ved hjelp av miljøterapeutiske tiltak, også når ungdommen selv uttrykker motstand mot dette. A har forklart at hun ønsker å gå i vanlig klasse, på vanlig skole. Det er det mulighet for dersom hun bor på L. A mener institusjonen ligger for langt unna hjemstedet. Det er imidlertid ikke mulig å etterkomme hennes ønske om større nærhet til hjemstedet, da der ikke er ledige plasser for hennes målgruppe nå. Institusjonen som er foreslått legger vekt på arbeid med familierelasjoner, og vil tilrettelegge for kontakt. A vil etter det opplyste være den eneste ungdommen på L ved oppstarten av oppholdet. Dette har hun selv pekt på som en ulempe. Nemnda er enig med henne i det. Det er viktig at perioden hvor hun er eneste ungdom gjøres så kort som mulig. Nemnda legger til grunn at barneverntjenesten holder seg informert om dette, og fortløpende vurderer konsekvensene for A ved å være alene. Nemnda konkluderer etter dette med at vilkårene for plassering av A på institusjon L i inntil 12 måneder med hjemmel i barnevernloven § 4-24, er oppfylt.» (19-6)</p> <p>«Både A og foreldrene går imot en plassering på N. De viser til at avstanden vil vanskeliggjøre kontakt med familie, venner og videre skolegang på U skole, og ikke minst til at Ressursteamet ved BUPA Y mest sannsynlig ikke vil kunne fortsette som behandlere (..) Nemnda legger til grunn at A vil kunne ha tilstrekkelig kontakt med familie om han bor på N. Vitnet derfra opplyste som nevnt at de legger stor vekt på å trekke inn familie og nettverk. A bor nå på Æ, som ligger i omtrent samme avstand fra hjemmet – en drøy time med bil – uten at det er anført å være et problem (..) Hvis A ønsker å fortsette på U skole, har N sagt seg villig til å legge til rette. A er uansett ikke på skolen fulle dager. Han har ikke vært noe på skolen mens han har bodd på Æ. Mormor anså det var på grunn av reisevei, men A forklarte det med uro omkring fylkesnemndssaken (..) Nemnda anser den mest tungtveiende innsigelsen mot N er at det vil føre til brudd i behandlingstilbudet fra Ressursteamet ved BUPA Y. (..) I forbindelse med søknad til Bufetat om institusjonsplass ga både barneverntjenesten og BUPA uttrykk for at de ønsket en institusjon i området der Ressursteamet kunne fortsette sin behandling. Det lyktes ikke. Seniorrådgiver1 ved Bufetat opplyste i forhandlingsmøtet at ingen av tilbudene de fikk inn var innenfor Ls opptaksområde. De kan per i dag ikke si når det eventuelt vil kunne bli ledig plass ved andre</p>
--	--	--

		<p>institusjoner. Seniorrådgiver1 påpekte at det ikke er så mange plasseringssteder som kan anses egnet til å dekke As behov (..) Nemnda er enig i at en god behandlerrelasjon er svært viktig. Det beste ville være om det kunne fattes en beslutning om at teamet kan fortsette å behandle A, selv om han bor på N. Dersom det ikke lykkes, har nemnda kommet til at en plassering på N nå likevel er det beste for A (..) Nemnda anser det som svært viktig at A kommer i gang med behandling så snart som mulig. Han har betydelige og sammensatte utfordringer og etter nemndas mening et stort behov for hjelp for å kunne takle livets utfordringer fremover (..) A har vært bare fire ganger hos Ressursteamet. Det er altså ikke en langvarig relasjon. Teamet har dessuten gitt uttrykk for at de vil være med på en overføring til ny behandler – om det nå blir slik at ikke kan fortsette. Ressursteamet vil da kunne viderebringe hva A har formidlet og hva som har fungert for å komme i posisjon. Det er viktig at overføringen blir langvarig nok til at A kan oppleve en viss kontinuitet (..) Når nemnda nå fatter vedtak om plassering er det å håpe at alle bidrar til å motivere A til å gripe denne anledningen til å få langvarig behandling, slik at han får hjelp. Nemnda har sett hen til As mening, men ikke kommet til at den kan tillegges avgjørende vekt» (19-9)</p> <p>«A motsetter seg tvangsplassering og ønsker å flytte hjem. Fylkesnemnda ser det slik at ingen tiltak utenom korttidsplassering på institusjon som vil være tilstrekkelig. Det har vært forsøkt med ulike tiltak. Foreldrene har mottatt veiledning fra BUP, og det har også blitt satt inn familieveiledning. A har hittil ikke ønsket oppfølging fra BUP. A har hatt oppfølging fra politiet, men stod ikke i dette. A trenger gode rammer, normal døgnrytme og et meningsfylt dagtilbud (..)A er i et vennemiljø som påvirker A i retning av normbrytende atferd der A må «tøffe» seg for å oppleve å bli sett og bli bekreftet. A har ikke noe ønske om å bryte med dette miljøet. A må sikres tydelige rammer, rutiner og traumebevisst omsorg. A må nå ivaretas av profesjonelle voksne som klarer å stå i krevende situasjoner. Foreldrene har over lang tid arbeidet hardt med å forsøke å få til trygge og gode forhold i hjemmet. De er tydelige på at de ikke har verktøyene til å ivareta A nå. Nemnda ser det som helt avgjørende at A nå blir ivaretatt i institusjon, mens foreldrene og As brødre får mulighet til å gjenvinne trygghet og ro (..)På den annen side har A ressurser som innebærer at A vil kunne dra god nytte av et mer langvarig og målrettet behandling i institusjon. Plassering er på denne bakgrunn både forholdsmessig og til A sitt beste» (19-10)</p> <p>«A har ikke forklart seg i nemnda. Hun møtte opp første dag, men forlot salen etter ca. 5 minutter. Det ble for mye for henne. Hun ble tilbudt å forklare seg når det passet også over telefon. A ønsket ikke å forklare seg. Ut fra bevisføringen legger nemnda til grunn at hun aller helst vil bo hjemme med</p>
--	--	---

		<p>Mor (..) Slik nemnda har oppfattet det var A ikke generelt avvisende til TFCCO, men til det foreslåtte hjemmet. Nemnda mener at det var en riktig refleksjon. A er for krevende i et behandlingsfosterhjem med tre egne barn. Det høres veldig overoptimistisk ut. A har klart gitt uttrykk for til barnevernet i forkant av nemndsmøtet og via sin advokat i nemnda at hun overhode ikke vil på institusjon. Hun vil motsette seg dette på det sterkeste og hun vil rømme (..) Nemnda vurderer at hun ikke i tilstrekkelig grad ser sine egne store og udekkede behandlingsbehov for rusmisbruk og psykisk helse. A har imidlertid uttalt at hun ikke ønsker å ha det slik som hun har det, og at det ikke er noe bra liv. (..) Nemnda har hørt på og lagt noe vekt på A sin meninger og syn, men det er ikke avgjørende for resultatet av saken. Det som avgjør saken er det foreslåtte plasseringsstedets manglende egnethet opp mot hva som totalt sett vurderes som A sitt beste.» (19-11)</p> <p>«Barnet utelukker ikke at hun kan være villig til å ta imot behandling og institusjonsopphold etter barnet blir myndig, men barnet vil eventuelt bestemme dette selv. Barnet samtykker nå derfor kun til plassering frem til barnet blir 18 år. Fylkesnemnda mener det er sannsynlig at barnet har et langvarig behandlingsbehov, og at det vil vare utover barnets 18 års dag. Det vises til det alvorlige rusproblem barnet har utviklet og barnets psykiske helsetilstand. Det vises også til at både foreldrene og hjelpeapparatet (barneverntjenesten og DPS). Fylkesnemnda mener det ikke er mest sannsynlig at behandlingsutsiktene vil være best ved å vedta 12 måneders tvangsplassering nå. Fylkesnemnda legger stor vekt på barnets egen mening om at det er viktig for barnet å bestemme selv når barnet når myndighetsalder. I sin forklaring har barnet vært tydelig på at barnet vil oppleve det som om å bli umyndiggjort å bli plassert i 12 måneder, og at barnet i en slik situasjon vil bli sint og ha store problemer med å ta imot den hjelpen som barnet nå er motivert for. Fylkesnemnda mener at en løsning med å begrense plasseringstiden til en periode på åtte måneder, som vil innebære at tvangsplasseringen varer frem til en knapp måned før barnet når sin myndighetsalder, er den beste løsning i denne saken. Barnet vil da bli hørt, men også ansvarliggjort» (19-13)</p> <p>«A ønsker primært å bo hjemme og motta de hjelpetiltak som barnevernet vurderer at han er i behov av. Han tenker selv på miljøarbeider, utekontakt, skole og aktiviteter, holde seg unna R og Q, og stiller seg selv positiv til å levere urinprøver for ruskontroll. Han er klar på at han er motivert for å fullføre ungdomsskolen slik at han kan komme inn på ønsket linje på videregående skole, få en fagutdannelse og derav tilgang til et yrkesliv. Han ga også uttrykk for at han ikke har så mange venner, og at det vil være utfordrende å holde seg borte fra</p>
--	--	---

		<p>miljøet da han lett kan bli oppsøkt. Han uttrykte også at han forsto barneverntjenestens sitt forslag om tvungen institusjonsplassering og at det foreslåtte plasseringsstedet høres fint ut «for en pause», men at det ikke vil være bra for ham all den tid han ikke er motivert. Nemnda har i sin vurdering lagt vekt på A sitt ønske, men finner at de øvrige momentene samlet sett tilsier en annen løsning. Nemnda finner som nevnt at A over tid har vist alvorlige atferdsvansker, og videre at det er stor risiko for at han vil utsette seg for betydelig fare for alvorlig skade ved å fortsette kontakten med farlige miljøer. Etter nemnda vurdering er det ikke tvilsomt at A står i fare for å bli vesentlig skadelidende dersom han nå ikke gis tilpasset behandling og opplæring innen rammen av tvungen atferdsplassering. Det vurderes også som nødvendig og til hans beste, jf. barnevernloven § 4-1.» (19-14)</p> <p>«Etter en helhetlig vurdering, hvor det også er sett hen til at A selv vurderer at han trenger fortsatt hjelp og behandling i dagens institusjon, finner nemnda at det foreligger et slikt «særlig tilfelle» at grunnvilkåret for å forlenge tidligere vedtak om plassering og tilbakeholdelse i institusjon, uten eget samtykke, er oppfylt. Nemnda finner imidlertid, etter en konkret vurdering, at en tvungen plassering etter barnevernloven § 4-24 ikke er nødvendig eller til A sitt beste. A har under forhandlingsmøtet gitt klart uttrykk for at han både ønsker og samtykker til en videre frivillig plassering ved R, avdeling P. A har under forhandlingsmøtet fremstått som moden og reflektert, og hans samtykke til en frivillig plassering ved institusjonen fremstår for nemnda som veloverveid og oppriktig (..)A vil etter nemndas vurdering, ikke bruke så mye tid og energi på om han skal samtykke til videre opphold i institusjonen eller ikke, at dette vil gå ut over hans videre utvikling. Tvert om finner nemnda, som R, avdeling P, at en fortsatt plassering med grunnlag i et samtykke fra A vil virke motiverende og forsterkende på det endringsarbeid A er i gang med, og som han skal jobbe videre med» (19-17)</p> <p>«Gutt har selv uttrykt stor motstand mot å bli tvangsplassert i annen del av landet. Han har formidlet ønske om å bo i en omsorgsinstitusjon i X, Eventuelt et familiehjem. Han har fremhevet at det er viktig for ham å bo i X, både fordi de vennskapene han har etablert der er viktig for ham og fordi X representerer en trygghet for ham. Han har forklart at det har vært vanskelig for ham å være i rammene på Z Akuttsenter. Rammene har fremprovosert mye tankeskjær og grubling. Han har hatt tanker om å ta sitt eget liv, og på tester scorer han høyt i forhold til depresjon. Spørsmålet for nemnda er om tvungen institusjonsplassering er nødvendig, eller om Gutt sine behov kan ivaretas ved en frivillig plassering på en omsorgsinstitusjon eller i et familiehjem. Erfaringer fra den perioden Gutt var frivillig plassert på Æ barnevernsenter tilsier at Gutt trenger andre rammer enn det</p>
--	--	---

		<p>en frivillig plassering i omsorgsinstitusjon vil gi ham. Det gjør også erfaringen av at Gutt har profittert på de rammene han har hatt på Z. Der har det i større grad vært mulig å skjerme ham fra negativ påvirkning med den konsekvens at de voksne har kommet i bedre posisjon til å hjelpe ham. Slik nemnda vurderer det, vil ikke en frivillig plassering i omsorgsinstitusjon i tilstrekkelig grad ivareta Gutts behov og sikre ham mot videre negativ utvikling. Han har behov for strengere rammer og tettere oppfølging (..) Gutt har uttrykt stor motstand mot å flytte til Institusjon W. Gutts mening må tas på alvor, og inngår som en sentral del av nemndas samlede vurdering uten at den nødvendigvis er avgjørende. Gutt har selv forklart at han har opplevd plasseringen på Z Akuttsenter som vanskelig (..)Nemnda har imidlertid etter en samlet vurdering, der alvoret av situasjonen for Gutt forut for akutt plasseringen har stått sentralt, kommet til at det vil være til Gutts beste å bli plassert på institusjonen W, til tross for hans motvilje mot dette. Situasjonen forut for akutt plasseringen var ikke forsvarlig» (19-21)</p> <p>«A ønsker en kortere plasseringstid enn kommunens og mors forslag. For A legges det stor vekt på at hun skal kunne komme inn i vennegjengen før oppstart på skolen høsten 2020. Hun har sagt at hun helst ønsker seg hjem til påske, slik at hun kan gå litt sammen med de hun skal møte igjen til høsten 2020. Alternativt ønsker hun seg hjem til sommeren, slik at hun kan bruke ferien på å knytte kontakter. Det hun minst av alt ønsker, er å måtte bytte skole i oktober, da de andre allerede har startet opp semesteret. Nemnda kan forstå As ønsker rundt sin inntreden i skolemiljøet. Dette bør derfor forsøkes prioritert under barneverntjenestens oppfølging av A. Både i forhold til de besøk hun antagelig skal ha hos mor gjennom våren, og de evalueringer som gjøres. Til tross for at nemnda mener det hadde vært å foretrekke at A kunne starte på hjemstedets skole ved skolestart, er det ikke tilstrekkelige opplysninger i saken som tilsier at det er riktig å sette den maksimale plasseringstiden til august 2020 (10 måneder). Nemnda mener heller ikke at det i dag kan legges til grunn at det er en bra situasjon for A å komme hjem til sommerferien, slik at plasseringstidens maksimale ramme settes til 8 måneder. Det har vært store utfordringer rundt det å sette rammer for A, og en lang sommerferietid uten faste rammer som skole mm, anses av nemnda i dag å kunne utfordre både mor og A for mye. Det vises her til at det er beskrivelser i saken som indikerer at det er en rollereversering, og at A har styrt mye hjemme tidligere. Nemnda har etter en konkret vurdering, kommet til at plasseringstidens lengde settes til maksimalt 12 måneder, samtidig som det henvises til barneverntjenesten evalueringsplikt i disse saker og hensynet til As skolefokus (..)Nemnda har merket seg As syn, men har kommet til at de momentene som taler for en annen løsning må tillegges større vekt. Nemnda vurderer</p>
--	--	---

		<p>at det er til hennes beste at det gis mulighet for en lenger plassering enn det hun i utgangspunktet ser for seg, jf. § 4-1.» (19-25)</p> <p>«Fylkesnemnda er etter en helhetsvurdering kommet til at det ikke er sannsynlighetsovervekt for at vilkåret «på annen måte» er oppfylt. Siden april 2018 har det kun vært en ekstrovert hendelse (..) Nå er situasjonene endret, og A ønsker selv å gå inn i en dialog med barneverntjenesten for å unngå en institusjonsplassering. Dette ville muligens ha gitt det «vinduet» som skulle til for å få satt i gang en ny oppfølging av A med psykolog, rusprøver og aktivitetstilbud. Alternativet er en tvangsplassering i et halvt år, uten As eller hans mors medvirkning, sannsynligvis parallelt med en pågående overprøving i tingretten. I denne saken mener fylkesnemnda at det uansett ikke er til barnets beste å trosse barnets vilje. Det vises til at det gjelder et svært alvorlig og integritetsinngripende tiltak, mot en person som blir myndig om et halvt år (..)Fylkesnemnda opplever at A er avhengig av sin mor, og at han absolutt ikke er motivert for å inngå i en behandlingssituasjon dersom han blir tvangsplassert. Fylkesnemnda oppfatter det som sikkert at han og hans mor ikke under noen omstendigheter kommer til å medvirke til at han får utbytte av et slikt opphold. Z ved S ungdomssenter var også klar på at det var vanskeligere å få til en god progresjon eller vellykket opphold dersom ungdommen ikke selv var motivert, og i ytterligere grad dersom heller ikke foreldrene støttet opp om plasseringen. Fylkesnemnda mener derfor at det i denne saken vil være uforholdsmessig og ikke til As beste å plassere ham på institusjon mot hans vilje, og mener at A, med sine psykiske vansker, traumer og avhengighet av mor, står i fare for å bli ytterligere traumatisert ved en slik plassering. I tillegg kommer risikoen for eksponering for rusmidler og tyngre rusmisbrukere på rusinstitusjonen.» (19-28)</p>
--	--	---

Vedlegg 4: Navngivelse av vedtakene og referanse fra Lovdata

Navngivelse av vedtakene i kronologisk rekkefølge	
<i>Navn</i>	<i>Referanse fra lovdata</i>
18-1	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Østfold - vedtak - FNV-2017-157-OST
18-2	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Østfold - vedtak - FNV-2017-138-OST
18-3	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Møre og Romsdal - vedtak - FNV-2017-162- MRO

18-4	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Hordaland, Sogn og Fjordane - vedtak - FNV- 2018-6-HSF
18-5	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Telemark - vedtak - FNV-2018-15-TEL
18-6	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Trøndelag - vedtak - FNV-2018-242-TRL
18-7	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Østfold - vedtak - FNV-2018-66-OST
18-8	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Møre og Romsdal - vedtak - FNV-2018-12- MRO
18-9	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Oslo og Akershus - vedtak - FNV-2018-13-OSL
18-10	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Hordaland, Sogn og Fjordane - vedtak - FNV- 2018-90-HSF
18-11	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Troms og Finnmark - vedtak - FNV-2018-164- TRO
18-12	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Rogaland - vedtak - FNV-2018-24-ROG
18-13	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Østfold - vedtak - FNV-2018-176-OST
18-14	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Oppland og Hedmark - vedtak - FNV-2018-37- OPP
18-15	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Oslo og Akershus - vedtak - FNV-2018-152- OSL
18-16	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Rogaland - vedtak - FNV-2018-54-ROG
18-17	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Buskerud og Vestfold - vedtak - FNV-2018- 102-BUS
18-18	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Møre og Romsdal - vedtak - FNV-2018-129- MRO
18-19	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Oslo og Akershus - vedtak - FNV-2018-159- OSL
18-20	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Telemark - vedtak - FNV-2018-76-TEL

18-21	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Rogaland - vedtak - FNV-2018-58-ROG
18-22	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Rogaland - vedtak - FNV-2018-93-ROG
18-23	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Buskerud og Vestfold - vedtak - FNV-2018- 125-BUS
18-24	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Rogaland - vedtak - FNV-2018-116-ROG
18-25	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Oslo og Akershus - vedtak - FNV-2018-219- OSL
18-26	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Trøndelag - vedtak - FNV-2018-184-TRL
18-27	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Rogaland - vedtak - FNV-2018-144-ROG
18-28	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Telemark - vedtak - FNV-2018-181-TEL
19-1	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Nordland - vedtak - FNV-2018-241-NOR
19-2	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Hordaland, Sogn og Fjordane - vedtak - FNV- 2019-54-HSF
19-3	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Trøndelag - vedtak - FNV-2018-263-TRL
19-4	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Rogaland - vedtak - FNV-2019-12-ROG
19-5	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Hordaland, Sogn og Fjordane - vedtak - FNV- 2018-281-HSF
19-6	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Agder - vedtak - FNV-2019-16-AGD
19-7	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Rogaland - vedtak - FNV-2019-11-ROG
19-8	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Hordaland, Sogn og Fjordane - vedtak - FNV- 2019-53-HSF
19-9	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Oslo og Akershus - vedtak - FNV-2019-46-OSL

19-10	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Rogaland - vedtak - FNV-2019-32-ROG
19-11	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Oppland og Hedmark - vedtak - FNV-2019-26- OPP
19-12	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Rogaland - vedtak - FNV-2019-28-ROG
19-13	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Rogaland - vedtak - FNV-2019-57-ROG
19-14	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Oslo og Akershus - vedtak - FNV-2018-257- OSL
19-15	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Oslo og Akershus - vedtak - FNV-2019-94-OSL
19-16	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Møre og Romsdal - vedtak - FNV-2019-81- MRO
19-17	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Troms og Finnmark - vedtak - FNV-2019-43- TRO
19-18	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Troms og Finnmark - vedtak - FNV-2019-62- TRO
19-19	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Oslo og Akershus - vedtak - FNV-2019-91-OSL
19-20	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Østfold - vedtak - FNV-2019-114-OST
19-21	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Hordaland, Sogn og Fjordane - vedtak - FNV- 2019-173-HSF
19-22	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Hordaland, Sogn og Fjordane - vedtak - FNV- 2019-175-HSF
19-23	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Agder - vedtak - FNV-2019-129-AGD
19-24	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Agder - vedtak - FNV-2019-185-AGD
19-25	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Østfold - vedtak - FNV-2019-145-OST
19-26	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Hordaland, Sogn og Fjordane - vedtak - FNV- 2019-191-HSF

19-27	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Hordaland, Sogn og Fjordane - vedtak - FNV- 2019-184-HSF
19-28	Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Rogaland - vedtak - FNV-2019-223-ROG